

Mason Derneği Eski Üyesi Kalemikle

TBMM'de İdamlar 1960-1980

Hürol Taşdelen

Ankara

Şubat 2019

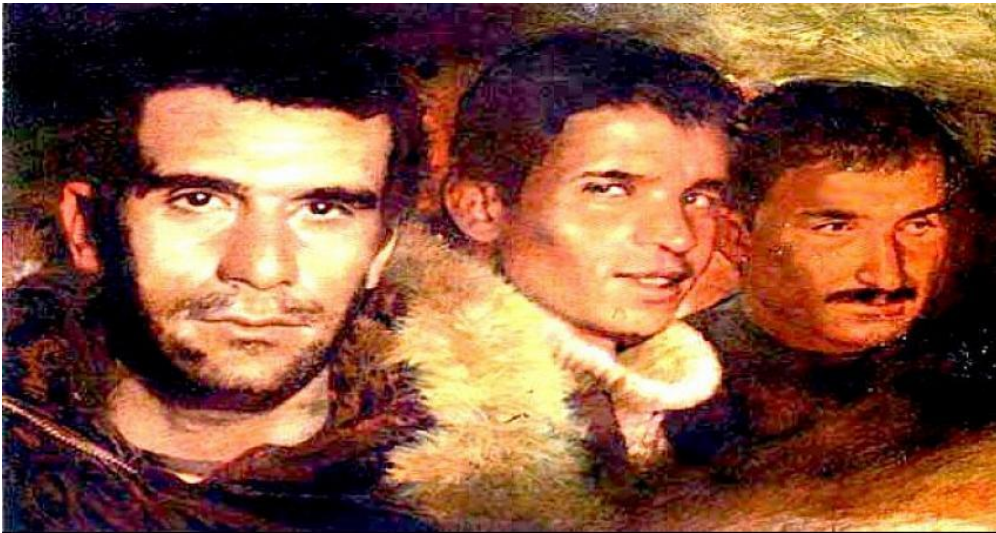
“ <https://huoltasdelen.com/> “ sitesi yayınıdır.

Her hakkı saklıdır. Atıf yapılmadan hiçbir bölümü kopyalanamaz.

İÇİNDEKİLER

DENİZ GEZMİŞ, YUSUF ASLAN, HÜSEYİN İNAN İDAMLARI.....	2
MİLLET MECLSİ (MM) SÜRECİ.....	4
<i>Adalet Komisyonu Raporu ve Karşıtlık Açıklaması</i>	5
<i>Millet Meclisi Tartışmaları</i>	13
İdam Yasası Oylama.....	22
Mason Açıklamaları.....	43
1. Mason Fazlı Güleç.....	43
2. Ali İhsan Göğüş.....	47
Ali İhsan Göğüş.....	47
Gaziantep Cenup Yıldızı Locası Kurucusu Göğüş'ler.....	48
Mason Göğüş 'ler.....	49
3. Mason Turhan Feyzioğlu.....	59
Feyzioğlu ailesinde masonlar.....	59
CUMHURİYET SENATOSU (CS).....	67
<i>CS Tartışmaları</i>	67
<i>İdam Yasası Oylama</i>	75
DENİZ GEZMİŞ'İN BABASINA MEKTUPLARI.....	94
DEĞERLENDİRME.....	102
<i>Görüşmelere dair</i>	105
<i>Oyların sayısal çözümlemesi</i>	106
<i>Masonlar ve Deniz, Yusuf, Hüseyin İdamları</i>	110
MM ve CS; Masonların İdam için oyları.....	111
Günümüzde masonların ikiyüzlülüğü.....	112
Davut Berker, 33.° Yahudi mason.....	112
Kerem Serdar Devrim, 33.° mason.....	117
MENDERES VE AYDEMİR İDAM KARARLARI.....	119
<i>Milli Birlik Komitesi, Menderes ve Arkadaşları İdam Karar Oturumu</i>	120
TALAT AYDEMİR VE ARKADAŞLARININ İDAM KARARI.....	121
SON SÖZ YERİNE.....	138
KAYNAKÇA.....	139

DENİZ GEZMİŞ, YUSUF ASLAN, HÜSEYİN İNAN İDAMLARI

Türkiye 'de 1960 – 1980 yıları arasında 3 önemli idam kararı onaylandı.

Başbakan Adnan Menderes, 1960 'da Amerikancı askeri darbeciler tarafından yargılandı ve iki bakan arkadaşı Hasan Polatkan ve Fatin Rüştü Zorlu ile birlikte idam edilerek katledildiler.

1960 darbecilerine darbe yapmaya kalkışan TalatAydemir ve Fethi Gürcan idam edilerek katledildiler.

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan ise 6 Mayıs 1972 'de 1960 darbesinin önünü açtığı mason Süleyman Demirel Başbakanlığında, TBMM onayı ile idam edildiler. Hiç kimseyi öldürmemiş, hiçbir güvenlik görevlisine ateş etmemiş Denizlerin idam edilerek katledilmesinden sonra 1980 sonrasında yine Amerikancı askeri darbenin sonrasında darbecilerin faşist başı Kenan Evren 'in sözleri ile “bir soldan bir sağdan” gencecik çocuklar idam edildiler.

Süleyman Demirel, Denizlerin idamından sonra; Adnan Menderes idamlarını kast ederek “üç bizden üç onlardan” diyerek insan hayatı üzerinden eşitleme yaptı. Gerçekte 6 'sı da bizdendir. Hepsi Amerikancı darbeciler ve onların devamı Amerikancı sivil iktidar tarafından katledilen, Türklerdir.

İdamların hepsinin katılımcı olarak masonlar yer almışlardır. Bu araştırmada fakir, Denizlerin, 3 fidanın TBMM 'de idamlarının onaylanma sürecinde etkin biçimde yer alan TBMM üyesi masonları ve davranışlarını, TBMM belgelerine dayanarak ortaya koymaktadır. Tüm bilgiler, TBMM Resmi tutanaklarına dayanmaktadır. <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MM /do3/co23/mm 030230 58.pdf>

MİLLET MECLSİ (MM) SÜRECİ

ADALET KOMİSYONU RAPORU VE KARŞITLIK AÇIKLAMASI

ADALET KOMİSYONU RAPORU

Dönem : 3
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : **509**

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın ölüm cezalarına çarpıtılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/744)

T. C.
Başbakanlık
Özlük ve Yası İşleri : 5/4 - 729

9 . 2 . 1973

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığından alınan 31 Ocak 1972 gün ve AD. MÜŞ. 1972/392.7. sayılı yazıda, Türk Ceza Kanununun 146/1 maddesini ihlâl suçundan hükümlü bulunan Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'a ait mahkûmiyet ilâmı ile bu hükme mesnet teşkil eden dâva dosyasının fotokopilerinin gönderildiğine temas edildikten sonra, 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 244 nolu maddesinin 3 nolu fıkrası gereğince, ölüm cezalarının yerine getirilmesinin Türkiye Büyük Millet Meclisinin kararına vabeste bulunduğu belirtilerek gereğine delâlet edilmesi istendiğinden, dizi pusulasına bağlı 4 karton dosya ve iddianame ile gerekçeli hüküm, Askerî Yargıtay Başsavcılığının tebliğnamesi ve Askerî Yargıtay 2 nci dairesinin onama ilâmının, Anayasanın 64 nolu maddesi gereğince ilişikte sunulduğunu saygı ile arz ederim.

Prof. Dr. Nihat Erim
Başbakan

Adalet Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No: 3/744
Karar No: 34

7 . 3 . 1973

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Cumhuriyeti Teşkilâtı Esasîye Kanununun tamamını veya bir kısmını tağyir, tehdil veya ilgaya ve bu kanunla teşekkül etmiş olan Türkiye Büyük Millet Meclisini iskata veya vazifesini yapmaktan men'e cehren teşebbüs etmekten sanık, Erzurum İhca nahiyesi Özlük köyü, hane 27, eilt 5 ve sayfa 129 da nüfus siciline kayıtlı Cemil oğlu, Mukaddes'ten doğma, 1947 doğumlu Deniz Gezmiş ile, Yozgat iline bağlı Çekerek ilçesi Kuşarar köyü, hane 21, eilt 13/2, sayfa 88/114 te nüfus siciline kayıtlı Beğir oğlu, Mediha'dan doğma, 1947 doğumlu Yusuf Arslan ve Kayseri Sarız ilçesi Bahçeli mahallesi, hane 31, eilt 2, sayfa 45 te nüfus siciline kayıtlı, Hıdır oğlu, Selver'den doğma, 1949 doğumlu Hüseyin İnan'ın hareketlerine uyan T. C. K. nun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezasıyla mahkûmiyetlerine dair Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No. lu Askerî Mahkemesinden verilen 9 . 10 . 1971 tarih, 1971/13 esas, 1971/23 karar sayılı hüküm, Askerî Yargıtay 2 nci Dairesinin 10 . 1 . 1972 tarih ve 1971/457 - 1972/1 esas, 1972/1 karar sayılı ilâmı ile kesinleşmiş ve tashihi karar talebi de, Askerî Yargıtay Başsavcılığının 3 . 2 . 1972 tarih ve 1972/187 - 98 sayılı kararıyle reddedilmiş bulunduğundan, bu işe ait dosya Başbakanlığın 9 . 2 . 1972 tarih ve

5/4 - 729 sayılı tezkeresine ekli olarak 9 . 2 . 1972 tarihinde Komisyonumuza tevdi edilmekle tetkik edilip müzakere olunmuştur.

Mahkeme ilâmında da tafsilen yazılı olduğu üzere sanık Deniz Gezmiş ile Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın; Türkiye Cumhuriyeti Teşkilâtı Esasiye Kanununun tamamını veya bir kısmını tağyir, tebdil veya ilgaya ve bu kanunla teşekkül etmiş olan Türkiye Büyük Millet Meclisini iskata veya vazifesini yapmaktan men'e eebren teşebbüs etmek suçlarını işlemiş buldukları anlaşılmış olduğundan, Komisyonumuzca Anayasanın 64 nci maddesi gereğince sanık Deniz Gezmiş ile Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın ölüm cezalarının yerine getirilmesine mütedair ifişik kanun teklifinin Yüce Meclise sunulmasına ve öncelik ve ivedilikle görüşülmesine 6 . 3 . 1972 tarihinde karar verilmiştir.

Gereği yapılmak üzere işbu rapor Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı İstanbul <i>I. Hakkı Tekinel</i>	Süzcü Sivas <i>Tevfik Koraltan</i>	Kâtip Sinop <i>Hilmi Biçer</i>	Artvin A. Naci Budak Müzakerede bulundu Oylamada bulunmadı
Bitlis K. Mümtaz Akışık Müzakerede bulundu Oylamada bulunmadı	Çorum <i>Ihsan Tombuz</i>	Blâzığ Mehmet Aytuğ Müzakerede bulundu Oylamada bulunmadı	Erzurum <i>Sabakattin Aras</i>
Gümüşane <i>Mustafa Karaman</i>	İçel <i>Mazhar Arıkan</i>	İçel Kabal Söz hakkın saklı <i>Turhan Özgüner</i>	Kars <i>I. Hakkı Alaca</i>
Kırşehir <i>Cevat Eroğlu</i>	Konya İrfan Baran Müzakerede bulundu Oylamada bulunmadı	Konya <i>Kubilay İmer</i>	Konya Orhan Okay Müzakerede bulundu Oylamada bulunmadı
Kütahya <i>Fuat Azmioğlu</i>	Mardin <i>E. Kemal Aybar</i>	Niğde Muhakkim. Söz hakkın mahfuzdur <i>Mevlüt Ocakçoğlu</i>	Siirt M. Nebil Oktay Müzakerede bulundu Oylamada bulunmadı
Tokat <i>Osman Hacıbaloğlu</i>			

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — Askeri Yargıtay 2 nci Dairesinin 10 . 1 . 1972 tarih ve 1971/457 - 1972/1 esas, 1972/1 karar sayılı ilâmı ile kesinleşen, Askeri Yargıtay Başsavcılığının 3 . 2 . 1972 tarih ve 1972/187 - 98 sayılı Kararıyla tashihî karar talebi reddedilen, Ankara Sakıyönetim Komutanlığı 1. No. lu Askeri Mahkemesinin 9 . 10 . 1971 tarih, 1971/13 esas, 1971/23 karar sayılı hükmü ile T. C. K. nun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkûm edilmiş bulunan, Sicilli nüfusta Erzurum İnce Nahiyesi Özlük Köyü, hane 27, cilt 5 ve sayfa 129 da kayıtlı Cemiloğlu Mukaddes'ten doğma 1947 doğumlu Deniz Gezmiş ile Yozgat iline bağlı Çekerek ilçesi Kuşsaray Köyü, hane 21, cilt 13/2 sayfa 88/114 te kayıtlı Beşiroğlu Mediha'dan doğma 1947 doğumlu Yusuf Arslan ve Kayseri Sarız ilçesi Bahçeli mahallesi, hane 31, cilt 2, sayfa 45 te kayıtlı Hıdıroğlu Selver'den doğma 1949 doğumlu Hüseyin İnan hakkındaki işbu ölüm cezaları yerine getirilir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

KARŞITLIK AÇIKLAMASI

Komisyon üyesi, Niğde CHP milletvekili Mevlüt Ocakçioğlu'nun karşıtlık açıklaması (muhalefet şerhi) okunur. Toplumsal ve siyasal yapının oldukça tutarlı bir değerlendirmesini yapmış Ocakçioğlu. Sözlerinin başında da mahkemenin, yargılama ve hükmü, sanıkların fülü eylemlerine göre değil, siyasî suçlarına göre yaptığını ve idam cezası verdiğini de bir hukukçu olarak ortaya koymuş. Burada bir daha vurguluyorum, Sıkıyönetim Mahkemesinin yargılaması ve idam kararı, tek tek eylemleri için değil; siyasî görüşleri için verilmiştir. Durum böyleyken, birazdan okuyacağımız, sağ kanatın idamı destekleyen konuşmaları hep, verilen idam cezasının siyasî olmadığını savunmaktadırlar. Oysa mahkeme kararı, uyguladığı yasa maddesi çok açık ve görüşmelerin başında da Mevlüt Ocakçioğlu tarafından da belirtilmiş.

Karşit oy yazısı;

“Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin Inan'ın haklarındaki idam kararının infazına verilen karara muhalifim, şöyle ki: Mahkemesince sanıkların eylemleri siyasî suç olarak nitelendirilmiş, T. C. K. nun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezasına çarptırılmalarına karar verilmiştir.

Kesinleşen bu karar ve füller mahiyeti hakkında mütalaa verecek değilim. Bu, yasama organı olarak bizim yetkimiz dışındadır. Ancak, Anayasamızın 64 ncü maddesi yasama organına idam cezalarının infaz edilmesine, ya da edilmemesine karar vermek hakkını tanımıştır. Biz, suçun yani füllerin siyasî suç olduğu, suçluların siyasî suçlu olduklarının kabulü noktasından hareket edeceğiz. Ben bir hukukçu gözüyle, bu ülkenin şartları bilen bir insan olarak meseleyi enine boyuna inceledim, geniş tetkikler yaptım, ölüm cezalarının infaz edilmesine dair Komisyon kararına iştirak edemedim, muhalif kaldım.

Birçok meseleler ve dağınık fikirler içinde muhalif kalmanın sebeplerini üç noktada toparlayabileceğim

Sebepe 1. Dünya hukukçuları, cezacıları, yani hukuk âlemi siyasî suç teşkil eden memnu füllerin (Yüksek ve umumî bir menfaat duygusu ile) işlendiğini kabul etmektedirler. Demokratik rejimi kabul etmiş medenî ve siyasî âlem dahi bugün siyasî suçlulara karşı saygıya dayanan bir hassasiyetin gösterilmesi gerektiği, siyasî suçlulara ölüm cezasının tatbik edilmemesi istikâmetinde bazıları karar kılmışlar, bazıları da karara varmak üzeredirler. Siyasî suçlular bir diğer devlete iltica ederse kaçtığı ülkeye iade edilmezler. Bu beynelmilel bir kaidedir. Biz de kabul etmişiz. Siyasî suçlulara

hapisanelerde adi suçlular gibi muamele edilmez. Bazı ülkelerde, Batı Almanya, İsviçre, Yeni Zelânda, İngiltere, İtalya gibi ülkelerde siyasî suçlulara idam cezasını kanunlarından çıkarmışlar, bazıları da eylemler şen'i failer ve cemiyetlere dayanmıyorsa bunları idam etmemeyi mevzuatına yerleştirmişlerdir. İBen de bir hukukçu olarak bu fileri benimsemekteyim. “

Sebepe 2. Mahkeme kararında bu insanların feryadı şöylece formüle edilmiştir: Ağalara, tefecilere, finas kapitale ve onların temsilcisi siyasî iktidara karşı mücadele yasal yollar kapanmıştır. Bu mücadele silâhlı mücadele olacaktır. Bu feryadın bir ağırlığı var. Bahsedilen gruba karşı bir diğer grubun müdafaası. Bu gençler ilk adımlarını bu formülün içine atmadılar, inanırım ki, son adımları da bu değıldir. Fakat bir meselenin vuzuhu ve bir tarzı idarenin ıslahı sıkıntısı çıkış noktası olmuştur. Bu delikanlıların âdeta bu maceraya itildikleri, cemiyet şartlanma, idare tarzının bu delikanlıları bu mecraya ittiğı kanaati içindeyim. Şöyle ki: Deniz Gezmiş ve arkadaşları sokakları dolduran ve bağıran onbinlerce üniversiteli veya işçi genç gibi toplumun köy ve gecekondu kesiminden fakirlik, yoksulluk ve bin türlü dert ve çilenin içinden gelmişlerdir üniversiteye, fabrikalara. Halen de aynı yerlerde dert ve çileyi çekmekte olan kimselerdir. Ayda 200 ilâ 300 lira ile üniversite muhitinde geçinmek, okumak sıkıntısmdadırlar ve îdiler.

Dizlerinin dibindeki bazı arkadaşları bu paranın birkaç mislini bir gecede harçlık edebiliyor. Kendisi sıkıntıda, anası, babası, akrabası ve yurtdaşları bu sıkıntının içinde mutsuz idi. Bir azınlık ise çok mutlu bir hayatın içindeydi. Mutsuzluk çok yaygın idi. İki grup vatandaşların yaşantısı arasındaki uçurum çok karanlık ve deçin idi. Türk Toplumunu iki ayrı âlem idi. Ülkenin nimetleri sanki bir küçük grubun hakkı idi. Külfetlerinde geniş grubun borcu ve omuzlarının yükü. Evet, sefalet içindeki geniş kitle ses çıkarmıyordu. O halde kime ne idi. Kitle ses çıkarmıyordu, bir tevekkülün içindeydi, ama bu acıyı, bu zehiri içine ılık ılık akıtıyordu. Ama, ülkede yaşayanlar yavaş yavaş uyanıyor, Anayasamızın getirdiğı imkânlar içinde sosyal teşekküller kuruluyor, elinden alınmış hakları eşeliyor, insanca bir yaşantı istiyordu. Ülkenin üvey evladı olmadığını anlamak istiyordu. Almanya'ya gidiyordu, dünyayı görüyordu. Ankara'da, İstanbul'da olanları denetliyordu. Anayasa, Devletimize sosyal hukuk Devleti niteliğini vermiş, sosyal Devletin fertlerine insan haysiyetine yaraşır geçim imkânları temini bakımından zaruri olan ihtiyaçlarının karşılanması görevinde olduğunu, sosyal adalet, ekonomik denge, sağlık ve eğitimde fırsat eşitliği sağlanmasını istiyordu. Ancak aradan seneler geçtiğı halde bu görevlerin gerçekleştirileceğine dair bir adım ve bir

işaret dahi yoktur. Herkes dünyaya çile çekmek için değil bir iyi yaşama, bir mutluluk, hiçolmazsa insan haysiyetine yaraşır bir yaşama seviyesi içinde olmak için gelmişti. Bunu temin için meşru yollardan çalışacak, gerektiğinde önüne çıkan engeller ile de kavga edecekti. Bu onun en tabû bir insanlık hakkı idi. Medenî ülkeler zamanında bu kavgayı yapmışlar, işlerini yokma koymuşlardı. Meseleleri olanlar da bu kavganın içinde idiler. Geçenlerle diğer üniversitelilerin üniversiteye ait bazı sıkıntıları da vardı. Didiniyor, tırmanıyor, Hükümeti, görevlileri bir türlü meselenin üzerine getiremiyorlardı. Herkes bir kötü geleneğin, bir kötü alışkanlığın sorumsuzluğu ve adanısenedeciliği içinde çıkarlarının esiri olarak kötü geleneklere devam ediyordu. (Sağdan ve soldan bunalanlar sosyal adalet, ekonomik denge, yaşama haysiyeti eğitim sıkıntılarına çare nidaları ile sokağa dökülüverdi. Hükümet meselelerin üstüne çıkıp tatmin edici yolların içine girmesi gerekirken, bu sokaktaki insanların bir kısmını da yanına çekerek birbirine karşı koydu. Vatandaşı kendi meseleleriyle başbaşa ve karşı karşıya getirdi. Biribirlerini öldürmeye sevk etti. Kendisine haksızlık edildiği kanaati ile bir tarafta, silâhlı olan karşıdaki gibi silâhlandı. Olan oldu. Bir kısım gençlik çıldırdı. Bir görevlinin dediği gibi, bugün dahi bu çıldırmanın beyinlerdeki rahatsızlığı devam etmektedir.

Bu sırada sebep ikinin başında bahsettiğim formül ile içten dıştan ideolojik maksatlılar ağlarını bu çıldıran gençliğin üzerine attı ve yakalandı. Bu delikanlılar bu badireye böyle itildiler. Gerçek kabahat nerededir, kimdedir? Bu çocuklar nasıl bir nefis müdafaasının, nasıl yaygın bir davanın hangi noktasından meydana çıktılar, neyi savunmak nereye geldiler.

Kafamı avcumun içine alıp düşünüyorum. Bu delikanlıları idam edelim diyemiyorum. Biliyorum, hepimiz biliyoruz. Üç kişinin idamı ile mesele halledilemez. Bugün bir genç grup ve bir halktan grub bu insanların kendi ıstıraplarının kendilerinin müdafileri olduğuna inanıyorlar. Bu delikanlıların fakir halkın meseleleri için kendilerini ateşe attıklarına inananlar var. -Bu dava büyür, bu yangın genişler. Bunları asmakla mesele bitmez. Meselelerimizin elbirliğiyle temelini innmekliğimiz gerekmektedir. Cemiyetin diğer kesimi dahi bir gün bu insanları mâruz ve haklı görecektir. 'Kabahati cemiyet nizamında, idarenin bozukluğunda görüyorum. İdamın infazına kabul diyemiyorum. Telâfisi mümkün olmayan bir karara evet diyemiyorum. Sebep 3. !Bu delikanlılara ve bunları savunmak isteyenlere ve gerçekçilere bir kısım insanlar komünist diye haykırıyorlar. Bu gençler aslında komünist değillerdir.

(A. P. sıralarından gürültüler)

Buna benzer lâfları sıkıntılarından, öfkelerinden etmektedirler. Yukarıda sıkıntılarını da izah ettik. Bu delikanlılar Amerikalıları kaçırdılar, fakat çağrıya uydular, en iyi muameleyi yaptılar, öldürmediler ve ailelerine iade ettiler, öldürebilirlerdi. Bunlar polis öldürmek istemediler, maksatları kendilerine bir taraf olarak hareket eden ve işkence ettiren Hükümete karşı bir uyarı olarak polis kulübesinin tabanına kurşun sıktılar. Bu insanlar bankalardaki paraları aldılar, soydular, ancak nefislerine kullanmak için değil, banka kredileri yolsuzluğunu ve kitabına uydurularak yapılan soygunları protesto ve bu paraları içtimai ve idarî düzensizlikleri düzene koymak için soydular, müdafaaları bu paraları yemediklerine göre, aleyhte konuşmaya da kendimizi yetkili göremiyorum. Hareketlerinde bir hunharlık, bir şenaat derecesi görülmemektedir. Bir siyasî atıfet gerekmektedir. Muhalefetimin sebepleri bunlardı.

Arkadaşlarıma da tepkilerden sıyrılarak karar vermelerini diliyorum.

Hürmetlerimle.

Mevlüt Ocakçioğlu”

NIĞDE

Mevlüt OCAKÇIOĞLU
(Mevlüt Mehmet OCAKÇIOĞLU)

CHP

Darende - 1920, Mehmet – Fatma - Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi - Hukuk - Hâkim, Urfa, Kars, Ulukoşla Hâkimi, Serbest Avukat – III. (XIV) Dönem Niğde Milletvekili - Evi, 1 Çocuk.

Ölüm Tarihi: 05.09.2004

MİLET MECLİSİ TARTIŞMALARI

ÖNERGENİN GÜNDEME ALINMASI İÇİN GÖRÜŞMELER

M. Meclisi B:53 - 10.3.1972 - O:1

“1. — Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'm ölüm cezalarına çarptırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/744) (S. Sayısı: 509) (1)

BAŞKAN — Adalet Komisyonu Başkanı İsmail Hakkı Tekinel tarafından verilmiş bir önerge vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Bugünkü gündemin, (birinci görüşmesi yapılacak işler bölümünün 30 sıra numarasında (kayıtlı 3/734 ve 744 sayılı Adalet Komisyonu raporunun, gündemdeki diğer bütün işlere takdimen öncelikle görüşülmesini Komisyon adına

arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı

İsmail Hakkı Tekinel”

İdam Yasasının öncelikli görülmesi önergesine karşı, Bülent Ecevit ve Celal Kargılı konuşurlar. Daha önceden verilmiş, Adalet Komisyonunda görüşülmüş, red edilmiş; ölüm cezalarının kaldırılması için önergeleri olduğunu, Komisyon da red olsa bile Meclise gelmesi gerektiğini; o önergelerinden önce, öncelikli olarak İdam Kararının Meclise gelmesinin yanlış olduğunu, öncesinde kendi önergelerinin görüşülmesi gerektiğini söylerler. Bu baştan savma, zorunlu görev yapma davranışıdır. Bülent Ecevit'in sözlerinde Denizlere dair tek söz yoktur, onları savunmaz, idam edilmelerindeki haksızlığa karşı çıkmaz. Konuşması tamamen bir usul konuşmasıdır ve tutarsızdır.

Önerge hakkında olumlu görüş olarak Çanakkale AP milletvekili Ahmet Kemal Bağcıoğlu konuşur. Bir milletvekili olarak Silahlı Kuvvetler Sıkıyönetim Mahkeme kararını övmesi, onun arkasına saklanması, utanç vericidir. Üstelik TSK'nın görevinin sınırları korumak olduğunu vurgulamasına karşın. Bir diğer utanılacak davranış da, AP ve DP milletvekillerinin bu sözleri alkışlamalarıdır;

“KEMAL BAĞCIOĞLU (Devamla) – Türkiye'nin mukadderatını sınırlarda korumakla mükellef şerefli Türk Ordusunun örfi idare mahkemeleri tarafından idamlarına karar verilmiş Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve diğer arkadaşının ölüm cezasının yerine getirilmesi meselesi, rejimle ilgili bir asayiş meselesidir. Yüce Meclisin bunu diğer bütün işlere takdimen, öncelikle görüşmesinde millî menfaatler vardır. (A. P. sıralarından «Bravo» sesleri.) ”

Hükümet adına da TBMM dışından Bakan, Dışişleri Bakanı Haluk Bayülken, gündeme alınması yönünde konuşur.

Önerge oylanır ve öncelikli olarak görüşülmesi kabul edilir. Adalet Komisyonu Raporunu okuyarak görüşmelere geçerler.

GÖRÜŞMELER

Esat Kemal Aybar usul üzerine söz almak ister, Başkan vermez. Aybar'ın ısrarı karşısında, yerinden konuşmasını ister. Esat Kemal Aybar;

“924 tarihli Anayasamızın 26 ncı maddesi, bu konularda Yüce Meclise kararı hafifletmek, değiştirmek yetkisi veriyordu. O bakımdan karar verilmeden önce, deliller üzerinde Yüce Meclisin ve Komisyonun etraflı bir şekilde tetkikat yapması imkânı var idi. Şimdi, meri Anayasamızın 64 ncü maddesi sadece infaz konusunda bir yetki tanımaktadır. “

Dedikten sonra, tüm kanıtların, Devlet arşivlerinin Meclise açılmasını, ona göre değerlendirme yapılmasını öneririr. Başkan sözünü keser.

1960 Askeri Darbe sonucu yapılan, bizlere ilerici diye yutturulan Anayasa'nın, 1924 Anayasasından ne kadar geride olduğunu; Meclisin yetkilerini nasıl budadığını görüyoruz.

DYP Grubu adına Nuri Erdoğan konuşur; son derece hamasi bir konuşma yapar, idamları savunur; idamların karşısında oy verecekleri de baştan Türk Devletini yıkmakla suçlar ve aba altından sopa gösterir.

Anayasa tarafından kapatılmış TİP'in eski lideri Mehmet Ali Aybar söz alır. Dünyada ceza yasaları, ölüm cezalarının uygulanmasını tarihsel ve akademik bir biçimde uzun uzun anlattıktan sonra;

“MEHMET ALİ AYBAR (İstanbul) – ‘Şimdi daha somut gerçeklere geçelim. ölüm cezasına çarptırılan bu üç genç birtakım ağır suçlar işlemişlerdir. Bu bakımdan elbet ceza göreceklerdir. Ölüm cezaları uygulanmamalı denilirken kimse, bunların cezasız kalmasını, serbest bırakılmalarını önermiyor. Adam kaçırmışlar, alakoymuşlar, banka soymuşlar, güvenlik kuvvetlerine karşı silah kullanmışlar, otomobil çalmışlar. Tabii bu suçlar cezasız kalamaz. Fakat, bu suçları neden işlemişler, bu noktaya nasıl, neden gelmişlerdir? Oyunuzu kullanırken bunu bilmek zorundayız. Sayın Başbakan, bizdeki anarşik olayları uluslararası bir komploya bağlıyor; Türkiye'ye karşı uluslararası bir komplonun hazırlanmış olduğunu; bunun bir ucunun İskandinavya'da, öteki ucunun Orta - Doğu'da bulunduğunu, merkezin de Doğu Almanya olduğunu ileri sürüyor. Uluslararası bir komplo!. Bu komplonun başında kim, hangi devlet var? Sovyetler Birliği mi, Çin mi, bir başkası mı?.. Başbakan bu noktayı tabi açıklayamıyor veya açıklamıyor. Ne var ki, bir dış komplonun varlığını kabul edebilmek için bazı delillerin ortaya konması gerekir. Yurt içindeki ihtilâlcî örgütün, dışarıdan paraca, silâhça beslenmesi, dışarıdan sevk ve idare edilmesi gibi. Duruşmalarda, Sayın Başbakanın bu iddialarını doğrulayacak hiçbir delil ortaya çıkmamıştır. Tersine, banka soygunlarının, fiyde almaların örgüte para bulmak için yapıldığı anlaşılmıştır. Sadece bazı gençlerin, gerilla eğitimi görmek için Filistin gerillalarının yanına gittikleri öğrenilmiştir. Türkiye'ye karşı uluslararası bir komplo bulunduğunu iddia edebilmek için bu kadarı yeter mi? Dışarı ile içerideki hareket arasında bir emir ve kumanda zincirinin varlığını ortaya koymak, para ve silâh yardımının dışarıdan yapıldığını ispat etmek gerekmez mi? Bu ispat edilmedikçe, dışarıdan yönetilen bir komplo karşısında olduğumuza inanmaktan mazurum. Fakat buna karşılık içeriden birtakım provokasyonlar, kışkırtmalar yapıldığı, gençlerin kanunsuz eylemlere itelendiği anlaşılmaktadır. Başlangıçta olaylara tepki gösterilmemek suretiyle de gençler aşırı davranışlara âdeta itelenmişlerdir.

Sanki, «Siz iyice kanun dışına çıkın ki, topunuzun hakkından gelelim, solu tasfiye edelim» denilmiştir. Şimdi, bu gençler idam sehpasına gönderilirken, bütün bu karanlık oyunların, bu noktaya nasıl gelindiğinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Bunun yakın ve uzak amilleri vardır. Uzak amiller; Türkiye'nin 200 yıldır geri bırakılmış bir ülke olmaktan kurtulamamış olmasının yarattığı çeşitli etkenler şeklinde özetlenebilir. Gençler, içinde bocaladığımız sürekli bunalımdan mustarıptirler. Zorunlu olan devrimlerin bir türlü gerçekleştirilememiş olmasından mustarıptirler. Sosyal adaletsizliklerden, zengini daha zengin, fakiri daha fakir yapan politikadan mustarıptirler. Bunların çoğu köyden gelmiştir. Köylünün

yaşantısından mustarıptirler. Uzak amillerin başlıcaları bunlar, Yakın amil olarak da, gençler, kurtuluşun sol'da olduğuna inandıkları halde, sola hayat hakkı tanınmamasını, solun boyuna kanun dışına itelenmesini gösterebiliriz. Türkiye'nin biricik demokratik sol siyasî örgütü olan Türkiye işçi Partisinin serüvenlerine kısaca bir göz atmak, bize bu konuda bir fikir verecektir. “

Buraya kadar Denizlerin idam kararına karşı konuşan Aybar, bundan sonra konudan sapar, tartışmayı tamamen TİP'in haksız kapatıldığı sürece getirir; Denizlerin İdam tartışmaları üzerinden, kendi siyasi kavgasını yapmaya başlar. Söyledikleri arasında doğrular elbette vardı, ancak konuyu tamamen zaten Meclis çoğunluğu ile kavgalı olduğu bir alana çekmesinin, kendi egosunu tatmin mi, Denizlerin idamına karşı Meclis'i etkileme çabası mı; ben de ciddi kuşku oluşturdu. Buraya kadar zaten üyeler sakince dinlerken, bundan sonra konuşma ortamı da yok olur, özellikle sağ üyelerin hırçın ve siyasi sataşmaları, söz atmaları; Başkanın ortamı yatıştırma çabaları ile geçer. Denizlerin idamı yönünde bir çaba kalmamıştır. Bazı notlar;

“MEHMET ALİ AYBAR (Devamla) – Böylece, çıkarıcı çevrelerin, solu tasfiye için tertiplerle, kışkırtmalarla hazırladıkları ortam, olgunlaşmış oluyordu. Türkiye'de oyun içinde oyun oynanıyordu ve sol, oyuna getiriliyordu. Olaylar işte böyle zincirlenmişti. Sol, kanun dışı hareketlere itelenmiş ve kapan kapanmıştır. Olayların gerçek yüzü budur.

Durumun böyle olduğunu bile bile 3 gencin ipe çekilmesine «evet» diyebilecek misiniz?

Kanlı Pazar, Konya, Kayseri, ayaklanmalarının ve daha nice cinayetlerin meçhul bırakılmış failleri, ellerini kollarını sallayarak gezerken, Deniz Gezmiş ile iki arkadaşını ipe gönderebilecek misiniz?

(A. P. sıralarından, 'Göndereceğiz' sesleri)

(...)

MEHMET ALİ AYBAR (Devamla) – 27 Mayıs 1960'tan bu yana, bizde iki kez siyasî idam cezası uygulandı; toplumda yarattığı huzursuzluk hâlâ devam etmektedir. Düşüncelere, inançlara saygılı olan demokrasilerde, siyasî suçlardan dolayı ölüm cezası verilmesi aleyhindeki akım, gün geçtikçe gelişmekte; yukarıda verilen örneklerden de anlaşıldığı gibi, birçok ülkelerde siyasî idamlar tarihe karışmış bulunmaktadır. Siyasette kimin haklı, kimin haksız olduğuna, kimin yanıldığına ancak tarih karar verir. Üstelik ölüm

cezası, suçu önleyici bir ceza da değildir, sanıldığı kadar dehşet vermez; inanmış kişileri korkutmaz. Korkutmadığı, gözlerimizin önünde cereyan eden olaylardan anlaşılmaktadır. Akıl ve vicdan, ölüm cezasının, özellikle siyasî suçlarda ölüm cezasının kaldırılmasını emrediyor. “

Başta AP ve DP'liler olmak üzere yoğun sataşmalar olur, konuşması engellenir.

Hasan Tosyalı (Kastamonu), İlhan Egemen Darendelioğlu (İstanbul) , H. Avni Kavurmacıoğlu (Niğde), Şevki Güler (Afyon Karahisar), İ. Etem Kılıçoğlu (Konya), Şevket Doğan (Kayseri), Rasim Cinisli (Erzurum), Fuat Azmioğlu (Kütahya), Musa Doğan (Kars), Hidayet Aydın (Giresun) Sürekli Saldırganca Söz Atarlar, Konuşturamazlar.

“MEHMET ALİ AYBAR (Devamla) — Ve bir de idama gönderilen bu çocukların analarının, babalarının, yakınlarının ıstıraplarını kendi ıstırabımız gibi içten duymaya çalışmalıyız, ben ölüm cezasına oy vermeyeceğim. Saygılar sunarım.

(A. P. - D. P. sıralarından gürültüler)”

DP adına, AP kökenli Erzurum milletvekili Cevat T. Önder konuşur. Konuşmasında 3 genci caniler olarak gösterir ve asker güzelleme yapar;

“Muhterem arkadaşlarım, 3 kişi hakkında verilen idam cezası, Türk Milleti adına yargı yetkisini kullanan Sıkıyönetim Mahkemeleri tarafından, şerefli Sıkıyönetim Mahkemeleri tarafından verilmiştir. Bütün deracattan da geçmiştir. İdam cezalarının tasdiki Anayasamıza göre; Büyük Meclise verilmiş olan bir yetki olduğu için huzurunuzda gelmiştir. Burada, kaçaklığa, gayri vazıhlığa, müteredditliğe lüzum yoktu. Komünistlerle beraber miyiz, değil miyiz? Bunu ortaya koymak mecburiyetindeyiz.

(D. P. sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)”

Konuşmasının sonunda Menderes ve arkadaşlarının idamına atıf yaparak, intikam histerisi içinde olduğunu gösterir; “27 Mayıs'ta sol, idam dolayısıyla eline zil takmış, oynamıştır değerli arkadaşlarım.

(D. P. sıralarından bravo sesleri) ”

Konuşmasını bitirirken, 3 gencin idamını Türkiye'nin kurtuluşu gibi gösterir ve eski lideri Süleyman Demirel'e öfke kusar;

“Değerli arkadaşlarım, bunların hakkında vereceğiniz karar, 3 kişi hakkında verilecek karar değildir. Bu kararda Türkiye'nin istikbali yatmaktadır. Onun için vazih olunuz. Beri taraftan bir şeyi daha temenni ediyorum. Türkiye'yi 'sokaklar yürümeyle aşınmaz' felsefesi ile bu ortamlara sokanlar hakkında da elbette ki Yüce Meclisiniz kararını verecektir.

(D. P. sıralarından 'bravo» sesleri; A. P. sıralarından gürültüler'.

CHP İçel milletvekili, Celal Kargılı da idamların karşısında bir konuşma yapar. Toprak Reformu gibi, toplumsal eşitliği sağlayacak reform, iyileştirmelerin yapılmadığını ve gençlerin haklı bir tepki içinde olduklarını savunur. Talat Aydemirlerin idam edilmemesi için uğraşanların, halen mecliste olduğunu vurgu yapar;

“CELÂL KARGILI (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkan. Halen aramızda parlamenterlik görevi devam eden birçok sayın üye, Talât Aydemir ve Fethi Gürcan'ın idamlarının infazı ile ilgili görüşmelerde, bu infazlara ya karşı çıkmışlar ya da bu infazlar karşısında çekinse kalmışlardı. Bu sayın üyeler şunlardır:

Sayın Osman Bölükbaşı (O zaman M. P. Genel Başkanı), Erol Yılmaz Akçal (Şimdi Turizm ve Tanıtma Bakanı), Sayın Seyfi Öztürk (Eski Devlet ve Çalışma Bakanı), Sayın Refet Sezgin (Eski Devlet ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı), Sayın İhsan Sabri Çağlayangil (Eski Dışişleri Bakanı), Sayın Turhan Bilgin (Eski Devlet Bakanı), Sayın Rifat öçten (Eski Bakan), Sayın Hıfzı Oğuz Bekata (Eski Bakan), Sayın Sırrı Atalay (Eski Senato BaşkanveMli), Sayın Melâhat Gedik (D. P. nin İçişleri Bakanlarından Sayın Namık Gedik'in eşi), Sayın Neriman Ağaoğlu (D. P. Bakanlarından Sayın Samet Ağaoğlu'nun eşi), önceki gün Adalet Komisyonunda, Gezmiş ve 2 arkadaşının idamlarının onaylanması için oy veren İçel A. P. Milletvekili Mazhar Arıkan da o zaman idamlara karşı oy vermişti.

İdamların müebbet hapse çevrilmesine karşı çıkmayıp, çekinse kalan, ya da 4 kişiden hiç olmazsa bir kısmının idamının önlenmesi yolunda ret oyu veya çekinse oyu kullananlar arasında şunlar yer almaktaydı: Sayın Nihat Erım (Şimdiki Başbakan), Sayın Haydar Özalp (Şimdiki Gümrük ve Tekel Bakanı), Sayın Turhan Feyzioğlu (M. G. P. Genel Başkanı), Sayın Ali Naili Erdem (Eski Bakan), Sayın İhsan Gürsan (Eski Bakan), Sayın Cavit Oral (Eski

Bakan), Sayın Hasan Dinçer (Eski Bakan), Sayın Macit Zeren (Eski Bakan), Sayın Fethi Tevetoğlu (A. P. Senatörü), Sayın Sadık Tekin Müftüoğlu (Eski Bakan), Sayın Emin Paksüt (Eski Bakan), Sayın İhsan Kabadayı (M. G. P. Milletvekili), Sayın Cihat Bilgehan (Eski Bakan).

Muhterem arkadaşlarım, isimlerini okuduğum bu sayın üyeler şu anda aramızda yer almaktadırlar. Biliyorsunuz ki, Talât Aydemir ve Fethi Gürcan meselesi de, Türkiye 'nin en hassas döneminde idam cezalarının infazı ile ilişkin görüşmelerin yapıldığı günlerdeydi; en az bugün huzurunuza gelen bu 3 şahsın idamını gerektiren sosyal ve siyasal ortam mevcuttu..."

Konuşmasının sonunda;

"Değerli arkadaşlarım, ben bütün meseleyi geniş ve çok yönlü açıyla her noktadan bir nebze alarak huzurunuza getirmek istedim. Tekrar ediyorum ki, bu 3 şahsın idamlarının infazında eğer Türkiye'nin siyasal, sosyal, ekonomik ve Mltürel çıkarlarını görüyor ve bu 3 şahsın idamıyla Türkiye'de çok büyük meselelerin hallolacağına inanıyorsanız, oylarınızı bu infazın lehinde kullanınız, ama biraz evvel önerdiğim gibi, Türk siyasî hayatına kısasa kısas ve kan gütme meselesinin sokulmasını istemiyor, perde arkasında duran insanlara fırsat verip, bunları yem olarak kullanarak bunların sırtından kendi kirli amellerine çalışma olanağı sağlamak istemiyorsanız, bu gençlerin idamının infazına oy vermeyiniz. Yüce Meclise saygılar sunarım."

CHP adına konuşan İstanbul milletvekili Necdet Uğur, kendi kuşaklarının görevini yapamadığını, bir süre sonra yeni kuşağın yönetimi devir alacağını vurgular; idam cezasının ileride düzeltme şansını ortadan kaldırdığını, bu nedenle gelecek meclislerin haklarını gasp etmemek gerektiğini vurgular.

AP adına Seyfi Öztürk NATO yandaşı, Amerikancı bir konuşma yapar ve idamları savunur.

Hükümette yer almış olan MGP adına Ankara milletvekili Mehmet Emin Paksüt, Demokratik Parti grubu adına Konya milletvekili Mehmet Kubilay İmer ve AP kökenli MNP İsparta milletvekili Hüsamettin Akmumcu idam edilmelerini savunur.

CHP İstanbul milletvekili Reşit Ülker ve AP Edirne milletvekili, Muammer İlhami Ertem idamların karşısında konuşurlar.

Sağ partilerin birçok üyesi, Başbakan'ın görüşünü ortaya koymasını isterler. CHP milletvekili olarak meclise girmiş, sonra istifa edip Cumhurbaşkanı'nın CS'na atanmış Nihat Erim Başbakandır ve söz alır;

“BAŞBAKAN NİHAT ERİM (C S. Cumhurbaşkanı'nın S. Ü.) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

Gecenin bu geç saatinde tekrar kürsüye çıkmak mecburiyetinde kaldığım için özür dilerim.

Ama, bir önceki konuşmamda aydınlattığımı zannettiğim konuda bazı sözcüler, tekrar izahat istediler. Başka vesilelerle de söylediğim gibi, Türkiye büyük bir komplo karşısında kalmıştır.

Türkiye'yi bölmek ve parçalamak, demokratik rejimi, Türk Devletini yıkmak için silâhlı mücadeleye çıkmış olanlar vardır. (Sıkıyönetim, bunları tespit ederek, zararsız haile getirmiştir ve suçluları muhakeme etmek için ilân edilmiştir. Önümüze gelem kanun tasarısı, bu suçlulardan birkaçına ait bulunmaktadır.

Yetkili mahkeme, kılı kırk yarararak, tartlar hakkındaki hükmünü vermiştir.

Bu hükmün imfaz edilip edilmemesine ait kararı Anayasamıza göre, Yüce Parlamento verecektir. Parlamantonun takdir hakkına kullanılmasına Hükümetin etki yapması doğru olmaz. Tatbikat da böyledir. Bu sebeple Hükümet olarak ıbu müzakerelere müdahale etmedik. Mıahkûmiyet sebepleri meydandadır. Memleketin şartları da malûmunuzdur. Bunların

ışığı altında karar verilmesi en uygun tarz olur. Kanarın olumlu veya olumsuz tecelli etmesi hiçbir fevkalâdelik yaratmaz. Büyük Meclis takdir hakkını kullanırken, Anayasanın 64 ncü maddesi yapılırken hangi unsurlar düşünölmüşse, o unsurların serbestliği içinde Büyük Meclis takdir hakkını kullanacaktır. Hükümet, Büyük Meclisin takdiri üzerimde herhangi bir suretle etki yapmak istememektedir.”

Derken, bal gibi de idamların onaylanması isteğini belirtmiş ve Meclis üstünde Askeri Vesayet baskısını kurmuştur.

Sonrasında oylamaya geçilir.

İDAM YASASI OYLAMA

Tarih: 10.Mart.1972

Bileşim: 58

Oturum: 1

Tutanak sayfa: 230 - 233

Açıklama	Kişi
Üye sayısı:	450
Oylamaya katılanlar:	295
Kabul edenler:	237
Reddedenler:	52
Çekimsenler:	6
Oylamaya katılmayanlar:	147
Açık üyelikler:	8

Oylama listesini sunmadan ve üzerinde konuşmadan önce, bazı önbilgiler vereceğim.

Önce el kaldırma yöntemi ile Yasanın maddeleri ve 3 gencin tek tek idam kararı oylanmış. Hepsinde de çoğunluk görülmüş. Sonra tek tek isim okunarak iki aşamalı açık oylama yapılmış:

1. Oylama “Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan İn ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Kanunun maddelerine geçilmesinde verilen oyların sonucu

2. Oylama, 3 gencin birlikte İdam Kararının oylanması. Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'm ölüm cezalarının, yerine getirilmesine dair kanunun açık oylamasına verilen oyların sonucu

Tutanaklara göre 450 milletvekilinden 8'i boş gözükyor. TBMM Albüm Cilt 2'de verilmiş olan milletvekili listesinden 8 boşun 5'ini buldum ve tabloya işledim, 3 ünü bulamadım.

Asılın kopyasını ve bağlantısını verdiğim Tutanak başında verilen toplamlarla, altındaki ayrıntıları verilmiş liste arasında oylama sayıları üzerinde tutarsızlıklar görölüyor. Doğal olarak İsim ve şehir temelli listeyi asıl ve doğru kabul ettiğimizde, toplamşlardaki maddi hataları, yukarıda verdiğim sonuç tablosunda düzelttim.

Bolu milletvekili M. Şükrü Kiykoğlu, TBMM Tutanağında sehven Bitlis olarak yazılmış, kendi hazırladığım tabloda doğrusunu işledim.

Hazırladığım tablodaki ve parti adlarının kısaltmaları

K: Kabul oyu

R: Red oyu

Ç: Çekimser oy

-: Oylama oturumuna katılmamış.

Ö: Oylamadan önce hayatını kaybetmiş.

İ: İstifa etmiş

B: Bağımsız

3. Tablo içinde, toplumda mason olarak bilinen kişileri koyu işaretledim.

F. SİYASİ PARTİ ADLARI VE KISALTMALARI

PARTİ KISA ADI	PARTİ ADI
AP	ADALET PARTİSİ
MP	MİLLET PARTİSİ
CHP	CUMHURİYET HALK PARTİSİ
CKMP	CUMHURİYETÇİ KÖYLÜ MİLLET PARTİSİ
MHP	MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ
YTP	YENİ TÜRKİYE PARTİSİ
MGP	MİLLİ GÜVEN PARTİSİ
TBP	TÜRKİYE BİRLİK PARTİSİ
BAP	BÜYÜK ANADOLU PARTİSİ
DP	DEMOKRATİK PARTİ
HP	HÜRRİYET PARTİSİ
YDP	YENİ DEMOKRAT PARTİ
CMP	CUMHURİYETÇİ MİLLET PARTİSİ
TKP	TÜRKİYE KÖYLÜ PARTİSİ
GP	GÜVEN PARTİSİ
BP	BİRLİK PARTİSİ
MNP	MİLLİ NİZAM PARTİSİ
TİP	TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
CGP	CUMHURİYETÇİ GÜVEN PARTİSİ
DP	DEMOKRAT PARTİ
MSP	MİLLİ SELAMET PARTİSİ

MM İdam Yasası Oylama Tablosu

Sayı	Adı Soyadı	Şehir	Parti	1. Oy	2. Oy
1	Cevdet Akçalı	Adana	AP	K	K
2	M. Salâhattin Kılıç¹	Adana	AP	K	K
3	Ali Cavit Oral	Adana	AP	K	K
4	Ahmet Topaloğlu²	Adana	AP/B/CGP	K	K
5	Turgut Topaloğlu	Adana	GP/B/MGP	K	K
6	Hüsamettin Uslu	Adana	AP	K	K
7	Melih Küçüktepepınar	Kemal Adana	CHP	R	R
8	Fazıl Güleç³	Adana	CHP/B/CGP/B/CP	Ç	-
9	Emir H. Postacı	Adana	CHP	Ç	Ç

¹ (Soysal, 1978)

² (Soysal, 1978).

Benzer soyadlı masonlar: Fırat Topaloğlu; Muammer Topaloğlu; Neşet Topaloğlu, İhsan; Başar Mehmet Topaloğlu, Ali; Eşref Topaloğlu, M. Kadri; M. Remzi Topaloğlu, Avni;

³ Fazıl Güleç için aşağıda bakınız "1. Fazlı Güleç"

Benzer soyadlı masonlar: Hasan Sadı Güleç, Ali Salim; Mehmet Güleç, Ali.

10	Ali Rıza Güllüoğlu ⁴	Adana	CHP	-	-
11	Kemal Satır	Adana	CHP/B/CGP/B/CP	-	-
12	Alpaslan Türkeş	Adana	MHP	-	-
13	Şevket Yılmaz	Adana	AP	-	-
14	M. Zeki Adıyaman	Adıyaman	AP	K	K
15	Ali Avni Turanlı	Adıyaman	B/AP	K	K
16	Mustafa Kâmil Kırıkoğlu	Adıyaman	CHP	R	R
17	Yusuf Ziya Yılmaz	Adıyaman	CHP/B/CGP	R	R
18	Mehmet Rıza Çerçel	Afyonkarahisar	AP	K	K
19	Hasan Hamdi Dinçer	Afyonkarahisar	AP	K	K
20	Şevki Güler	Afyonkarahisar	AP	K	K
21	Ali İhsan Ululbahşi	Afyonkarahisar	AP	K	K
22	Kâzım Uysal ⁵	Afyonkarahisar	AP	K	K
23	Süleyman Mutlu	Afyonkarahisar	CHP	R	R
24	Hamdi Hamamcıoğlu	Afyonkarahisar	GP/B/MGP	-	-
25	Abdülkerim Bayazıt	Ağrı	CHP/B/CGP/B/CP	-	-
26	Nevzat Güngör	Ağrı	AP	-	-
27	Kasım Küfrevi	Ağrı	GP/B/AP	-	-
28	Yavuz Acar	Amasya	AP	K	K
29	Salih Aygün	Amasya	AP	K	K
30	Vehbi Meşhur	Amasya	CHP	R	R
31	Kazım Ulusoy	Amasya	BP/B/CGP	-	-
32	Ömer Orhan Alp⁶	Ankara	AP	K	K
33	Musa Kâzım Coşkun	Ankara	AP	K	K
34	Orhan Eren⁷	Ankara	AP	K	K

⁴ Benzer soyadlı masonlar: M. Enis Güllüoğlu (Nur locası, İzmir)

⁵ Hatice Uysal, Kasım; Ergin Levent Uysal, Ömer Özer; Fatih Uysal, Nedim; Serdar Uysal, Yunus; Ali Mert Uysal, Kaya;

Hakan Uysal, Amerrika-Kanada(Ordusu) Büyük Locası;

Ali Rıza Uysal, Herodot Locası; Osman Altuğ Uysal, Karşıyaka locası; Vefa Uysal; Levent Uysal; Onur Uysal, Ali Kasım, Piramit locası; Gürkut Uysal, M. Cahit, Sevgi locası;

⁶ (Soysal, 1978)

⁷ (Soysal, 1978)

35	Mustafa Maden	Ankara	AP	K	K
36	Mehmet Emin Paksüt	Ankara	GP/B/MGP	K	K
37	H. Turgut Toker⁸	Ankara	AP	K	K
38	Şerafettin Yıldırım	Ankara	AP	K	K
39	Mustafa Kemal Yılmaz	Ankara	AP	K	K
40	Kemal Ataman	Ankara	CHP	R	R
41	İbrahim Cüceoğlu	Ankara	CHP	R	R
42	A. Sakıp Hiçerimez	Ankara	CHP	R	R
43	Cengizhan Yorulmaz	Ankara	CHP	R	R
44	Hüseyin Balan	Ankara	BP/B	Ç	-
45	Oğuz Aygün	Ankara	AP	K	-
46	Orhan Birgit	Ankara	CHP/B/CGP	-	-
47	Sinan Bosna	Ankara	AP	K	-
48	Osman Bölükbaşı	Ankara	MP/B	-	-
49	İbrahim Sıtkı Hatipoğlu	Ankara	CHP/B/AP/B/CP	-	-
50	Şinasi Özdenoğlu	Ankara	CHP	-	-
51	Osman Soğukpınar	Ankara	CHP	-	-
52	Fatma Suna Tural ⁹	Ankara	MP	-	-
53	Yusuf Ziya Yağcı	Ankara	CHP	-	-
54	Aydın Yalçın	Ankara	AP?	-	-
55	Ferhat Nuri Yıldırım	Ankara	AP	K	-
56	Hasan Akçalıoğlu	Antalya	AP	K	K
57	Süleyman Çiloğlu	Antalya	AP/B/DP	K	K
58	Ömer Eken	Antalya	AP	K	K
59	Rafet Eker	Antalya	AP	K	K
60	Ömer Buyrukçu	Antalya	CHP	R	R
61	İhsan Ataöv	Antalya	AP	Ç	-
62	Hasan Ali Gülcan	Antalya	CHP/B/CGP	Ç	-
63	Mustafa Rona	Artvin	AP	K	K

Benzer soyadlı masonlar: Yavuz Eren, Ali; Nurcan Eren, Şevket; M. Şafak Eren; Hakkı Eren Erol Eren.;

⁸ (Soysal, 1978)

⁹ 1966 – 1969 dönemi Genelkurmay Başkanı Org. Cemal Tural' ın eşi!

64	Abdullah Naci Budak	Artvin	CHP	R	R
65	Sabit Osman Avcı	Artvin	AP	-	-
66	Nahit Menteşe	Aydın	AP	K	K
67	İsmet Abdullah Sezgin¹⁰	Aydın	AP	K	K
68	Mehmet Çelik	Aydın	CHP	R	R
69	Yüksel Menderes	Aydın	AP/B/DP	-	-
70	Kemal Ziya Öztürk	Aydın	AP/B/DP	-	-
71	Fikret Kayalp Turhangil	Aydın	AP	-	-
72	M. Kemal Yılmaz	Aydın	CHP	-	-
73	İbrahim Aytaç	Balıkesir	AP	K	K
74	N. Cihat Bilgehan	Balıkesir	AP	K	K
75	M. Şükrü Çavdaroğlu	Balıkesir	AP	K	K
76	Kemal Eldem	Balıkesir	AP	K	K
77	Ahmet İhsan Kırımlı ¹¹	Balıkesir	AP	K	K
78	Osman Tarı	Balıkesir	AP	K	K
79	Salih Zeki Altumbaş	Balıkesir	CHP/B/CGP	-	-
80	Mehmet Niyazi Gürer	Balıkesir	CHP	-	-
81	Mevlüt Yılmaz	Balıkesir	AP	-	K
82	M. Nurettin Sandıkçioğlu	Balıkesir	CHP	-	-
83	Şadi Binay	Bilecik	AP	K	K
84	Mehmet Ergül	Bilecik	CHP	R	-

¹⁰ (Soysal, 1978)

Benzer soyadlı masonlar: Can Sezgin, H. Sezgin; Hakan Sezgin, İhsan; Kazım Sezgin, Bekir;

Mustafa Süreyya Sezgin, M. Sabri; Orhan Sezgin, Hasan S.; Rahmi Sezgin, İshak; Reha A. Sezgin, Hüseyin;

Suad Sezgin, Nevzat; Süha Sezgin, Hüseyin; A. Haluk Sezgin, M. Tevfik; Ahmet Kasım Sezgin, Enver Bekir;

Alıkan Sezgin, Tevfik

Şener Sezgin, Adana locası;

¹¹ Mason olduğuna dair bir kayıt bulamadım. Ancak mason Ahmet Cihan Kırımlı' nın babasının adı, Ahmet İhsan Kırımlı. Muhtemelen oğlu. Bu durumda kendisi en azından mason babası.

İrfan Kırımlı; Affan Kırımlı;

85	Mehmet Sıddık Aydar	Bingöl	B/AP	K	K
86	Mehmet Bilgin	Bingöl	YTP/B/AP	K	K
87	Zeynel Abidin İnan (Abidin İnan Gaydalı)	Bitlis	AP	K	K
88	Kenan Mümtaz Akışık	Bitlis	CHP	R	-
89	Ş. Nihat Bayramoğlu	Bolu	AP	K	K
90	Halil İbrahim Cop	Bolu	AP	K	K
91	Ahmet Çakmak	Bolu	AP	K	K
92	M. Şükrü Kiykioğlu	Bolu	AP	K	-
93	Kemal Demir¹²	Bolu	CHP	R	R
94	A. Mukadder Çiloğlu	Burdur	AP	K	K
95	Nadir Yavuzkan	Burdur	CHP	R	R
96	Mehmet Özbey	Burdur	AP	-	-
97	Cemal Külâhlı	Bursa	AP	K	K
98	Barlas Küntay	Bursa	AP	K	K
99	Ertuğrul Mat	Bursa	AP	K	K
100	Kasım Önadım	Bursa	AP	K	K
101	Mustafa Tayyar	Bursa	AP	K	K
102	Mehmet Turgut	Bursa	AP/B/DP	K	K
103	Ahmet Refik Türkel¹³	Bursa	AP	K	K
104	İbrahim Hulusi Öktem	Bursa	CHP?	R	-
105	Nail Atlı	Bursa	CHP	-	-
106	Sadrettin Çanga	Bursa	CHP	-	-
107	Ahmet Halit Dalli¹⁴	Bursa	AP	Ö	Ö

¹² (Soysal, 1978)

Benzer soyadlı masonlar: "Abidin Lütfi Demir, Abdullah; Ahmet İsfendiyar Demir, M. Emin; Alpaslan Demir, Fahri; Avni Demir, Rahmi; Aydın Demir, Adnan; Can Demir, Hasan; Fethi Demir, Mustafa; Fevzi Demir, Hüseyin Sabri; Hakan Demir, Sıtkı; Mehmet Hulusi Demir, Etem; Murat Demir, Mustafa Osman; Mustafa Demir, İbrahim; Mustafa Osman Demir, Rasım; Nusret Demir, Lütfü; Reha Demir, Sabri; Zafer Demir, İsmail; Zühtü Demir, Sadi

¹³ (Soysal, 1978)

Benzer soyadlı masonlar: Haluk M. Türkel, Ahmet; Gani Türkel;

¹⁴ (Soysal, 1978), (Hayrullah Örs, 1996)

108	Ahmet Kemal Bağcıoğlu	Çanakkale	AP	K	K
109	Mesut Hulki Önür	Çanakkale	AP	K	K
110	Refet Sezgin	Çanakkale	AP	K	K
111	Mustafa Çalıkoğlu	Çanakkale	CHP	-	-
112	Zekiye Gülsen	Çanakkale	AP	-	K
113	Arif Tosyalıoğlu	Çankırı	AP	K	K
114	Nuri Çelik Yazıcıoğlu	Çankırı	CHP	R	R
115	Hazım Dağlı	Çankırı	AP	-	-
116	Nurettin Ok	Çankırı	AP	-	-
117	Yakup Çağlayan	Çorum	AP	K	K
118	Kemal Demirer	Çorum	AP	K	K
119	Abdurrahman Güler	Çorum	AP	K	K
120	İhsan N. Tombuş	Çorum	AP/B/DP	K	K
121	Arslan Topçubaçı	Çorum	AP	K	K
122	Cahit Angın	Çorum	CHP	R	R
123	Ali Naki Ulusoy	Çorum	BP/B/CGP	-	-
124	Sami Arslan	Denizli	AP/B/BP	K	K
125	Fuat Avcı	Denizli	AP	K	K
126	Mehmet Emin Durul	Denizli	AP	K	K
127	Hasan Korkmazcan	Denizli	AP/B/DP	K	K
128	Ali Uslu	Denizli	AP	K	K
129	İlhan Açıkalın	Denizli	CHP	-	-
130	Arif Hüdai Oral	Denizli	CHP	-	-
131	Hasan Değer	Diyarbakır	B/DP	K	K
132	Abdüllâtif Ensarioğlu	Diyarbakır	AP	K	K
133	Necmettin Gönenç	Diyarbakır	AP	K	K
134	Sabahattin Savcı	Diyarbakır	AP	K	K
135	Nafiz Yıldırım	Diyarbakır	YTP/B/AP	K	K
136	Behzat Eğilli	Diyarbakır	AP	-	-
137	Yusuf Azizoğlu	Diyarbakır	YTP	Ö	Ö
138	M. İlhami Ertem	Edirne	AP	K	K
139	Veli Gülkan	Edirne	AP	K	K

Benzer soyadlı masonlar: Sinan Dallı, Ozen;

140	Cevat Sayın	Edirne	CHP	-	-
141	--	Edirne			Boş
142	Samet Gldoğan	Elazığ	AP/B/DP	K	K
143	Mehmet Aytuğ	Elazığ	CHP	R	R
144	Hayrettin Hanağası	Elazığ	CHP/B/CGP	Ç	Ç
145	Ali Rıza Septioğlu	Elazığ	B/AP	-	-
146	Ömer Faruk Sanaç	Elazığ	AP		
147	Hüsamettin Atabeyli	Erzincan	AP	K	K
148	Hasan Çetinkaya ¹⁵	Erzincan	CHP	-	-
149	Sadık Perinçek	Erzincan	AP	-	-
150	Naci Yıldırım	Erzincan	CHP/B/CGP	-	-
151	Sabahattin Aras	Erzurum	AP	K	K
152	M. Turhan Bilgin	Erzurum	AP	K	K
153	Rasim Cinisli	Erzurum	AP/B/DP	K	K
154	Rıfki Danışman	Erzurum	AP	K	K
155	Naci Gacıroğlu	Erzurum	AP	K	K
156	Cevat T. nder	Erzurum	AP/B/DP	K	K
157	Fethullah Taşkesenlioğlu	Erzurum	AP	K	K
158	Gıyasettin Karaca	Erzurum	CHP	Ç	Ç
159	Selçuk Erverdi	Erzurum	CHP	-	-
160	Mehmet İsmet Angı	Eskişehir	AP	K	K
161	Orhan Oęuz¹⁶	Eskişehir	AP	K	K
162	Seyfi ztrk	Eskişehir	AP	K	K
163	M. şemsettin Sönmez	Eskişehir	AP	K	K
164	A. Sıtkı Karacaşehir	Eskişehir	CHP/B/CGP	R	R
165	şevket Asbuzoğlu	Eskişehir	CHP/B/CGP/B	Ç	-
166	Ali İhsan Gęř¹⁷	Gaziantep	CHP/B/CGP/B/CP	K	K

¹⁵ Benzer soyadlı mason: Yüksel Dervış Çetinkaya, Hasan

¹⁶ Benzer soyadlı mason: Aykan Oğuz;

¹⁷ Genel olarak basılı ve sanal ortamlarda (medya) ç Gencin idamına birçok CHP' linin kabul oyu verdiği yalanıdır. Oylamaya katılmayan çok sayıda CHP' li var ancak oylamaya katılıp, **kabul** oyu veren bir tek CHP' li var. CHP' nin yüz karası bir tek milletvekili; Ali İhsan Göğüş. Bu nedenle Ali İhsan Göğüş'  ayrıntıları ile

167	Mehmet Kılıç	Gaziantep	AP/B/DP	K	K
168	Erdem Ocak	Gaziantep	AP	K	K
169	Şinasi Çolakoğlu	Gaziantep	CHP	-	-
170	İmam Hüseyin İncioğlu	Gaziantep	CHP/B	-	-
171	Muhittin Savın	Gaziantep	CHP/B/CGP/B/CP	-	-
172	M. Lütfü Söylemez	Gaziantep	AP	-	-
173	Nizamettin Erkmen	Giresun	AP	K	K
174	Hidayet İpek	Giresun	AP	K	K
175	Abdullah İzmen	Giresun	AP/B/DP/B/MP	K	K
176	M. Emin Turgıutalp	Giresun	AP	K	K
177	I.Kayhan Naiboğlu	Giresun	CHP/B/CGP	R	Ç
178	Mustafa Kemal Çilesiz	Giresun	CHP	-	-
179	Mustafa Karaman	Gümüşhane	AP	K	K
180	Necati Alp	Gümüşhane	CHP	-	-
181	Nurettin Özdemir	Gümüşhane	CHP/B/CGP/B	-	-
182	Ekrem Saatçi	Gümüşhane	AP	-	-
183	Ahmet Zeydan	Hakkari	GP/B/AP	K	K
184	Halil Akgöl	Hatay	AP	K	K
185	Talât Köseoğlu	Hatay	AP	K	K
186	Ali Yılmaz	Hatay	AP	K	K
187	M. Sait Reşa	Hatay	CHP	R	-
188	Abdullah Çilli	Hatay	B/DP	-	-
189	Hüsnü Özkan	Hatay	CHP/B/CGP/B/CP	-	-
190	Mehmet Aslan	Hatay	CHP		Ö
191	Mazhar Arıkan	İçel	AP	K	K
192	Kadir Çetin	İçel	AP	K	K
193	Hasan Cavit Okyayuz ¹⁸	İçel	AP	K	K

değerlendirmek gerektiği kanısındayım. Aşağıda, Ali İhsan Göğüş başlığı altında bu değerlendirmemi ve ilgili belgeleri sundum.

¹⁸ Hasan Cavit Okyayüz' ün baba adı Tevfik olarak gözükmüyor.

Benzer soyadlı masonlar: Okyayüz/Okyayuz soyadı çok da yaygın değil. Akrabalıkları var mı bilemiyorum ancak aynı dönem Tümgeneral Muhiddin Okyayüz mason olarak biliniyor ((Soysal, 1978))

194	Hilmi Türkmen	İçel	AP/B/DP	K	K
195	Celâl Kargılı	İçel	CHP/B	R	R
196	Turhan Özgüner	İçel	CHP	-	-
197	Çetin Yılmaz	İçel	CHP	-	-
198	Hüsametdin Akumucu	İsparta	AP/B/MNP/B	K	K
199	Ali İhsan Balım ¹⁹	İsparta	AP	K	K
200	Süleyman Demirel	İsparta	AP	K	K
201	Yusuf Uysal	İsparta	AP	K	K
202	İbrahim Abak	İstanbul	AP/B/DP	K	K
203	Ferruh Bozbeyle	İstanbul	AP/B/DP	K	K
204	İlhan (Egemen) Darendelioğlu	İstanbul	AP/B/DP	K	K
205	Nuri Erdoğan	İstanbul	AP/B/DP	K	K
206	Orhan Cemal Fersey	İstanbul	AP	K	K
207	Hasan Güngör ²⁰	İstanbul	AP	K	K
208	Mustafa Fevzi Güngör	İstanbul	AP	K	K
209	A. Şeref Lâç	İstanbul	AP	K	K
210	Osman Özer	İstanbul	AP	K	K
211	Akgün Silivri	İstanbul	AP	K	K
212	İsmail Hakkı Tekinel	İstanbul	AP	K	K
213	Naime İkbâl Tokgöz	İstanbul	AP	K	K

¹⁹ Ali İhsan Balım hakkında mason olduğuna dair bir kayıt görmedim. Ancak

1940' larda Amerika' da Tıp Doktorluğu alanında uzmanlık (ihtisas) yapmış. Masonlar tarafından devşirilmek için uygun bir aday!

Ancak Cevdet Hamdi Balım ve Cemil Hamdi Balım isimli iki tane çok önemli ve birisi 33. Derece mason var. Masonluğun yeniden kuruluş döneminde öncü isimlerden ve 65' de Amerika tarafından bölünüp, kendisine bağlanması sürecinde de etkinler. Akralıkları var mı acaba diye merak ettim.

²⁰ Kendisinin mason olduğuna dair bir kayıt bulamadım. Ancak özgeçmiş masonların dikkatini çekecek nitelikte

Benzer soyadlı mason: Dursun Ali Güngör, Hasan. Baba adı ve soyadı benzerlik mi? ; Demiray Güngör;

214	A. Turgut Topaloğlu	İstanbul	AP/B/DP	K	K
215	Hasan Türkay	İstanbul	AP	K	K
216	Mehmet Yardımcı	İstanbul	AP	K	K
217	Sadettin Bilgiç	İstanbul	AP/B/DP	K	K
218	Mehmet Ali Aybar	İstanbul	TİP/B	R	R
219	Hüseyin Dolun	İstanbul	CHP	R	R
220	Bahir Ersoy	İstanbul	CHP	R	R
221	Orhan Eyüboğlu	İstanbul	CHP	R	R
222	Orhan Kabibay	İstanbul	CHP/B/CGP	R	R
223	Necdet Uğur	İstanbul	CHP	R	R
224	Reşit Akif Ülker	İstanbul	CHP	R	R
225	İsmail Arar	İstanbul	CHP	-	-
226	Eşref Derinçay	İstanbul	CHP	-	-
227	İbrahim Elmalı	İstanbul	MP/B	-	-
228	Tekin Erer	İstanbul	AP	-	-
229	Rıza Kuas	İstanbul	TİP/B	-	-
230	Ahmet Sezai Orkunt	İstanbul	CHP/B/CGP/B/CP???	-	-
231	Haydar Özdemir	İstanbul	BP	-	-
232	M. Kâzım Özeke	İstanbul	CHP/B/CGP	-	-
233	İlhami Sancar	İstanbul	CHP/B/CGP	-	-
234	Löbit Yurdoğlu	İstanbul	CHP	-	-
235	Mustafa Akan	İzmir	AP	K	K
236	Şükrü Akkan	İzmir	AP/B/DP	K	K
237	Muzaffer Fazlı Arınç	İzmir	AP	K	K
238	Mehmet Münir Daldal ²¹	İzmir	AP	K	K
239	Ali Naili Erdem	İzmir	AP	K	K
240	Nihat Kürşat²²	İzmir	AP	K	K

²¹ Kendisinin mason olduğuna dair bir kayıt bulamadım. Ancak özgeçmişini masonların dikkatini çekecek nitelikte

Benzer soyadlı mason: Münir Mehmet Daldal' ın baba adı Mehmet Münir Daldal. Rastlantısal olamayacak kadar büyük benzerlik, büyük olasılıkla oğlu mason. Diğer benzer soyadlı mason da Cafer Daldal, baba adı Mehmet

²² (Soysal, 1978)

241	Hasan Şinasi Osma ²³	İzmir	AP	K	K
242	Akın Özdemir	İzmir	AP	K	K
243	Şeref Bakşık	İzmir	CHP	R	R
244	Şevket Adalan	İzmir	CHP/B/CGP	-	-
245	Burhanettün Asutay	İzmir	CHP/B/AP	-	-
246	M. Hulusi Çakır	İzmir	CHP	-	-
247	Mehmet İhsan Gürsan²⁴	İzmir	AP/B/DP	-	-
248	Coşkun Karagözoğlu	İzmir	CHP	-	-
249	Talât Orhon	İzmir	CHP/B/CGP/B/CP	-	-
250	Kemal Önder	İzmir	CHP	-	-
251	Orhan Demir Sorguç	İzmir	AP	-	-
252	Ali Naki Üner	İzmir	AP/B/DP	-	-
253	Lâtif Aküzüm	Kars	AP	K	K
254	İsmail Hakkı Alaca	Kars	AP	K	K
255	Musa Doğan	Kars	AP	K	K
256	Kemal Kaya	Kars	YTP/B/AP	K	K
257	Veyis Koçulu	Kars	AP	K	K
258	Turgut Artaç	Kars	CHP	R	R
259	Kemal Okyay	Kars	CHP	R	R
260	Osman Yeltekin	Kars	CHP/B/CGP	Ç	Ç
261	Mustafa Kemal Güven	Kars	CHP	-	-
262	A. Muzaffer Akdoğanlı	Kastamonu	AP	K	K
263	Orhan Deniz	Kastamonu	AP	K	K
264	Sabri Keskin	Kastamonu	AP	K	K
265	Mustafa Topçular	Kastamonu	AP	K	K

²³ Yanlış bilmiyorsam H. Şinasi Osma' nın silalesinden Bülent Osma da Ankara' da 1954' de kurulan Barış locası kurucularından . Benzer soyadlı bir diğer mason; Halil Zeki Osma

²⁴ (Soysal, 1978)

Benzer soyadlı masonlar: Haldun Gürsan, Müsavvat locası ve 33.derece mason; Haldun Gürsan' ın sanırım oğlu Mehmet Aydın Gürsan, Haldun da mason; Kenan Gürsan, Faik; Ali Emin Gürsan, Haydar. Mason olarak geçen Gürsan' ların Sebataycı olduklarına dair bazı kayıtlar da var.

266	Hasan Tosyalı	Kastamonu	GP/B/CGP	K	K
267	Mehmet Seydibeyoğlu	Kastamonu	CHP	-	-
268	M. Şevket Doğan	Kayseri	AP	K	K
269	Turhan Feyziođlu²⁵	Kayseri	GP/MGP/B/CGP	K	K
270	Hayrettin Nakiboğlu	Kayseri	AP	K	K
271	Vedat Âli Özkan²⁶	Kayseri	AP	K	K
272	Enver Turgut	Kayseri	AP	K	K
273	Mehmet Türkmenoğlu	Kayseri	GP/MGP/B/CGP	K	K
274	Mehmet Yüceler	Kayseri	CHP	R	R
275	Tufan Doğan Avşargil	Kayseri	CHP	-	-
276	Feyzullah Çarıkçı	Kırklareli	AP	K	K
277	Beyti Arda	Kırklareli	CHP	-	-
278	Hasan Korkut	Kırklareli	AP	-	-
279	Mehmet Atagün	Kırklareli	AP	K	K
280	Cevat Eroğlu	Kırşehir	MP/B/AP	K	K
281	Mustafa Kemal Güneş	Kırşehir	MP/B/AP	K	K
282	Mustafa Aksoy	Kırşehir	CHP	R	R
283	Cevat Âdemoğlu	Kocaeli	AP	K	K
284	Vehbi Engiz	Kocaeli	AP/B/DP	K	K
285	Sabri Yahşı	Kocaeli	AP	K	K
286	İ. Nihat Erim	Kocaeli	CHP	İ	İ
287	Bahri Dağdaş	Konya	AP/B/DP	K	K
288	Mustafa Kubilay İmer	Konya	AP/B/DP	K	K
289	İhsan Kabadayı	Konya	GP/MGP/B/CGP	K	K
290	Necati Kalaycıoğlu	Konya	AP/B/DP	K	K
291	İbrahim Etem Kılıçoğlu ²⁷	Konya	AP/B/DP???	K	K

²⁵ (Soysal, 1978)

Turhan Feyzioğlu da ayrıntılar ile konuşmak gereken bir isim. Aşaoğda değerlendirmemi sunuyorum.

²⁶ (Soysal, 1978)

²⁷ Benzer soyadlı masonlar: Nedim Kılıçoğlu, masonluğun yeniden kuruluşunda etkin masonlardan;

Melih Kılıçoğlu; Sabri Kılıçoğlu; Nurettin Kılıçoğlu;

292	Baha Müderrisoğlu	Konya	AP	K	K
293	Özer Ölçmen	Konya	AP	K	K
294	Tahsin Yılmaz Öztuna	Konya	AP	K	K
295	Faruk Sükan	Konya	AP/B/DP	K	K
296	Vefa Tanır	Konya	GP/MGP/B/CGP	K	K
297	Orhan Okay	Konya	CHP	R	R
298	Mustafa Üstündağ	Konya	CHP	R	R
299	İrfan Baran	Konya	CHP	-	-
300	Necmettin Erbakan	Konya	MNP/B/MSP	-	-
301	Sezai Ergun	Konya	AP	-	-
302	Mehmet Sadi Koçaş ²⁸	Konya	CHP	-	-
303	Ahmet Fuat Azmioğlu	Kütahya	AP	K	K
304	Mesut Erez	Kütahya	AP	K	K
305	Mehmet Ersoy	Kütahya	AP/B/DP	K	K
306	Ali Erbek	Kütahya	CHP	-	-
307	İlhan Ersoy	Kütahya	AP	-	-
308	Kemal Kaçar	Kütahya	AP	-	-
309	Ahmet Karaaslan	Malatya	B/AP	K	K
310	Hakkı Gökçe	Malatya	CHP	R	R
311	Mustafa İsmet İnönü	Malatya	CHP	R	-
312	Mustafa Kaftan	Malatya	CHP/B/CGP	R	R
313	İsmail Hakkı Şengüler	Malatya	AP	-	-
314	B. Sami İlhan	Malatya	BP	Ö	Ö
315	Süleyman Çağlar	Manisa	AP	K	K
316	Mustafa Orhan Daut	Manisa	AP	K	K
317	C.Selçuk Gümüşpala	Manisa	AP	K	K
318	Hilmi Okçu	Manisa	AP	K	K
319	Vehbi Sınmaz	Manisa	AP/B/DP	K	K
320	Kâmil Şahinoğlu	Manisa	AP	K	K
321	Önol Şakar	Manisa	AP	K	K
322	Muammer Erten	Manisa	CHP	R	R
323	Mustafa Ok	Manisa	CHP	R	R

²⁸ M. Sadi Koçaş' ın kardeşi mason Prof. Dr. Hami Koçaş (Soysal, 1978)

324	Ertuğrul Akça	Manisa	AP	-	-
325	Veli Bakırlı	Manisa	CHP	-	-
326	Atillâ İmamoğlu	Maraş	AP	K	K
327	M. Zekeriya Kürşad	Maraş	AP	K	K
328	Mehmet Özdal	Maraş	CHP	R	-
329	İbrahim Öztürk	Maraş	B/CHP	R	-
330	M. Nejat Çuhadar	Maraş	CHP/B/CGP	-	-
331	Veysi Kadioğlu	Maraş	AP	-	-
332	Esat Kemal Aybar	Mardin	AP	K	K
333	Abdulkadir Kermooğlu	Mardin	AP	K	K
334	Abdurrahim Türk	Mardin	B/AP	K	K
335	Abdülkadir Özmen	Mardin	B/AP	K	K
336	Şevki Altındağ	Mardin	CHP	-	-
337	Seyfi Güneştan	Mardin	YTP	-	-
338	Rıfat Adnan Akarca	Muğla	AP/B/BP/B/CGP/B/MGP!!!	K	K
339	Ahmet Buldanlı	Muğla	AP	K	K
340	İzzet Oktay	Muğla	AP	K	K
341	Muallâ Akarca	Muğla	CHP	-	-
342	Ali Döğeri	Muğla	CHP	-	-
343	Nimet Ağaoğlu	Muş	YTP/B/DP/B/AP	K	K
344	Kasım Emre	Muş	B/AP	K	K
345	Nermin Neftçi	Muş	CHP/B/CGP	R	R
346	Hüsametdin Başer	Nevşehir	AP	K	K
347	A. Esat Kıratlıoğlu	Nevşehir	AP	K	K
348	Selahattin H. Esatoğlu	Nevşehir	CHP	Ö	Ö
349	M. Naci Çerezci	Niğde	AP	K	K
350	H. Avni Kavurmacioğlu	Niğde	AP	K	K
351	Haydar Özalp	Niğde	AP	K	K
352	Mevlüt Ocakçioğlu	Niğde	CHP	R	R
353	M. Nuri Kodamanoğlu	Niğde	CHP/B/CGP	-	-
354	Ata Bodur	Ordu	AP/B/DP	K	K
355	Cengiz Ekinci	Ordu	AP	K	K
356	Haimdi Mağden	Ordu	AP	K	K

357	Kemal Şensoy	Ordu	AP	K	K
358	Ferda Güley	Ordu	CHP	R	R
359	Memduh Ekşi	Ordu	CHP	-	-
360	Ata Topaloğlu	Ordu	CHP	-	-
361	Orhan Vural	Ordu	CHP	-	-
362	Erol Y. Akçal	Rize	AP	K	K
363	HaSan Basri Albayrak	Rize	AP/B/DP	K	K
364	Salih Zeki KÖseoğlu	Rize	AP	K	K
365	Sami Kumbasar	Rize	CHP	R	R
366	Nuri Kemal Bayar²⁹	Sakarya	AP	K	K
367	Yaşar Bir	Sakarya	AP	K	K
368	Güngör Hun	Sakarya	AP	K	K
369	M. Vedat Önsal	Sakarya	AP/B/AP	K	K
370	B. Turgut Boztepe	Sakarya	CHP	R	-
371	Hayrettin Uysal	Sakarya	CHP	-	-
372	Talât Asal	Samsun	AP/B/DP	K	K
373	Doğan Kitaplı	Samsun	AP	K	K
374	Nafiz Yavuz Kurt	Samsun	AP	K	K
375	Hüseyin Özalp³⁰	Samsun	AP	K	K
376	Bahattin Uzunoglu	Samsun	MP/AP	K	K
377	İsmet Yalçmer	Samsun	AP	K	K
378	Yaşar Akal	Samsun	CHP	R	R
379	İlyas Kılıç	Samsun	CHP	R	-
380	Nihat Kale	Samsun	CHP	Ç	Ç
381	Mustafa Boyar	Samsun	CHP/B/CGP	-	-
382	Kâmran Evliyaoğlu	Samsun	CHP/B/AP	-	-
383	Âdil Yaşa	Sürt	CHP	R	-
384	Zeki Çeliker	Sürt	AP/B/DP	-	-
385	Mehmet Nebil Oktay	Sürt	GP/MGP/B	-	-
386	Selâhattin Oran	Sürt	YTP/B/AP	-	-

²⁹ (Soysal, 1978) 3. Cumhurbaşkanı Celal Bayar' ın da mason olduğu kabul edilir. (Soysal, 1978)

³⁰ (Soysal, 1978)

387	Hilmi Biçer	Sinop	AP	K	K
388	Mustafa Kaptan	Sinop	AP	K	K
389	Tevfik Fikret Övet	Sinop	CHP	R	R
390	Hilmi İşgüzar	Sinop	MP	-	-
391	Enver Akova	Sivas	AP	K	K
392	Kadri Eroğan	Sivas	AP/B/DP	K	K
393	Tevfik Koraltan	Sivas	AP	K	K
394	Yusuf Ziya Önder	Sivas	AP	K	K
395	Ahmet Durakoğlu	Sivas	CHP	R	R
396	M. Kemal Palaoğlu	Sivas	CHP	R	R
397	Mustafa Timisi	Sivas	BP	R	R
398	Vahit Bozatlı	Sivas	CHP	-	-
399	Hüseyin Çınar	Sivas	BP/B/AP	-	-
400	Ekrem Selçuk Kangal ³¹	Sivas	CHP	-	-
401	Nedim Karahalil	Tekirdağ	AP	K	K
402	Yılmaz Alpaslan	Tekirdağ	CHP	R	R
403	Orhan Öztrak	Tekirdağ	GP/MGP/B/CGP	-	-
404	Mustafa Sabri Sözeri	Tekirdağ	AP	-	-
405	Hüseyin Abbas	Tokat	AP/B/MNP/B/MSP	K	K
406	İsmet Hilmi Balcı	Tokat	B/AP	K	K
407	Osman Hacıbaloğlu	Tokat	AP	K	K
408	Mehmet Kazova	Tokat	AP	K	K

³¹ Soyadını, Sivas Kangal ilçesinden alan Ekrem Kangal Alevi kökenli olduğunu söyleyen bir milletvekilimiz. Gerçek öyle mi?

Sivas' ta Yahudi asıllı Ermeni Pakraduler olduğunu, bunların bir kısmının tehcir sonrası Alevi kimliği arkasına gizlendiklerini biliyoruz.

İsrail' de Ziraat eğitimi almış. Babasının adı Mehmet Dünder. Ekrem Kangal, SHP kuruluş döneminde, Ecevit' in onları dışladığı yalanını yayanlardan birisi.

Benzer soyadlı masonlar: Recep İhya Kangal, Mehmet. Çok önemli localardan Ülkü locası yöneticilerinden (Üstadı Muhterem);

İlhan Kangal, Almanca toplanan, Yahudilerin; Ermenilerin ve Rumların olduğu Libertas locası üyesi.

Sivas Kangal' da Pakrudunilerin (aslında Yahudi olup, Ermeni kimliğine bürünen) varlığını da anımsatalım.

409	Reşit önder	Tokat	GP/MGP/B/CGP	K	K
410	İsmail Hakkı Birler	Tokat	CHP	R	R
411	Yusuf Ulusoy	Tokat	BP/B	-	-
412	Ahmet İhsan Birincioğlu	Trabzon	AP	K	K
413	Necati Çakıroğlu	İsfendiyar Trabzon	AP/B/DP	K	K
414	Ekrem Dikmen	Trabzon	AP/B/DP	K	K
415	Mehmet Güven	Selâhattin Trabzon	AP	K	K
416	Mehmet Arslantürk	Trabzon	CHP	R	R
417	Cevat Küçük	Trabzon	CHP	Ç	-
418	Mehmet Ali Oksal ³²	Trabzon	AP	-	-
419	Ahmet Şener	Trabzon	CHP	-	-
420	Ali Rıza Uzuner	Trabzon	CHP	-	-
421	Kenan Aral	Tunceli	CHP	-	-
422	Hüseyin Yenipınar	Tunceli	CHP	-	-
423	Mehmet Ali Oksal	Urfa	AP	K	K
424	Necmettin Cevheri³³	Urfa	AP	K	K
425	Mehmet Ali Göklü	Urfa	AP	K	K
426	Bahri Karakeçili	Urfa	AP	K	K
427	Necati Aksoy	Urfa	CHP	-	-
428	Vehbi Melik	Urfa	CHP	-	-
429	Orhan Dengiz	Uşak	AP	K	K
430	M. Fahri Uğrasızoğlu	Uşak	AP	K	-
431	Âdil Turan	Uşak	CHP	-	-
432	Fuat Türkoğlu	Van	AP	K	K
433	Mehmet Salih Yıldız	Van	GP/MGP/B/CGP	K	-
434	Mehmet Emin Erdiñç	Van	B/CHP	Ç	-
435	Kinyas Kartal	Van	AP	-	-
436	İsmet Kapısız	Yozgat	MP/B/MGP/B/CGP/B/CP	K	K
437	Turgut Nizamoğlu	Yozgat	AP	K	K
438	Mustafa Neşet Tanrıdağ ³⁴	Yozgat	AP	K	K

³² Benzer soyadlı masonlar: M. Deniz Oksal, Mehmet;

³³ (Soysal, 1978)

439	Abdullah Baştürk	Yozgat	CHP	R	R
440	İsmail Hakkı Akdoğan	Yozgat	AP	-	-
441	Celâli Ahmet Sungur	Yozgat	CHP/B/CGP/B/CP	-	-
442	Fuat Ak	Zonguldak	AP	K	K
443	Ahmet Nihat Akın	Zonguldak	AP	K	K
444	S. Fevzi Fırat	Zonguldak	AP	K	-
445	S. Tekin Müftüoğlu	Zonguldak	AP	K	K
446	Kevni Nedimoğlu	Zonguldak	AP	K	K
447	Hüseyin Baytürk	Zonguldak	CHP	R	R
448	Mustafa Bülent Ecevit	Zonguldak	CHP	R	R
449	Ahmet Güner	Zonguldak	CHP/B/CGP	-	-
450	Cahit Karakaş³⁵	Zonguldak	AP/B/CHP	-	-

---

³⁴ Halen etkin bir mason olan Levent Tanrıdağ, M. Neşet Tanrıdağ' ın oğlu. Neşet Tanrıdağ' ın çıkardığı gazetelerin isimleri Şafak ve Hakikat; Levent Tanrıdağ, Ankara' da Şafak Locası yöneticilerinden (Üstadı Muhterem).

Masonlar, kendilerini hakikati aradıklarını söylerler. Aynı yıllarda Masonlar da 1953' de İstanbul' da Hakikat diye loca kurarlar. Hakikat locasının kurucularının ve üyelerinin tamamı Rum asıllılar.

İlginç rastlantılar; rastlantıysa eğer.

³⁵ Benzer soyadlı masonlar: Lefter Karakaş, Dimitri Karakaş, Vasilaki Karakaş... Karakaş ailesi.

MASON AÇIKLAMALARI

1. MASON FAZLI GÜLEÇ

TARİH

**BÜYÜK MAHFİL
UMUMİ HEYET TOPLANTISI No: 1
06.02.1955**

Derleyen : Erdal TÜRKER

GENERAL ASSEMBLY NO: 1, FEBRUARY 6, 1955

The formal minutes of the General Assembly held on February 6, 1955 is published due to its importance in the history of Turkish Freemasonry.

**İstanbul, 6 Şubat 1955
İstanbul Gran Lojunun
6.2.1955 tarih ve
1 sayılı toplantı zabtı:**

Türkiye Süprem Konseyine bağlı İstanbul Gran Loju, 6 Şubat 1955 tarihli Pazar günü saat 10'da toplandı ve Gran Metr Dr. Fethi Erden Üstadın riyasetinde celse küşat edildi.

Bu toplantıda Gran Metr Muavini Dr. Ekrem Tok, Bü.: Birinci Nazır Mecit Duruiz, Bü.: İkinci Nazır Vedat Başar, Bü.: Hatip Fazlı Güleç, Bü.: Katip Muavini Galip Hamdi Tekyeli, Bü.: Muhakkik Cevdet Caculi, Bü.: Hazine Emini Dr. Fahri Günergün, Bü.: Hasanat Emini Celal Öget, Bü.: Teşrifatçıya vekaleten Selahattin Güvendiren, Bü.: Muhafızı Dahili Refet Hakul biraderler yerlerini almışlardı.

Süprem Konsey Kaymakamı Ferit Zühtü Örucü, İsmail Memduh Altar, Veli Şefik Gizer, Sadık Bigat, Dr. Muhittin Celal Duru, H. Noradunkian, Ali Galip Taş, Hüsamettin Sunol, Haydar Ali Kermen, Cemil İpekçi, Dr. Zühtü Kamil Ergin büyük üstadlar da şarki tezyin buyurmakta idiler.

Mahafil Murahhaz ve Mülazımları

İDEAL den:

Veli Şefik Gizer	B.: (imza)	Sadullah Gökçek	B.: (imza)
Sadık Bigat	B.: (imza)	Şeref Barı	B.: (imza)
Fehmi Çeltikçi	B.: (imza)	Samim Aksu	B.: .....

Kültür den:

İ. Memduh Seydol	B.: (imza)	Saffet Rona	B.: (imza)
Celal Öget	B.: (imza)	İbrahim Kender	B.: (imza)
Ruhi Vamık Girgin	B.:	Hikmet Gündüz	B.: .....

ÜLKÜ den:

Dr. Ekrem Tok	B.: (imza)	Hasan Vafi	B.: (imza)
Dr. M. Celal Duru	B.: (imza)	Nihat S. Güran	B.: (imza)
Mecit Duruiz	B.:	.....	B.: .....

KARDEŞLİK den:

Ferit Up	B.: (imza)	Harun Çiprut	B.: .....
H. Nuradunkian	B.: (imza)	Dr. Sarım Göksel	B.: .....
Fazlı Güleç	B.: (imza)	Reşat Atabek	B.: .....

HÜRRIYET den:

Ali Galip Taş	B.:	Asaf Sirman	B.: (imza)
Dr. Fethi Erden	B.: (imza)	Dr. İsmail Kenan	B.: .....
Dr. Fahri Arel	B.:	Vedat Başar	B.: (imza)
Muhsin Türen	B.: (imza)	Sedat Kandoğlu	B.: .....

SEVGİ den:

Hüsamettin Sunol	B.: (imza)	Kenan Özsan	B.: .....
Dimitraki Güner	B.: (imza)	Hristaki Angeli	B.: .....
İsmet Somer	B.: (imza)	Nedim Ergüven	B.: .....

ATLAS dan:

Cemil İpekçi	B.: (imza)	Reoul Rozental	B.: (imza)
Antoine Zoletti	B.: (imza)	Mehmet Fuat Akev	B.: .....
Jak Nahum	B.: (imza)	.....	B.: .....

MÜSAVAT dan:

S. Sırrı Tümer	B.: (imza)	Nacil Seltik	B.: .....
Arif Rüştü Görgün	B.:	Ardavatz Savcı	B.: .....
Selahattin Güvendiren	B.: (imza)	Behzat Ergüven	B.: .....

Mahfil Murahhas ve Milatçılarıİ D E A L deni:

Veli Şefik Giser B. .... Sadullah Gökçek B. ....
 Sadık Bigat B. .... Jürec Sarı B. ....
 Fehai Çeltikçi B. .... Sami Akso B. ....

K Ü L T Ü R deni:

İbrahim Menduh Seydola B. .... Şaffet Sona B. ....
 Celal Ögüt B. .... İbrahim Kender B. ....
 Nohi Vanık Girgin B. .... Hikmet Gündüz B. ....

Ü L K Ü deni:

Dr. Ekrem Tok B. .... Hasan Vafi B. ....
 Dr. Mah. Celal Duru B. .... Nihat Kemal Güran B. ....
 Mevit Durut B. .... B. ....

K A D İ N L İ K deni:

Ferit Up B. .... Karun Çiprut B. ....
 H. Muradankian B. .... Dr. Sarin Göksele B. ....
 Fazlı Güleç B. .... Begat Atabek B. ....

H Ü N D İ Y E deni:

Ali Galip Taş B. .... Araf Sirman B. ....
 Dr. Fehti Erden B. .... Dr. İsmail Kenan B. ....
 Dr. Fahri Aral B. .... Vedat Başar B. ....
 Muhain Tören B. .... Sedat Kandoglu B. ....

S E V G İ deni:

Mehmettin Sancı B. .... Kemal Özcan B. ....
 Dimitrakı Güner B. .... Kristaki Angeli B. ....
 İsmet Sozer B. .... Nefin Ergöven B. ....

A T L A N deni:

Osail İpekçi B. .... Sevil Rosental B. ....
 Antoine Soletti B. .... Mehmet Fuat Akova B. ....
 Jak Nahun B. .... B. ....

M Ü S A V A T deni:

S. Sarri Tümer B. .... Naci Seltik B. ....
 Arif Hüsnü Gergün B. .... Arnavats Sevcı B. ....
 Selahattin Güvendiren B. .... Behzat Ergöven B. ....

2. ALİ İHSAN GÖĞÜŞ

Ali İhsan Göğüş

Ali İhsan Göğüş, CHP Gaziantep milletvekili. Üç Gencin idam oylamasında kabul oyu veren tek CHP'li milletvekili. Diğerleri, red oyu verdiler ya da oylamaya katılmadılar. Bülent Ecevit red verirken, İsmet İnönü oylamaya katılmadı.

Ali İhsan Göğüş, idam oylamasında, CHP'nin yüzkarası.

Neden acaba? Mason olduğuna dair bir kayıt bulamadım. Ancak ailesinde o kadar çok mason var ki...

Özgeçmişi (Wikipedia bilgisi)

Ali İhsan Göğüş (1923, Gaziantep - 22 Temmuz 2011, İstanbul^[1]) Türk siyasetçi.

İstanbul Üniversitesi tarih bölümünden mezûn oldu. Türk Haber Ajansı'nda muhabir olarak çalıştıktan sonra *Dünya* ve *Cumhuriyet* gazetelerinde yazı işleri müdürlüğü yaptı. Bir müddet "Kim" dergisini çıkarttı. *Türkiye Gazeteciler Cemiyeti*'nin idare kurulu üyeliğinde bulundu.

27 Mayıs 1960 Darbesi'nden sonra *Türkiye Büyük Millet Meclisi*'nde "meclis basın temsilcisi" olarak vazife aldı. 12'nci, 13'üncü ve 14'üncü meclis döneminde Gaziantep milletvekilliği yaptı ve "kültür ve turizm bakanı" olarak hükümet üyeliğinde bulundu.

Ali İhsan Göğüş, bir çocuk babasıydı.^[2]

Gazeteci Zeynep Göğüş'ün babasıdır. *Deniz Gezmiş* ve arkadaşları hakkındaki idâm kararını onaylayan mecliste milletvekili olarak görev yaptı.^[3] Hatay cumhurbaşkanı *Tayfur Sökmen*, babaannesinin kardeşidir. *Hasan Celal Güzel*'in de dayısıdır.

Cenazesi, 25 Temmuz pazartesi günü İstanbul *Şişli Camii*'nde kılınan öğle namazına müteâkip *Edirnekapı Mezarlığı*'nda toprağa verilmiştir.^[1]

Gaziantep Cenub Yıldızı Locası Kurucusu Gögüş'ler

Atatürk kapatana kadar Mason Tarikatı, 1925 – 1935 arasında hızla örgütlenmiş ve Anadolu'ya yayılmaya çalışmış. Tamamen Batı emperyalistlerinin işbirlikçileri olarak, Gaziantep'de loca kurulmuş; "Cenub Yıldızı" Gögüş ailesi bu locanın kuruluşunda oldukça etkinler.

Fotoğraftakiler: Soldan sağa Asafı Erkılıç (Sıtkı Turhan) Erkılıç'ın amcası), Mustafa Gögüş, Abdunafi Erkılıç (Sıtkı Bey'in babası) ve Abdullah Gögüş (Tekel Muhasebe Müdürü).

Resimdekilerden üçü, kardeşler ile Abdullah Gögüş Cenub Locası'nın

kurucusu ve üyeleri ³⁶

Sonrasında da Gögüş ailesi mason localarını süslerler.

---

³⁶ (Balcıoğlu, 2004, s. 25)

Mason Göğüş 'ler

- A. İlhan Göğüş

Mason A. İhsan Göğüş, amca A. İhsan Göğüş'ün yeğeni. A. İlhan Göğüş'ün oğlu Nuri Korhan Göğüş de mason. Masonlar, bu durumda; *baba kardeşim, oğul kardeşim* diyorlar. Komik mi desem? A. İlhan Göğüş'ün babasının adı da Nuri. Nuri Korhan Göğüş, A. İlhan... A. İlhan Göğüş'ün baba adı Mehmet Nuri.

Siyasetçi A. İlhan Göğüş

A. İlhan Göğüş, SHP'de Genel Başkan Yardımcılığı yapmış, sözde sol siyasetçilerden.

SODEP – SHP kuruluşunda mason ve sebataycıların etkilerini ve varlıklarını, bir zaman bulup, incelemek istiyorum. Ama elimde en az 2 yıllık araştırma planlarım var.

Ali İhsan Göğüş, Denizlerin idamına kabul oyu vermiş tek CHP'li; CHP'nin yüz karası!

Amcasının yeğeni mason A. İlhan Göğüş'e bunu yazı ile sordum. SHP'de Genel Başkan Yardımcılığına kadar yükselmiş, günümüzde, bir dönem önce CHP'den milletvekili aday adayı olmuş bir siyasetçinin, Cumhuriyet Tarihimizin en önemli kırılma anlarından olan, Denizlerin idam oylaması hakkında bilgisi olması gerekir diye düşündüm. Hem de o oylamada, bir öz amcanız varsa, merak edip onunla konuşmuş olmalı.

Denizlerin İdamı Hakkında A. İlhan Göğüş ile Yazışmamız

“Hürol: Merhaba İlhan Bey, Denizlerin idam oylamalarını inceliyorum. Millet Meclisinde, oylamaya girmeyen çok CHP'li var ama kabul oyu veren CHP'li bir tek amcanız Ali İhsan Göğüş. Bu beni çok şaşırttı. Neden acaba? Bir fikriniz var mı? Esenlikler”

İ. Göğüş: Bilmiyorum... Üzüldüm açıkcası... Rahmetli olmasaydı, sorardım... Selamlar

Hürol: Yanıtınız beni şok etti. Sizin gibi CHP siyaseti içinde bu kadar yoğun yer almış bir kişi, Denizlerin İdam oturumlarını hiç merak etmemiş, kim ne oy vermiş diye sorgulamamış; dahası amcası o gün oylamada bulunmuş bir siyasetçi, amcası ile de hiç bu konuda görüşmemiş. Bu da çok üzücü ve düşündürücü.

İ. Göğüş: Yok, çok şok olacak bir şey değil... Ben SHP siyasetinde etkin rol aldım... Öte yandan söylediğim gibi bilmiyorum... Rahmetli İsmet Paşanın sağ kolu gibi idi, ve o dönem idamların önlenmesi için İnönü'nün çok uğraştığını

çok iyi biliyorum...Erdal İnönü'nün o dönem de ODTÜ rektörü olarak korumaya çalıştığı da yaygın bir söylenti olduğunu hatırlatmak isterim... Eğer dediğiniz gibi ise çok büyük üzüntü ile karşılarım... Doğru bulmam... Ama günümüzün sorun alanı sözünü ettiğiniz bu konulardan çok uzakta... Odaklanması, çözüm üretilmesi gereken konular sanırım çok farklı... Bence onları düşünün...

Hürol: Sözlerinizin içi boş ve son derece sığ... Söylediğimi anlamamışsınız ya da verecek yanıtınız olmadığı için böyle anlamsız sözler etmişsiniz. Her ikisi de siyasete soyunmuş, CHP'den aday adayı olmuş birisi için üzücü. Hele son tümceniz o kadar tutarsız ki. Tarih, Siyasi Tarihi gereksiz görmüşsünüz. Siyasi duruş konusunda sizin ailecek sorunuz var anlaşılır.

İ. Göğüş: Sizin değerlendirmenizdir... “

Ali İlhan Göğüş, gerçekten amcası ile Denizlerin idamını hiç konuşmadı mı, bilmiyor mu yoksa konu üzerinde konuşmamak için; “*bilmiyorum*” diyerek kaçtı mı? Böyle de yaptıysa, ya da verdiği yanıt doğruysa, hele sonraki açıklamaları, tipik komprador aydın tavrı ve kendi eksikliğini bastırmak için de karşısındakine ne yapacağını söyleme tavrı tipik sığ mason locası yöneticisi olmuş birinin tavrı.

Yazışmanın aslını aşağıda sunuyorum.

A. İlhan Göğüş, bloğunda kendisini nasıl anlatmış bakalım;

“Sosyal Demokrasi’ye olan inancım çerçevesinde; 2002 yılında Sosyal Demokrat Halk Partisi’nin kurucuları arasında yer aldım, genel saymanlık ve genel başkan yardımcılığı gibi görevlerde bulundum.

2009 yılında SHP’den istifa ederek Cumhuriyet Halk Partisi’ne yeniden üye oldum.

2009’dan günümüze kadar ise; ulusal ve uluslararası siyaseti yakından izlerken, gündeme dair siyasi ve iktisadi değerlendirmelerime ilişkin yazılarımı çeşitli yayın kuruluşlarında paylaştım, televizyon kanallarında tartışma programlarına katıldım.

Çok sayıda sivil toplum kuruluşu, dernek ve platformda aktif olarak katkı vermekteyim. Yönetim kurulu üyesi olarak da; Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı’nda (TÜSES) görev yapmaktayım.”

7 Haziran 2015 Milletvekiliği Genel Seçimleri için Cumhuriyet Halk Partisinden aday adayı oldum fakat adaylaşamadım.”³⁷

Denizler tartışmamızı anımsayınca, özgeçmişinde yazdıkları, bana söylediklerinin ne kadar tutarsız, anlamsız olduğu görülüyor. SHP neden, sosyal demokrasiyi gömdü şimdi daha iyi anlaşılıyor. İşte Genel Başkan Yardımcısının siyasi bilinci.

---

³⁷ <https://www.ilhangogus.com.tr/ilhan-gogus/1/biyografi.html>

Mason A. İlhan Gögüş

SHP bozgunundan sonra, Ali İhsan Gögüş masonluğa yoğunlaşır. Loca yöneticisi olabilmek için loca kuruluşuna girer. Bir diğer mason Ekrem Ülkü bunu aşağıdaki makale ile anlatır.³⁸

“Marmara Muh. L.”

A. Ekrem ÜLKÜ

30 yılı aşan mazisi ve 150'yi aşan matrikülü ile Şefkat Muh. L.'sı İstanbul Vadisinde bir çınar heybetiyle varlığını sürdürüyordu. Böyle büyük bir L.'nin idarî görüşmeleri, tekris, terfi v.s. işleri 15 günde bir olan toplantı gününü tamamen dolduruyor, Kardeşlerin yararlanacağı Masonik konulu konferans gibi çalışmalar için zaman kalmıyordu. Ayrıca Kardeşler birbirlerini tanımakta güçlük çekiyor, Masonik ilkemiz olan "Birbirimize destek olma" özelliği sadece küçük gruplar düzeyinde kalıyordu. Kanımca L.'nin soluklanmaya ihtiyacı vardı. Üstad olduğumdan bu yana sürekli görev aldığım L.'da I.Na. olarak, yapılacak ilk seçimde Üs. Muh. adayları arasında idim ve L.'nin geleceği için bazı önlemler alınması gerekliliğini düşünüyordum. İşte bu düşünceler içindeyken, İlhan Gögüş ve Melih Ayraçman Kardeşler ziyaretime gelerek, "Şefkat Muh. Lo.'sının bir doğum sancısı çektiğini ve bu doğumu birlikte gerçekleştirmeyi arzu ettiklerini" söylediler. Açıkça ifade etmek gerekir ki L. doğumu olayını hiç düşünmemiş-

³⁸ (Ülkü, 1990)

tim, çünkü bir L.'dan doğumun, genellikle bir anlaşmazlık sonucu olduğuna ilişkin yaygın bir kanı vardır; L.'mızda ise böyle bir şey söz konusu değildi. Ancak yine de Şefkat ağırlıklı yeni bir L. kurulması düşüncesi ve onuru beni oldukça heyecanlandırdı. Şefkat Ön. Üs. Muh.'i Haldun Tarlan Üs.'dın da geçici Üs. Muh.'liğimizi (Sadece seçimlerimizi yapıncaya kadar olmak koşuluyla) kabul etmesi üzerine, I.Na. olarak görevli bulunduğum Şefkat Muh. L.'sı Üs. Muh.'inden "Yeni bir L.'nın kurucuları arasında yer almak üzere" izin talep ettim. Üs. Muh. bu izni vermekle kalmadı, karşılaşılabileceğimiz her türlü zorlukta yardımcı olabileceği güvencesini de verdi. Bu andan itibaren 6 kişilik girişimci kurul olarak ilkelerimizi saptamak için çalışmaya başladık.

Biz niçin yeni bir L. kuruyorduk? Sınırlı olan toplantı günlerimizde Masonluğa ve Masonik çalışmaya daha çok yer ve zaman verebilmek ve birbirimizi daha iyi tanıyıp daha iyi mason olabilmek için. Bu amaçlarımızı nasıl gerçekleştirmeyi düşünüyorduk?

1. Tüm L. Kardeşlerinin katkıda bulunacağı, sürekli aktif L. çalışmaları; (Masonik, Felsefi, Mantıkî, Toplumsal konulu) konferans, panel, açık oturumlar, diğer Kardeş L.'larla birlikte yapılabilecek paneller düzenleyerek,

2. Yeni alınacak Kardeşler için gerçek anlamda Masonik seçim ve araştırma yaparak,

3. Kantite olarak değil Kalite olarak büyümeyi yeğleyerek,

4. Masonik dayanışmayı gerçekten sağlayacak önlemler alarak.

Kuracağımız yeni Locanın ana prensiplerini böylece saptadıktan sonra, bizimle aynı yönde düşündüğünü tahmin ettiğimiz Kardeşlerimizle temaslara başladık. Temas ettiğimiz Kardeşlerimizin bir kısmından, hemen katılma sözü, bir kısmından biraz düşünme süresi talebi, bir diğer kısmından ise böyle bir girişimin gereksiz olduğu, dertsiz başımızı derde sokmama, nasihatını aldık. Buna rağmen çok kısa sürede gerekli prosedürü yerine getirerek ilk toplantımızı yaptık. Tüm kurucuların yüzlerinde ve gözle-

rinde, Türkiyedeki Masonluk zincirine yeni bir halka eklemenin mutluluğu ve gururu okunuyordu. Masonluğa yakışır biçimde, oybirliğiyle alınan prensip kararları, herkesin böyle bir girişimde bulunmanın ne kadar uygun ve isabetli olduğu hakkında düşüncelerini pekiştiriyordu. Hele o gün, toplantıları olan Büyük Kurul üyelerinin, bir aralık bizim toplantımızı da onurlandırmaları ve hayırlı olsun temennileri, gerçekten şanslı bir Loca

olacağımızın işaretleri olarak kabul edildi. Bundan sonra formaliteler Bü. Sek. Reşit Ata Üs.'ın olağanüstü ilgisi ve yardımıyla hızla tamamlandı ve Bü. Ku. onayı ile 14 Şubat 1990 tarihinde Marmara Muh. Lo'sunun Kuruluş Töreni yapılması kesinleşti.

14 Şubat 1990 Çarşamba günü saat 19.00'da İstanbul Vadisi "A" Mabe-dinde, Bü. Üs. Kay.ı Süha Aksoy Başkanlığında Bü. Ku. üyeleri Bekir Tan-türk Yusuf Nomal, Abdurrahman Erginsoy, Suat Ağagil, Tunç Timurkan, Dünder Erendağ K.'ler ve Ön. Bü. Üs. Cavit Yenicioğlu K., Kardeş L. Üs. Muh.'leri ve ziyaretçi Kardeşlerin onurlandırmaları ile Şefkat Muh. Lo.'sı-nın üstlendiği Açılış Törenimiz fevkalade görkemli bir şekilde yapılarak MARMARA Muh. Lo.'sı Türkiye Masonluğu içinde ebediyen sürdüreceği görevine başladı.

Dileriz öyle olsun.

Mason M. Alper Göğüş (Baba: Cavit)

Mason Murat Burak Göğüş (Baba: H. Tanfer)

Loca toplantı duyurularından

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Faruk Tamer	Masonluk, Sanat ve Müzik	15.10.2009
	Cem Tabuman	Loca Görevinin Önemi	15.10.2009
ODAK	Erol Alpay	Üstad-ı Muhterem Seçimi	01.10.2009
DEFNE	Alp Çekerek, Burak Göğüş, Tolga Koçver	Sembolizma ve Semboller	07.10.2009
	Haluk Safi	Tapınak Şövalyeleri ve Masonluğa Olan Etkisi	21.10.2009
	İrfan Girgin	Matematik ve Masonluk	18.11.2009
	Sabit Ağaoğlu	Rehberlik ve Bazı Masonik Terimlerin Açıklanması	18.12.2009
BİLİM	Mithat Melen	Türkiye ve Dünya'da Ekonomik, Sosyal, Politik Gelişmeler	28.10.2009
	Metin Somuncu	Cumhuriyet Dönemi Aydınlanması	25.11.2009
ÖZGÜRLÜK	Oğuzkan Bölükbaşı	Bütün Değerler İnsanı Değersizleştirir mi?	13.10.2009
	Doğan Gözde Özgödek	Atatürk'ün Ankarası	10.11.2009

Mason Korhan Göğüş ve Y. Göğüş

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Tüm Loca Kardeşleri	Çocuklarımızı, Gençlerimizi ve Hemşirelerimizi Sanatımıza Nasıl Ortak Ederiz?	23.11.2007
	O. Gök, H. Boysan, A. Başaran, B. Altunkaya	Özgürlük	07.12.2007
GÜNIŞIĞI	İskender Targaç	Atatürk ve Devrimcilik Kavramı	05.11.2007
	Doğan Üvey	Atatürk'ün 1933 Üniversite Reformu	05.11.2007
	Kartal Tolga	Atatürk Epistemolojisi ve Hümanizmi	05.11.2007
	Genco Fas	Atatürk ve Gençlik	05.11.2007
	Ali Evcim, Burak Görel, Bülent Atak, Kerem Atabeyoğlu	Ayna Felsefesi ve Mason Olma Sanatı	19.11.2007
	Önder Kayhan	Anadolunun Bitmeyen Öyküsü	17.12.2007
	Cengiz Or, Mustafa Çetinkol, Sabri Ozan, Üstün Görtuna	Coşkun Akan Nehrin Gizemi	28.12.2007
TANYERİ	N. Kaya, S. Gözüm, Y. Şengün, Y. Ergezer, H. Tarhan	20 Ekim'den 10 Kasım'a Atatürk	02.11.2007
	Ömer Köker	Sokrates ve Direnişi	30.11.2007
	Seyhan Altıntaş	Masonluğun Yazılı Olmayan Kuralları	14.12.2007
SADAKAT	Yavuz Aşlak	Kardeşlik	25.09.2007
	Gürkan Aktoluğ, Yavuz Aşlak, Kamuran Şaşmaz	Çıracak Diyaloğu	09.10.2007
	Doğan Güvenç	Ham Taşı Yontmak	23.10.2007
	Faik Oğuz Attila	Felsefe ve Masonluk	20.11.2007
MARMARA	Cengiz Uysaler, Ömer Bedük, Ahmet Metin, Korhan Göğüş	(Mevlana-1) 13 yy.'da Anadolu ve Ortadoğu, Mevlana'nın Yaşamı ve Mesnevi	01.10.2007
	Nihat Yıldırım, Çağrı Göktaş, Sabri Kılıçoğlu	(Mevlana-2) Mevlana'nın Hakikat ve Ahlak Anlayışı, Mevlana'nın Filozoflara ve Filozofların Mevlana'ya Bakışı	15.09.2007
	Hakan Kaplan, Hakkı Yıldırım, Yaman Başa	(Mevlana-3) "Söz Dinleyen Anlayışı Nispetinde Gelir, O Hikmeti Çekmedikçe Hikmet de Çıkmaz" ile "Enel Hakk"	26.11.2007
SABAH GÜNEŞİ	Uğur Aydın	Masonlukta Görev Anlayışı	24.09.2007
	Tevfik Küçükpınar	Deizm ve Teizm Kavramlarının Anderson Nizamnamesi Kapsamında İrdelenmesi	08.10.2007

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Göksel Yücel, Tamer Saka, Ahmet Tataroğlu	Avrupa Birliğinin Türkiye'ye Ekonomik ve Sosyal Etkileri	20.12.2004
TANYERİ	Abdurrahman Erginsoy	Neden Ülkü Mabedi İnşası	24.09.2004
	Erol Değerli	Mutluluğun Pınarı Umuttur	08.10.2004
	Günay Gözüm	Koruyucu Kimdir, Görevi?	22.10.2004
	Naci Kaya, Ümit Görü	Kardeş Sofrası Nedir? Ne Değerdir?	05.11.2004
	Süha Alper	Zübeyde Hanımın Oğlu	05.11.2004
	Moderatör: Tarık Kantemir Panelistler: Osman Güzey, Müslüm Bozkurt, C. Yamaner	Hakikatin Nurunu Arayın, Onun Nurundan Korkmayın	03.12.2004
	Tunç Timurkan	1965 Olayları	17.12.2004
	Can Tuskan	Sadakat ve Masonluk	24.12.2004
SADAKAT	Tunç Timurkan	Masonluğun Stratejisi	26.10.2004
	Hasan Ataşoğlu	Tekris Töreni Üzerine	09.11.2004
	Cevdet Attila	Rosslın Chapel	23.11.2004
	Y. İlker, Y. Göğüş, L. Türkeri	Hipokrat Yemini ve Masonluk	07.12.2004
	Güngör Günalçın	Mevlana ve İnsanlık Mabedi	21.12.2004
MARMARA	Yurdakul Alpay	Anderson Yasaları	04.10.2004
	Korhan Göğüş	Masonlukta Landmarklar	18.10.2004
	Ali Serim	Sabetay Sevi ve Sabetaycılık	01.11.2004
	Ali Kaplan	Evrım Tarihi	13.12.2004

Mason Vural Göğüş

LOCA	KONUŞMAGI	KONU	TARİH
	Ertan Savaşçı	Medahlık Sanatına Kısa Bakış	13.10.1988
	Muzaffer Yönezer	Yaşayan Atatürk	10.11.1988
	Ertekin Arasil	Serebro Vasküler Hastalıklar	24.11.1988
Çankaya	Faruk Kavkeralp	Kuruluş Günü Konuşması	15.10.1988
	Ethem Sena Çınar	Hürriyet ve Masonluk	24.10.1988
Arayış	Acar Tekinel	Masonik Vazife Anlayışı	20.9.1988
Ahiler	Vural Göğüş	Bitirmenin Güzelliği	8.9.1988
	Mustafa Sayın	Başlamanın Güzelliği	8.9.1988
	Metin Ercan	Atatürk'ten Seçmeler	10.11.1988
	Kaya Yazgan	Zaman ve Zaman Yönetimi	24.11.1988
Üçgül	Yahya K. Zabunoğlu	Toplumsal Yapılaşma Analizi Açısından M.'.luk	14.9.1988
	Fuat Tuygan	Masonluğa Yöneltilen Eleştiriler	12.10.1988
Çağ	Tankut Ünal	Gotik Yapı Sanatı	8.9.1988
	Bozkurt Güvenç	Çağdaşlaşmak mı? Batılılaşmak mı	20.10.1988

3. MASON TURHAN FEYZİOĞLU

Mason Turhan Feyzioğlu, 1960 Askeri Darbesi sonrası yeniden tasarlanan siyasi yaşamımızın önemli siyasi kimliklerinden bir mason daha. CHP'yi bölerek GP'ni kurmuş, sonra da batırmış.

Feyzioğlu ailesinde masonlar

Kayserili Feyzioğlu ailesinde de çok mason var.

Avukat Haluk Feyzioğlu

Mimar Sinan Dergisi 1997 yılı, sayı 105'de bir yazısının ilk sayfası:

FELSEFE DÜNYASINDA EVRENİN ULU MİMARİ

Haluk FEYZİOĞLU

Hemen her insan "bu evren nasıl varolmuştur, nasıl bir güç evreni meydana getirmiştir, yaşam ve onu kuşatan olayları yöneten ve yönlendiren nedir" sorularına cevap aramıştır.

İnsanoğlunun zihnini kurcalayan bu sorular, binlerce yıl süren bir zaman dilimi içinde, korkulara karışarak ve öykülere, efsanelere bürünerek "mythos"ları doğurmuştur. Birden çok tanrının varlığı inancını içeren mythoslar dönemi, yaklaşık iki bin yıl öncesine kadar devam etmiştir. Mythoslar döneminde tanrılar insan görünümünde, fakat insan üstü güçleri olan ölümsüz varlıklardı. Tanrılar da insanlar gibi sever, üzülür, kızar, kıskanır,

kavga eder, kötülük yaparlardı. Eski Mısır'da; güneş tanrısı *OSİRIS*, karanlık tanrısı *SET*, ay tanrıçası *İSİS*, Eski Yunan'da; *ZEUS*, *APOLLO*, *HERA*, *DİYONİSOS*, İskandinav ülkelerinde *TOR*, o dönemin otuz beş bin tanrısından sadece bir kaçıdır.

Evrenin meydana gelişi, varlığın kökeni ve insanın dünyadaki yeri, eleştirici bir düşüncenin ve gözlemin konusu olunca felsefe doğmaya başlamıştır. Ancak, mythosların etkisi birdenbire son bulamamıştır. Felsefi düşünceye geçişten önce bir "aradönem" yaşanmıştır.

Bu aradönem içinde, çok tanrı inancı yanında, evrenin oluşu konusunda yeni şeyler düşünülmüş

Metin Feyziöğlü

Loca konuşma duyurularından. Buradaki Metin Feyziöğlü'nun kimliği hakkında başka bir bilgi yok.

ÜÇGÜL	Fevzi Akansel	M.:luğun Amacı	10.03.1999
	Yahya Zabunoğlu, Metin Ger	Modernizm-Postmodernizm	17.03.1999
	İbrahim Çıkık, Alper Ömeroğlu	Sivil Toplum	24.03.1999
	Refik Çeltikçi	M.:nik Yemin ve Yaşam Biçimi	14.04.1999
	Safai İnal	Üçgöl Muh.: L.:nın Camiasındaki Yeri	28.04.1999
	şevket Özügergin	Dünya Ticareti Nereye Gidiyor?	12.05.1999
	Yahya Zabunoğlu, Metin Feyziöğlu	Postmodernizm ve Toplum	26.05.1999
AHİLER	Yılmaz Yücelen	Mâbet	11.03.1999
	Ömer Macit	Kutsal Kitaplar	25.03.1999
	Ender Dedeağaç	Dul Kesesi	08.04.1999
	Güngör Öcal	Türk Masonluğun 90. Yılı	13.05.1999
ÇAĞ	Barlas Gökova	Eskiler Ne Bıraktı? Biz Ne Bırakacağız?	01.03.1999
	Nazif Uygur	İsrail, Kudüs ve Süleyman Mâbedi	15.03.1999
	Tankut Ünal	Atalarımız Hür M.:lar	03.05.1999
	Mustafa şişman	Ahid Sandığı	17.05.1999

Mason Ahmet Feyzioğlu

Masonlar, M. Remzi Sanver'in baş masonluğundan sonra hızla Anadolu'ya açılmaya çalışıyorlar; Osmanlı'da Müslüman olmayan tebânın locaları olan şehirlerde loca kurmaya çalışıyorlar. Kayseri de bu şehirlerden; Erciyes locası. Kuruluşundan bu yana 4-5 yıl geçmesine karşın Kayseri'de toplantı yapamıyorlar; Ürgüp'te toplantılarını yapıyorlar. Bu locanın kuruluşunu, Kayseri'den 9 kişi başlatmış. Ahmet Feyzioğlu onlardan biri.

H.K.E.M.B.L. ANKARA VADİSİ LOCA ÇALIŞMALARI (2017)

ÜRGÜP					
22 Nisan C.tesi	ÖZEL ERCİYES	11:00	I	Sami Emre ALEMDAR K.:	"ÇIRAK MASON"
			II	Ahmet FEYZİOĞLU K.:	"KALFA MASON"
			III	Selim DEMİR K.:	"ÜSTAD MASON"
					TEKLİF OYLAMASI:Adil Aygan
ADANA SUBESİ					
22 Nisan C.tesi	ÖZEL GEÇİCİ GAZİANTEP	13:00	I		TEKRİR TÖRENİ: Mehmer Uğur Köroğlu
24 Nisan P.tesi	SAĞDUYU	19:00	I		GEÇİŞ TEZİ OKUNMASI
			II		YÜKSELİŞ TEZİ OKUNMASI
			III		YÜKSELİŞ KARARININ ALINMASI
26 Nisan Çarş.	ÖZEL ANTAKYA GEÇİCİ	19:00	I		TEBENNİ TÖRENİ:Aydın Rüstemoğlu K.:
				Ön.: Bü.: Üs.: En Muh.: Remzi SANVER K.:	TEKRİR İNTİBALARININ OKUNMASI
					"MASONLUK VE MATEMATİK"
ESKİŞEHİR SUBESİ					
24 Nisan P.tesi	ESKİŞEHİR	19:00	I		TEKRİR TÖRENİ:Can Kırac, Tekin Ufuk Serter
MERSİN SUBESİ					
26 Nisan Çarş.	TARSUS	18:30	III		SKRÜTEN:Semih Yüksel, Muzaffer Soyer
			II		KISA GEÇİŞ
			I	Muh.: Emre TOĞRUL K.:	"ADAYIMIZ KİM?"
				Uğur İZGİ K.:	
ANTALYA SUBESİ					
02 Mayıs Salı	GEÇİCİ PERGE	19:00	I	Pek Muh.:Mehmet KABASOĞLU K.:	"BENDE KALANLAR"
			III		TEKLİF OYLAMASI:
ARASTIRMA LOCASI					
06 Mayıs C.tesi	ANADOLU GÜNEŞİ	10:00	I.	Mehmet İZGİ K.:	"21. YÜZYILDA ANKARA VE GELECEĞİ"
			II.	Metin BALCI K.:	"ANKARA' DA ÜNLÜ KİŞİLER VE MASONLAR (KIZILAY,HIFZISIHA, VEREMEKAVAS V"

Mason Ali Zihni Feyzioğlu

07.11.2018	211 - ALEV	Ç.D.:		Tekris Töreni 9900657 - DEVİN MERDİNLİĞİL 9900658 - OKAN TURFANDA 9900659 - SERHAD ÖZTÜRK adlı hariciler.
07.11.2018	212 - GÖNÜL DOSTLARI	Ç.D.:	Nesim MENDA K.	Ahit sandığı ve Süleyman mabedi."
07.11.2018	247 - ZENİT	Ç.D.:		Tebenni Töreni YEDİTEPE MUH. L.'ası üyesi CÜNEYT MİRZANLI ve AKEV MUH. L.'ası üyesi MAHİR TULLUNAY K.: "Terimiz
		ÜS.D.:		Geçiş Tezlerinin Okunması Telepname okunması 9901146 - İRFAN KÜMBÜL - TEKLİF EDEN : İLHAN GÜLER K.: 9901147 - YASİN KORKMAZ - TEKLİF EDEN : MURAT DEMİRKOL K.: 9901149 - KAAAN ERGE - TEKLİF EDEN : İLGAZ FIRAT TÜMER K:
07.11.2018	ATA İŞİĞİ (Geçici)	Ç.D.:	Lütfi ENSARİ K:	Masonluk Tarihinden Bir Kesit Bir Ülke"
		ÜS.D.:		Telepname okunması 9900848 - AKIN ÇOBAN - TEKLİF EDEN : SERKAN SOYKAN K.: 9900849 - ALİ AYDIN - TEKLİF EDEN : ÖZDEN OSMAN NİZAMOĞLU K.: 9901130 - AVNİ BAYAZIT - TEKLİF EDEN : ÖZDEN OSMAN NİZAMOĞLU K.: 9901131 - CENK DOĞAR - TEKLİF EDEN : SERKAN SOYKAN K.: 9901129 - BERK YILDIRIM - TEKLİF EDEN : ÖZDEN OSMAN NİZAMOĞLU K.: Tahkikat evrakı okunması ve skrüten 2005599 - UMUR ÜNAL adlı harici İ.Na: K.: Den Haberler Atatürk Geçiş Töreni 33279 - CAN YAMAN 33280 - ONUR ORPAK 33281 - SERKAN OK 33282 - MUSTAFA BÜLENT SÖNMEZ K.: Ter
08.11.2018	006 - KARDEŞLİK	Ç.D.:	Mustafa Bülent SÖNMEZ K.	Atatürk
08.11.2018	030 - SADIK DOSTLAR	KAL: D.:		Geçiş Töreni 33279 - CAN YAMAN 33280 - ONUR ORPAK 33281 - SERKAN OK 33282 - MUSTAFA BÜLENT SÖNMEZ K.: Ter
08.11.2018	057 - EVREN	Ç.D.:	L: KARDEŞLERİ	"Atatürk'ü Tanıma" Muhakkik K.: "in kısa konuşması
08.11.2018	080 - AKIL VE HİKMET	Ç.D.:	Muh.: Ali Zihni FEYZİOĞLU ve Tolga GÜLEN K.: Ter.	Derinlerden Doruklara"
08.11.2018	119 - ÖRS	KAL: D.:		Müzik Dinletisi Arman AKINCI K.:
		ÜS.D.:		Geçiş Tezlerinin Okunması Geçiş İsteğinin Görülmesi ve Karar Alınması
08.11.2018	121 - TESVİYE	Ç.D.:	Muh.: Metin ÜNAL K:	Atatürk-İnanç Sevgisi ve İnsanlık Ölüsü" Geçiş Tezi Okunması Geçiş İsteğinin Görülmesi ve Karar Alınması
		ÜS.D.:		Telepname okunması 9901025 - ÖMER DEVRİM AKSOYAK - TEKLİF EDEN : Muh.: RAHMİ AKSUNGUR K.: 9901085 - SONER ERGEN - TEKLİF EDEN : MEHMETCAN AKYÜZ K.: 9901175 - SEMİH SAKARYA - TEKLİF EDEN : MEHMET TOLGA TEKSÖZ K.: 9900887 - ÖZKAN BALCI - TEKLİF EDEN : OSMAN CENK AKIN K.:
08.11.2018	116 - UFUK	Ç.D.:	Pek Muh.: Armağan GÜRSEL K.	Acil Durum Yönetim Sistemi - İstanbul Vadiisi Bilgilendirme Sunumu
08.11.2018	161 - AKASYA	Ç.D.:	Pek Muh.: Armağan GÜRSEL K.	Operatif Masonluktan Spekülatif Masonluğa Geçiş
08.11.2018	163 - ATAİZİ	Ç.D.:	GÜNDEM ULAŞMAMIŞTIR	
08.11.2018	175 - PETEK	Ç.D.:	Ümit İRİŞ K.:	Tekris Töreni 9900933 - ANIL BERBER Adlı Harici.
		ÜS.D.:	Muzaffer Erdal KILIÇ K.:	Mabedin Sembolüğü" Müziğin kültürlerin şekillenmesinde ve Locada yeri"
08.11.2018	199 - KUVVET	Ç.D.:	Osman KUTAY K.:	Tekris Süresinin Uzatılması Kararı LGT60-5 9900456 - İZZET ANAH adlı harici.
		KAL: D.:		Atatürk'ün fikir sofraları, Geçiş Töreni 33244 - OSMAN SINAN İŞGÜDER 33243 - DERİN AKER 33242 - HASAN YILMAZ 33241 - MEHMET ÜNLÜ K.: Ter. **

Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair kanunun açık oylamasına verilen oyların sonucu

(Kabul edilmiştir)

Uye sayısı : 450
Oy verenler : 297
Kabul edenler : 238
Reddedenler : 53
Çekinseler : 6
Oya katılmayanlar : 145
Açık üyelikler : 8

[Kabul edenler]

ADANA Cevdet Akçalı M. Salâhattin Kılıç Ali Cavit Oral Ahmet Topaloğlu Turgut Topaloğlu Hüsamettin Uslu ADİYAMAN M. Zeki Adıyaman Ali Avni Turanlı	AYDIN Nahit Mentеше İsmet Sezgin BALIKESİR İbrahim Aytaç Cihat Bilgehan M. Şükrü Çavdaroğlu Kemal Erdem Ahmet İhsan Kırımlı Osman Tarı Mevlüt Yılmaz	Mesut Halki Önr Refet Sezgin ÇANKIRI Arif Toçyalıoğlu ÇORUM Yakup Çağlayan Kemal Demirer Abdurrahman Güler İhsan Tombuş Arslan Topçubası DENİZLİ Sami Arslan Fuat Avcı Mehmet Emin Dural Hasan Korkmazcan Ali Uslu DIYARBAKIR Hasan Değer Abdüllâtif Ensarioğlu Neemettin Göneneç Sabahattin Seven Nafiz Yıldırım EDİRNE İlhamî Ertem Veli Gülkan ELÂZİĞ Samet Güldoğan ERZİNCAN Hüsamettin Atsbeyli ERZURUM Sabahattin Aras Turhan Bilgin Rasim Cınıslı Rıfki Danışman Naci Gaciroğlu Cevat Önder	F. Taşkesenlioğlu ESKİŞEHİR Mehmet İsmet Anç Orhan Oğuz Seyfi Öztürk M. Şemseddin Sönmez GAZİANTEP Ali İhsan Gökçüç Mehmet Kılıç Erdem Ocak GİRESUN Nizamettin Erkinen Hidayet İpek Abdullah İzmen M. Emin Turgutalp GÜMÜŞANE Mustafa Karaman HAKKÂRİ Ahmet Zeydan HATAY Halil Akgül Talât Köseoğlu Ali Yılmaz İSPARTA Hüsamettin Alkumcu Ali İhsan Balım Süleyman Demirel Yusuf Uysal İÇEL Mazhar Arıkan Kadir Çetin Cavit Okyayuz Hilmi Türkmen İSTANBUL İbrahim Abak Sadettin Bilgiç
AFYON KARAHİSAR Mehmet Rıza Çerçel Hasan Dinçer Şevki Güler Ali İhsan Ulubahşi Kâzım Uysal AMASVA Yavuz Acar Salih Aygün	BİLEÇİK Şadi Binay BİNGÖL Mehmet Sıddık Aydar Mehmet Bilgin BİTLİS Abidin İnan Gaydali BOLU Nihat Bayramoğlu Halil İbrahim Cop Ahmet Çakmak	BURDUR A. Mukadder Çiloğlu BURSA Cemal Külâhh Barlas Küntay Ertuğrul Mat Kasım Ünadım Mustafa Tayyar Mehmet Turgut Ahmet Türkel ÇANAKKALE Kemal Bağeroğlu Zekiye Gülsen	
ANTALYA Hasan Akçalıoğlu Süleyman Çiloğlu Ömer Eken Rafet Eker ARTVİN Mustafa Rona			

Ferruh Bozbeyli
 İlhan (Egemen) Dar-
 rendelioğlu
 Nuri Eroğan
 Orhan Cemal Fersey
 Hasan Güngör
 Mustafa Fevzi Güngör
 A. Şeref Lüç
 Osman Özer
 Alkgün Silivri
 İsmail Hakkı Tekinel
 Naim İktal Tokgöz
 A. Turgut Topaloğlu
 Hasan Türkay
 Mehmet Yardımcı
İZMİR
 Mustafa Akan
 Şükür Akkan
 Muzaffer Fazlı Arıncı
 Münir Daldal
 Ali Naili Erdem
 Nihad Kürşad
 Şinasi Osma
 Akın Özdemir
KARS
 Lâtif Aküzüm
 İsmail Hakkı Alaca
 Musa Doğan
 Kemal Kaya
 Veyis Koçulu
KASTAMONU
 Muzaffer Akdoğanlı
 Orhan Deniz
 Sabri Keskin
 Mustafa Topçular
 Hasan Tosyalı
KAYSERİ
 M. Şevket Doğan
 Turhan Feyzioğlu
 Hayrettin Nakiboğlu

Vedat Âli Özkan
 Enver Turgut
 Mehmet Türkmenoğlu
KIRKLARBLI
 Mehmet Atagün
 Feyzullah Çarıkçı
KIRŞEHİR
 Cevat Eroğlu
 Mustafa Kemal Güneş
KOCAELİ
 Cevat Âdemoğlu
 Vehbi Engiz
 Sabri Yahşi
KONYA
 Bahri Dağdaş
 Mustafa Kubilay İmer
 İhsan Kabadayı
 Necati Kalaycıoğlu
 İ. Btem Kılıçoğlu
 Baha Müderrisoğlu
 Özer Ölgmen
 Tahsin Yılmaz Öztuna
 Faruk Sükan
 Vefa Tanır
KÜTAHYA
 Ahmet Fuat Azmioğlu
 Mesut Erez
 Mehmet Ersoy
MALATYA
 Ahmet Karanslan
MANİSA
 Süleyman Çağlar
 Mustafa Orhan Daut
 C. Selçuk Gümbüşpala
 Hilmi Okçu
 Vehbi Sunmaz
 Kâmil Şahinoğlu
 Önel Şakar
MARAŞ
 Atilla İmamoğlu

M. Zekeriyâ Kürşad
MARDİN
 Esat Kemal Aybar
 Abdülkadir Kermooğlu
 Abdülkadir Özmen
 Abdurrahim Türk
MUĞLA
 Adnan Akarea
 Ahmet Buldanlı
 İzzet Oktay
MUŞ
 Nimet Ağaoğlu
 Kasım Emre
NEVŞEHİR
 Hüsamettin Başer
 Esat Kırathoğlu
NİĞDE
 M. Naci Çerezci
 H. Avni Kavurmacıoğlu
 Haydar Özalp
ORDU
 Ata Bodur
 Cengiz Ekinci
 Hâşim Mağden
 Kemal Şensoy
RİZE
 Erad Akçal
 Hasan Basri Albayrak
 Salih Zeki Küseoğlu
SAKARYA
 Nuri Bayar
 Yaşar Bir
 Güngör Hun
 M. Vedat Önsal
SAMSUN
 Talât Asal
 Doğan Kitaplı
 Nafiz Yavuz Kurt
 Hüseyin Özalp
 Bahattin Uzunoğlu

İsmet Yalçın
SINOP
 Hilmi Biçer
 Mustafa Kaptan
SIVAS
 Enver Akova
 Kadri Eroğan
 Tevfik Koraltan
 Yusuf Ziya Önder
TEKİRDAĞ
 Nedim Karahalil
TOKAT
 Hüseyin Abbas
 İsmet Hilmi Balcı
 Osman Haçbalıoğlu
 Mehmet Kazova
 Reşit Önder
TRABZON
 Ahmet İhsan Birincioğlu
 Necati Çakıroğlu
 Ekrem Dikmen
 Selâhattin Güven
URFA
 Mehmet Aksoy
 Necmettin Covheri
 Mehmet Ali Gökü
 Bahri Karalceçilli
UŞAK
 Orhan Dengiz
VAN
 Fuat Türkoğlu
YOZGAT
 İsmet Kapısız
 Turgut Nizamoğlu
 Neçet Tanrıdağ
ZONGULDAK
 Fuat Ak
 Ahmet Nihat Akın
 S. Tekin Müftüoğlu
 Kevni Nedimoğlu

[Reddedenler]

ADANA
 Melih Kemal Küçükte-
 pepinar
ADİYAMAN
 Kâmil Karıkoğlu
 Yusuf Ziya Yılmaz

AFYON KARAHİSAR
 Süleyman Muthu
AMASYA
 Vehbi Meşhur
ANKARA
 Kemal Ataman
 İbrahim Cüceoğlu

A. Sakıp Hiçerimez
 Cengizhan Yorulmaz
ANTALYA
 Ömer Buyrukçu
ARTVİN
 Abdullah Naci Budak

AYDIN
 Mehmet Çelik
BOLU
 Kemal Demir
BURDUR
 Nadir Yavuzkan

ÇANKIRI
Nuri Çelik Yazanoğlu
ÇORUM
Cahit Angın
ELÂZİĞ
Mehmet Aytağ
ESKİŞEHİR
B. Sıtkı Karacaşehir
IÇEL
Celâl Kargılı
İSTANBUL
Mehmet Ali Aybar
Hüseyin Dolun
Bahir Ersoy
Orhan Eyüboğlu
Orhan Kabilay

Needat Uğur
Reşit Ülker
İZMİR
Şeref Balçık
KARS
Turgut Artaç
Kemal Okyay
KAYSERİ
Mehmet Yüceler
KIRŞEHİR
Mustafa Aksoy
KONYA
Orhan Okay
Mustafa Üstündağ
MALATYA
Hakkı Gökçe

Mustafa Kaftan
MANİSA
Muammer Ertan
Mustafa Ok
MUŞ
Nermîn Neftçi
NİĞDE
Mevlüt Ocakçıoğlu
ORDU
Ferda Güley
RİZE
Sami Kumbasar
SAMSUN
Yaşar Akal
SİNOP
Tevfik Fikret Övet

SİVAS
Ahmet Durakoğlu
M. Kemal Palaçoğlu
Mustafa Timisi
TEKİRDAĞ
Yılmaz Alpaslan
TOKAT
İsmail Hakkı Birler
TRABZON
Mehmet Arslantürk
YOZGAT
Abdullah Bağtürk
ZONGULDAK
Hüseyin Baytürk
Bülent Eeeviç

[Çekinseler]

KARS
Osman Yeltekin
SAMSUN
Nihat Kale

ERZURUM
Gıyasettin Karaca
GİRESUN
I. Kayhan Naipoğlu

ADANA
Emir H. Postacı
ELÂZİĞ
Hayrettin Hanağası

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Fazıl Güleç
Ali Rıza Güllüoğlu
Kemal Satar
Alpaslan Türkeş
Şevket Yılmaz
AFYON KARAHİSAR
Hamdi Hamamenoğlu
AĞRI
Abdülkerim Bayazıt
Nevzat Güngör
Kasım Küfrevi
AMASYA
Kâzım Ulusoy
ANKARA
Oğuz Aygün
Hüseyin Balan
Orhan Birgit
Sinan Boena
Osman Bölükbaşı
I. Sıtkı Hatipoğlu
Şinasi Özdenoğlu
Osman Soğukpınar
Suna Tural
Yusuf Ziya Yağcı

Aydın Yalçın
Ferhat Nuri Yıldırım
ANTALYA
İhsan Ataöv
Hasan Ali Gülecan
ARTVİN
Sabit Osman Avcı
(Başkan)
AYDIN
Yüksel Menderes
Kemal Ziya Öztürk
(Bşk. V.)
Fikret Turhangil
(Bşk. V.)
M. Kemal Yılmaz
BALIKESİR
Salih Zeki Altınbaş
Mehmet Niyazi Gürer
Mehmet Nurettin Sandıkçıoğlu
BİLECİK
Mehmet Ergül
BITLİS
Kenan Mümataz Akışık
M. Şükrü Kiyınoğlu

BURDUR
Mehmet Özbey
BURSA
Nail Atlı
Sadrettin Çanga
İbrahim Öktem
ÇANAKKALE
Mustafa Çabıkoğlu
ÇANKIRI
Hazım Dağlı
Nurettin Ok (Bşk. V.)
ÇORUM
Ali Naki Ulusoy
DENİZLİ
İhan Açıkalm
Hüdaî Oral
DİYARBAKIR
Behzat Eğülli
EDİRNE
Cevat Sayın
ELÂZİĞ
Ali Rıza Septioğlu
ERZİNCAN
Hasan Çetinkaya
Sadık Perinçek
Naci Yıldırım

ERZURUM
Selçuk Erverdi
ESKİŞEHİR
Şevket Asbuoğlu
GAZİANTEP
Şinasi Çolakoğlu
I. Hüseyin İncioğlu
Muhittin Sayın
M. Lâtfi Söylemez
GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
(I. A.)
GÜMÜŞANE
Necati Alp
Nurottin Özdemir
Ekrem Saatçi
HATAY
Abdullah Cilli
Hüsnü Özkan
M. Sait Reza
IÇEL
Turlan Özgüner
Çetin Yılmaz

İSTANBUL

İsmail Arar (B.)
Eğref Derinçay
İbrahim Elmali
Tekin Erer
Rıza Kuas
Sezai Orkunt
Haydar Özdemir
M. Kâzım Özeke
İlhami Sancar
Lebit Yurdoğlu
İZMİR
Şevket Adalan
Burhanettin Asutay
M. Hulâsi Çakır
İhsan Gürsan
Coşkun Karagözoğlu
Talât Orhon
Kemal Önder
Orhan Demir Sorguç
Ali Nald Üner
KARS
Kemal Güven
KASTAMONU
Mehmet Seydibeyoğlu
KAYSERİ
Tufan Doğan Avcıoğlu
KIRKLARELİ
Beyti Arda
Hasan Korkut

KONYA

İrfan Baran
Necmettin Erbakan (L.)
Sezai Ergun
Sadı Koçoğ (L.)

KÜTAHYA

Ali Erbek
İhan Ersoy
Kemal Kaçar

MALATYA

İsmet İnönü
İsmail Hakkı Şengüler

MANİSA

Ertuğrul Akça
Veli Bakırlı

MARAS

M. Nejat Çuhadar
Veysi Kadioğlu
Mehmet Özdal
İbrahim Öztürk

MARDİN

Şevki Altındağ
Seyfi Güneşan

MUGLA

Muallâ Akarca
Ali Döğerli

NİĞDE

M. Nuri Kodsmanoğlu

ORDU

Memduh Ekşi
Ata Topaloğlu
Orhan Vural

SAKARYA

B. Turgut Boztepe
Hayrettin Uysal

SAMSUN

Mustafa Boyar
Kâmrân Evliyaoğlu
İlyas Kılıç

SIIRT

Zeki Çeliker
Mehmet Nebil Oktay
Selâhattin Oran
Âdil Yaşa

SINOP

Hilmi İggüzar

SİVAS

Vahit Bozathı (Bşk. V.)
Hüseyin Çınar
Ekrem Kangal

TEKİRDAĞ

Orhan Öztürk
Mustafa Sabri Sözeri
(L.)

TOKAT

Yusuf Ulusoy

TRABZON

Cevat Küçük
Mehmet Ali Oksal
Ahmet Şener
Ali Rıza Uzuner (B.)

TUNCELİ

Kenan Aral
Hüseyin Yenipınar

URFA

Necati Aksoy
Vehbi Melik

UŞAK

Âdîl Turan
M. Fahri Uğrasızoğlu

VAN

Mehmet Emin Erdinç
Kinyas Kartal
Mehmet Salih Yıldız
(İ. A.)

YOZGAT

İsmail Hakkı Akdoğan
Celâi Ahmet Sungur

ZONGULDAK

Fevzi Fırat
Ahmet Güner
Cahit Karakoç

[Açık üyelikler]

Bursa	1	Kocaeli	1
Diyarbakır	1	Malatya	1
Edirne	1	Nevşehir	1
Elazığ	1		—
Hatay	1	Yekûn	8

CS TARTIŞMALARI

C. Senatosu B:04 - 2.5.1972 - O:1

CHP Sivas Senatörü Hüseyin Öztürk, idamların karşısında toplumsal ve siyasal çözümlenmeye dayalı, insancıl bir konuşma yapar;

“HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) – Sayın Başkan, Cumhuriyet Senatosunun değerli üyeleri; Anayasa ve Adalet Komisyonumuzun Deniz Gezmiş, Hüseyin inan ve Yusuf Arslanla ilgili kanun tasarısındaki öncelik ve ivedilik gerekçesine, yetersizliği karşısında katılmaya imkân yoktur. Ayrıca, idamların yapılması ile ibreti müessire amacının sağlanması ve bunda geniş çapta kamu yararı ve kamu oyundaki geniş tepkisi gibi hayalci ve maddî delilsiz fikirlerin ortaya konması da, ivedilik ve öncelik gerekçesini zayıflatmıştır. Askerî Mahkemece Türkiye Büyük Millet Meclisinin takdir ve yetkisine bırakılan hususları dikkate alarak Anayasanın 64 ncü maddesindeki hüküm çerçevesinde fikir ve görüşlerimi sunmak istiyorum.

Bu üç gencin idamlarının mı, yoksa ömür boyu. ağır hapis cezasına çarptırılmaların mı bugün ve gelecek için ülkemiz ve ulusumuzun yararına olacağı iyi saptamak lâzımdır, önemli olan, bu üç gencin idamları ile mânevi ve ruhî kuvvetlerin azalıp çoğalması meselesi üzerinde durulmalıdır. Tarih gösteriyor ki, siyasî idamların sonunda, bu güçler ölenlerin lehine işlemiştir. Bu gençlerin suçlarmısa siyasî olup olmadığı maddî delillerle saptanmış değildir. Hangi suç siyasîdir, hangisi değildir; ülkemizde bir esasa bağlanmış mıdır bunlar? Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti dünya devletleri ile bir hukukî anlaşmalar zincirine tabidir. Bu ülkelerde siyasî suçlardan dolayı idam cezaları tamamen kalkmıştır. Diğer suçlardan dahi ölüm cezası dünya yüzünde kalmamıştır, insanların hatalar yapabileceği düşünülerek bu hataların hukuk devletine yaraşır bir voldan çözümü ve millî iradeye yara aldırmadan bir sonuca bağlanması clileğimdir. Demokrasimizin özü zedelenerek,

³⁹ Toplantı Tutanağı Bağlantısı :

https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/CS_/t11/co04/cs_11004054.pdf

demokrasinin yaşatılması sorİastırılmanıüfUr. Devletin itibarına gölge düşürücü hukuksal hatalar yapüm amalidir. Bence bu gençlerin idamları mânevi huzursuzlukların kaynağı olarak devam edecektir, ibreti müessire olacağı fikrine katılmıyorum. Tedhişçiliğe cüret edeceklerin Devlet kuvvetlerinin karşısında ezileceğı bilinmeyen bir gerçek değildir. Askerî mahkemeler suçun tahrik nedenlerini, sosyal ve siyasal nedenlerini değerlendirirken bunları somut hukuk ilkeleri dışında tutmuş, bunları kapsayan bir karara girmeyi yetkisi içinde görmemiş; hukukun gerçek ve üstünlüğü ilkesini işleterek, yaptıkları suçlardan bu üç genci idama mahkûm etmiştir. Bu bakımdan hafifletme sebeplerinin vicdanî yorumunu ve kararın kamuoyuna, tarihe ve Türkiye Büyük Millet Meclisine bırakmıştır. Biz, bu hakkı kullanmak; bu üç gence verilen ölüm cezasının, suçun işlendiğı zamanki ortamın etkisini, kişilerin sosyal durumlarını incelemeyerek, iki karardan birisine varacağız.

Bu gençler, 'Anayasanın tamamını veya bir kısmını baskalaştırma, değiştirme, ortadan kaldırma ve T. B. M. M.'ni zorla susturma eyleminde bulunmak, görevini yapmaktan alakoyan zor kullanmak' suçlarını imledikleri için, ölüm cezasına ça rptırılmıştır. Türk Ceza Kanununun 148 ne s maddesinin birinci fırcası ba°ta olmak üzere, diğer ilgili ya salar gereğince bu ceza verilmiştir. Bu suçlar; aşırı solcu olmak ve bu amaca hizmet etmek ve Sayın Eihni Betil ile Sayın Salih Türkmen'in muhalefet şerhlerinde belirttikleri suçlardır. Burada onlara dokunmayacağım.

Bunların siyasî suç niteliğindeki ağırlığını ve hafifliğini tarihe bırakarak, bunlardaki tahrik ve itici sebeplerinin belirtilmesinde fayda vardır sanıyorum. 12 Mart Muhtırası verilmeden 15 gün kadar önce bu kürsüde aynı durumları dile getirmişiz. Türk Devletini tahribeden aşırı uçların faaliyetlerinin önlenememesi yanında, reformların yapılamayışının da, Atatürk'çülük ilkelerinin zedelenişinin de 4 yıldır sayısız örneklerini verdiğimiz halde, bunların üzerine eğilinmeyişinin Türk Devletini ne hale getirdiğini bütün açıklığıyla ortaya konmuştur. Türk Silâhlı Kuvvetlerince verilen 12 Mart Muhtırasında; yurdun anarşi ve kardeş kavgası, sosyal ve ekonomik huzursuzlukların içine sokulduğu, Atatürk'ün bize hedef verdiği çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmak ümidinin kamuoyunda yitirüdüğü ve Anayasanın öngördüğü reformların yapılmamış olduğu ve T. Cumhuriyetinin geleceğinin ağır tehlikelere düşürüldüğü ifade edilmiştir. Ülkenin bu duruma gelişinde siyasî iktidarın olumsuz icraatı nasıl gözden kaçırılabilir? Bu kötü yönetimin yarattığı ortamdan gençlerin anarşik olaylara sürüklenmiş olması nasıl inkâr edilebiliri. Bunlar hafifletici sebepler

değil midir? Asıl olan, Devlet sorumsuzluğu ve yönetim zayıflığı gösteren ülkeyi aşırı sol ve aşırı sağm meydan savaşı alanına çevirenlerin hatalarının bağışlanmasıdır. Bu bağışlandığı takdirde rejime en büyük zarar bundan gelir. Değerli arkadaşlarım, daha dün siyasî iktidarın başı Sayın Demirel, bu gençlik olaylarının, hatta silâhlendirilmiş aşırı solcuların, aşırı sağcılarının birbirlerini vurdukları zaman, faili meçhul kişilerin kurşunları ile ölen 22 kişinin durumlarını bile adi rabita vakası olarak ifade etmemiş midir? Bu davranışın anarşik olayların gelişmesinde olumsuz etkisi olmamış mıdır?

Büyük Türk Devletinin gücünü bu sorumsuz ve olumsuz davranışlar etkisiz kılmamış mıdır? Ayrıca, ülkemizi saran, rejimi zayıflatan kanunsuzluk, yolsuzluk, rüşvetçilik, kredi düzenbazlığı, döviz kaçakçılığı, oy avcılığı amacıyla Yaşar Tunagür nurculuğu, eşkiya Hakimo işbirliği planlamaları, solcu gençliğe karşı girişilen kanunsuz, kaba kuvvet zorbalığı anarşiyi tahrik etmiş midir? Zulme kadar ilerleyen işkencelerle gençler daha çok menfdeştirilmemiş midir? Komünizm özlemcileri bu ortamdan faydalanarak önemli metotlarından anarşiyi, yerine göre yobazlığı ve faşistliği kullanmamışlar mıdır? Yarattıkları kavram karışıklığı içinde gelişip güçlenirken, bazı aydınlar ve birçok yurttauanı yanlarına çekmemişler midir? Bu taktikler ve metotlar karşısında Demirel iktidarı şaşkınlıktan bunalıp, perişan olmamış mıdır? Bütün Anayasa kuruluşlarına gizli cephe alış, Devleti yıkmak isteyen aşırı sağ ve aşırı sol anarşistlerden sağa verilen taviz, adam öldürmek için toplu cihad namazları kılmak, Nurculuk ve Süleymancıya gösterilen güeryüz, anarşiyi tahrik etmemiş midir? öte yandan, aydının, öğretmenin, işçinin ve gençliğin ezdirülmesi için uygulanan yöntemler ülke ve ulus için zararlı olmamış mıdır? Katta Devletin meşru kuvvetlerinin karşısına silâhlanmış yüzbinlerin çıkabileceği bir zamanlar Sayın Demirel! tarafından söylenerek; bu silâhlanma işi teşvik edilmemiş midir? Bu davranışın anarşizme etkisi olmamış mıdır?.. Şehir otobüslerindeki yolcuları, öğrencilerle kavgaya kim tahrik etmiştir? Türkiye'nin çeşitli belgelerinde anarşinin başka yöntemlerle gelişmesini etkileyecek Alevî - Sünnî bölücülüğü ve çarpışmalarını yaratan, yöneten yöntem uygulanmamış mıdır? Adamlar ölmemiş midir? Ülkemizin çeşitli yerlerinde Atatürkçü öğretmenler, yobaz kara güçlerin vahşice hücumlarına uğramamış mıdır? Bütün bunlardan ülkeyi yöneten siyasî iktidarın kötü ve gayri âdil durumunu suçlu bulmayacağız da, hep bu üç - beş öğrencinin bütün bu suçları işlediğine kanaat getireceğiz?...

Demirel iktidarı zamanında, yani ekonomik suüstimaller ve yolsuzluklarla gerici, bölücü, anarşik olayların etkisiyle komünizm faaliyetleri bızlanmıssa bu gençlerin işlediği suçlarda bunların hafifletici sebepleri olmayacak mıdır?

Bunlara rağmen, A. P. iktidarına karşı olduklarını sanarak, bu gençleri idam etmek için Meclisierdeki oy çoğunluğu zırhına bürünmek, rejim için ve oy kullananlar için acaba huzur mu getirecektir, yoksa huzursuzluk mu getirecektir; bunu iyi düşünüp iyi karar vehmek lâzım. Rejimi bugünkü bunalımdan kurtaracak son umut bu mudur? Sayın Erim Hükümetinin zaman zaman belirttikleri gibi; anarşik olaylar; bu faaliyetler devam, ediyorsa, siyasî birçok faaliyetler ve gelişmeler de devam edecek demektir. Bunların suçlarının idam cezası ile ortadan kaldırmak istemi işletilecekse daha çok kimse ölecek demektir. Bu sistemler, bu metotlar dünyanın hiçbir ülkesinde uygulandığı sürece hükümetleri ve devletleri istedikleri amaca ulaştırmamıştır, Bilakis komünizme geçişi hızlandırmış ve güçlendirmiştir. Bunun örnekleri çoktur. Bizde ise, gençlerin işlediği suçların muğlaklığı itibariyle, siyasî suç niteliğinin gerçek ağırlığını saptamak da kolay değildir. Tarihin her döneminde ülkeyi ve ulusu yönetenlerin, sonuçlarını iyi kestirmedikleri gelişmelerle ilgili olan olayları hatalı kararlarla önlemek istedikleri zaman, daha büyük hatalar işlendiği ortaya çıkmıştır. Hatalı kararlar alanlar, o kararlarının ilk kurbanları olmuşlardır. Bizim anarşik olayları gidermek, bunların tekrarını önlemek için alacağımız kararlar şiddet yolunu tahrik etmesin ve tekrarını getirmesin. Demorkatik düzenin normal işleyişe kavuşturulması için, bu düzene içten bağlı olanların sağ duyularını iyi kullanmaları gerçeği ve akılcı bir yolda karar vermelerinin sağlanması en önemli yoldur'. Ayrıca siyasî suçlardaki tehlikenin nispliği ve zamana göre değişen özelliği de siyasî hukuk anlayışı içinde değerlendirilirse, amaca en az zarar ve fire ile ulaşmak gerçeği gözden ve akıldan uzak tutulmamalıdır. Maksat, suçluyu cemiyet ve Devlet için zararsız hale getirmekle, müebbet hapis cezası da ölüm cezasının gördüğü işi gerektir, olayların gelişmesini de tahrik etmeyecektir. Siyasî, iktisadi, vicdanî ve dinî görüş ayrılıkları nedeniyle insanların idamının 20 nci yüzyılın modern hukuk anlayışı ve çağdaş uygarlık yasantısıyla bağdaştırılması Atatürk Türkiye'sine yaraşan bir eylem olamaz.

Bu idam cezaları, Hükümeti, Devleti, daha önemlisi rejimi koruyucu ve devam ettirici bir ortamı getirecekse bu görüşe katılmamak mümkün değildir. Oysa, siyasî tarihte ölümlerle neticelenen ve kan dökülen hiçbir yerde sonuç, iateueni vermemiştir. Çoğu zaman da, olaylar, aksi istikamette

daha güçlü, daha kahredici çapta gelişmiş; karşısında olan ne varsa alıp götürmüştü.

Sayın üyeler; önemli olan, ciddî bir tedbir ve karar alarak rejimin içinde bulunduğu bunalımdan biran önce kurtarılmasıdır. Bes, on kişiyi idam ederek, daha da bir çıkmaza- sokmak olmamalıdır. Bizi idam kararma doğru iten ortamın yaratılışım iyi değerlendirmeliyiz. Siyasî suçluların idamında, neyin altında ve arkasında neler yürütülür, bunları sezmeye ve çözmeye mecburuz. Üç, bes kişiyi asarak rejimi selâmete kavuşturalım derken, daha tehlikeli bir durumun yaratılmasına imkân hazırlamış olmayalım. Ülkemizin içinde bulunduğu ve geleceği bakımlarından vereceğimiz kararın çok büyük sorumluluk taşıdığına iyi değerlendirilmesinin önemine inanıyorum. Bu gençleri öldürerek yok etmek mi, yoksa müebbet hapse çevirerek cezalarının çektirilmesinin mi rejime huzur ve güven getireceğini karara bağlamak gerekir. Memleketin yüksek milli menfaatleri neyi gerektiriyorsa onu yaparken daha çok akıllı hareket etmek; kanla gelen rejimin, sertlikle gelen rejimin demokrasi olamayacağına iyi kestirmek lâzım.

Olayı mantık ve aklın süzgecinden geçirerek hukuk ilkelerinin insanlar için uygulanmış amaçlarını ıslah etme ilkesini dikkate alarak ve vicdanlarımızda oluşturarak, demokratik yaşantılarımıza ve rejimimize yakışır bir karar almak zorunda intikam, duygular mı kamçılardan, yeraltı ve hücre faaliyetlerini tahrik etmeden, yıllarca sürececek olumsuz bir mücadele çığırını açmadan en iyi şekilde bir çözüm yolu bulmalıyız. Siyasî suçlular için idam kapısı açılmamalıdır. Hatta açılmışsa, Yüce Meclisimizde bu kapatılmalıdır; bu karar kaldırılmalıdır. Gelecek yıllar ne gösterir, ne getirir bilinmez. Her birimiz su veya bu davranış ve fikirlerimizden siyasî suçlu olarak yargılanmaktan âri değiliz.

Değerli arkadaşlarım, siyasî hukukta suçlunun öldürülmesini bir tarafa bırakalım, siyasî suçluluğun ömür boyu devam ettirilmesi bile mümkün görülmemektedir. Bu gerçekler, hafifletici deliller ve ilkeler ışığında Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın cezalarının ömür boyu ağır hapse çevrilmesi ve Yüce Senatonun değerli üyelerinin oylarını bu yönde kullanması halisane dileğimdir. Saygılar sunar, beni dinlemek lütfunda bulunduğunuz için teşekkür ederim.”

Cumhurbaşkanınca atanmış üye Tayfur Sökmen, son derece saldırgan bir ifade ile idamları savunur. MM'de de kimi sağ kanat milletvekillerinin yaptığı gibi, bu 3 gencin idamını, Atatürk'e suikast tertipleyen, İttihatçı ve Mason çetenin üyelerinin idamı ile bir tutar;

“TAYFUR SÖKMEN (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) – Sayın Başkan, saym arkadaşlarım; Sıkıyönetim mahkemelerinin üç anarşist hakkında verdiği idam kararı bugün burada tekrar görüşülmektedir. Bu hususta noktai nazarımı arz etmek üzere yüksek huzurunuzda çıkmış bulunuyorum.

(...)

İşte bu hainane davranışlar sıkıyönetim mahkemelerince tespit edilerek idama mahkûm edilmişlerdir. Bu hakikat karşısında nasıl olurda «Atatürkçüyüm» diye nutuk çekip, cıyak cıyak bağırarak, muhtelif yollardan yürüyerek bu şerirleri idamdan kurtarma çabasında olabiliyorlar, o hatta bu vahi iddialarının aksini düşünen ve savunanları da hasım görmekteler?...”

AP kökenli DP Kayseri milletvekili Hüseyin kalpaklıoğlu da idamları ve suçun siyasi olmadığını savunur. Oysa Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinin kararı ve uyguladığı yasa maddesi çok açıktır. Siyasi suçlarından ötürü 3 gence idam kararı verilmiştir;

“HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) – Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar;

Bir kısım arkadaşlarımız, bu hadiselerin suçlularının siyasî suçlu olduğunu, siyasî fikirden doğan bir suçluluk olduğunu; binaenaleyh siyasî suçlarda ölüm cezasının olmaması lâzım geldiğini müdafaaaten arz ve beyan ediyorlar. Muhterem arkadaşlar, hepimiz biliyorsunuz, büyük milletimiz de biliyor ki, bu hâdiseler mücerret siyasî mahiyette değildir. Siyasî tarafı olmakla beraber, onun ötesinde âdi suçlar da vardır. Nasıl işlendiğini, nasıl canavarca canlara kıyıldığını, nelerin yapıldığını biliyorsunuz. Bunu burada izaha lüzum yok. Fakat biran için, bu hadiselerin âdi bir suç olmayıp da mücerret siyasî suç olduğunu düşünelim. Var mıdır yer yüzünde bir hukukî kaide? Bu hukukî kaide varsa, nerededir; bu muhterem arkadaşlarımdan öğrenmek isterim. Siyasî suçların idam edilemeyeceğine mütedair nerede bir prensip kararı var, nerede bir tatbikat var? Yalnız şu var: Eğer siyasî mahiyetteki suçları işleyen mahkûmların cezalarının infazı veya affı o günkü cemiyetin siyasî varlığını, içtimaî varlığını, ekonomik varlığını, bekasını tehlikeye düşürür veya kötü, umulmadık bazı neticeler tevliyeler mahiyette bulunur ise, sadece siyasî maksatla ceza azaltılabilir, indirilebilir, değiştirilebilir, affedilebilir ve bu da yine parlamentolar tarafından olur.

Hadisemizde böyle bir hal yok. Mücerret, hükümetler bunun infazını isterler, getirirler; fakat bir kısım arkadaşlarımız maalesef bunların müdafî halinde bu kürsüde hiç ummadığımız şekilde va üslup içersinde boyanı kelâm ederler.

(...)

*Diyemeyiz onlara komünist olmayın. Elde değil, olan olur, olduğu yerde kalır. Propagandaya geçerse 15 sensye kadar ceza yer, ama anarşiye başvurursa, zora başvurursa, silâha başvurursa karşısına sehpa dikilir. Zorun başka türlü muhatabı yoktur sevgili arkadaşlarım. Silâhı kullanan insanın başka türlü muhatabı ve onu korkutan başka türlü bir ibreti müessire düşünmek mümkün değildir. **Çünkü, gerçekten kendini komünizme vermiş olan insanlar için hapis cezası, ceza değildir.***

Saygılarımı sunarım. (A, P. ve M. G. P. sıralarından alkışlar.)”

AP kökenli DP milletvekili, komünistsen yaşam hakkın yok diyor açıkça, zalimlik içinde. AP, Çanakkale milletvekili Orhan Nahit Altan da benzer düşünceleri savunur. Birçok sağ temsilci gibi, 3 genç asılmasa Devlet ve Demokratik düzenin yıkılacağını savunur;

“NAHİT ALTAN (Çanakkale) — Sayın Başkan, muhterem senatörler; Müzekere ettiğimiz kanun tasarısı, bence bazı arkadaşlar tarafından yanlış ele alınmaktadır. Burada suçun nevi, verilen kararın isabet derecesi ve başka suçluların baklanda gelecek ce zalar ve saire yönünden bir mukayese yaparak alacağımız karara bir mesnet hazırlamak ve bunun münakaşasına girmek hukukî değildir. Keza, buradaki olay üç kişinin idamı mevzuu değildir. Burada Türk Devletinin, Türk Milletinin bekası ve rejimin yaşaması bahis mevzuudu Bugün bunların ölüm cezalarının yerine getirilmesini istemeyenler, buna bazı esbabı mucibe arayanlar, acaba kendi çocukları bir Kuseyri'nin yerinde oisaydı, Hacettepe'de vurulan Mehmetçiğin yerinde olsaydı, kendinin en yakını bir vazife esnasında - Banka soyulurken - öldürülmüş bulunsaydı, şurada kendisine bir ufacık ağır lâf değil, bir imada bulunduğu zaman en ağır şekilde hakaret etmekten geri kalmayan bu arkadaşlarımız, acaba bugün aynı şekilde bir müdafaa da bulunabilecekler miydi?

(...)

Bunlar mazeret değildir arkadaşlar. Mesele bir rejim meselesidir, mesele Türk Devletinin yaşaması meselesidir. Bunu dışarıdan yönetenler, maalesef içeride buldukları hainlerle bunu tahakkuk ettirmek sevdasındadırlar.

(...)

Keza, yine Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının dosyada mevcut müdafalarındaki beyanları da bunu göstermektedir. Ve hatırladığıma göre bir pasajında «Biz iktidara gelirsek halk mahkemeleri kuracağız, işbirlikçileri, burjuvaları, kompradorları mahkûm edeceğiz, öldüreceğiz; biz gitsek bile bizden sonra gelecekler bunu yapacaklardır» demek suretiyle hâlâ mahkemede ıslahı nefis etmediklerini göstermiş olmaları da, bunların ölüm cezalarının yerine getirilmesinde en büyük esbabı mucibe olur. Saygılarımı sunarım.»

Görüşmeler yeterli kabul edilir ve oylamaya geçilir.

İDAM YASASI OYLAMA

Tarih: 2.Mayıs.1972

Bileşim: 54

Oturum: 1

Tutanak sayfa: 230 - 233

Açıklama	Kişi
Üye sayısı:	183
Oylamaya katılanlar:	145
Kabul edenler:	111
Reddedenler:	31
Çekimserler:	0
Oylamaya katılmayanlar:	33
Açık üyelikler:	0

Oylama listesini sunmadan ve üzerinde konuşmadan önce, bazı önbilgiler vereceğim.

Önce el kaldırma yöntemi ile Yasanın maddeleri ve 3 gencin tek tek idam kararı oylanmış. Hepsinde de çoğunluk görülmüş. Sonra tek tek isim okunarak iki aşamalı açık oylama yapılmış.

Hazırladığım tablodaki kısaltmalar;

K: Kabul oyu

R: Red oyu

Ç: Çekimser oy

-: Oylama oturumuna katılmamış.

Ö: Oylamadan önce hayatını kaybetmiş.

İ: İstifa etmiş

B: Bağımsız

Parti kısaltmaları, TBMM arşivlerinde verilmiş.

Anayasa Komisyonunda idamlara karşı oy veren ve karşılık yazısı yazanlar

Tabü Üye: Mucip Ataklı

CHP: Zehni Betil (Tokat)

CHP/B/CGP: Salih Türkmen (Ağrı)

AP: Turgut Cebe (Ankara)

Görüşmelerde idamlara karşı konuşanlar;

CHP: Hüseyin Öztürk (Sivas), TİP: Fatma Hikmet İsmen (Kocaeli)

Görüşmelerde idamları savunanlar;

CB Seçilen üye: Tayfur Sökmen; AP/B/DP: Hüseyin Kalpaklıoğlu (Kayseri);

AP: Mustafa Tığlı (Sakarya), Orhan Nahit Altan (Çanakkale)

CS İdam Oylama Tablosu

Sayı	Adı Soyadı	Şehir	Parti	Oyu
1	Ekrem Acuner	Tabii Üyeler???		R
2	Refet Aksoyoğlu	Tabii Üyeler		R
3	Mucip Ataklı	Tabii Üyeler		R
4	Vehbi Ersü	Tabii Üyeler		R
5	Mehmet Suphi Gürsoytrak	Tabü Üyeler???		R
6	Kadri Kaplan	Tabii Üyeler		R
7	Suphi Karaman	Tabü Üyeler		R
8	Kâmil Kavavelioğlu	Tabii Üyeler		R
9	Sami Küçük	Tabü Üyeler		R
10	Sezai O'Kan	Tabii Üyeler		R
11	Selâhattin Özgür	Tabü Üyeler		R
12	Mehmet Şükran Özkaya	Tabii Üyeler		R
13	Haydar Tunçkanat	Tabü Üyeler		R
14	Muzaffer Yurdakuler	Tabii Üyeler		R
15	Emanullah Çelebi	Tabü Üyeler		-
16	Fahri Özdilek	Tabii Üyeler		-
17	Mehmet Özgüneş	Tabü Üyeler		-
18	Ahmet Yıldız	Tabii Üyeler		-
19	Hidayet Aydın	CB seçtikleri		K
20	Hayri Dener	CB seçtikleri		K
21	Sait Naci Ergin	CB seçtikleri		K
22	Vehap Güvenç	CB seçtikleri		K
23	Mehmet İzmen	CB seçtikleri	???	K
24	Tayfur Sökmen	CB seçtikleri		K
25	Cemal Madanoğlu	CB seçtikleri		R
26	Bahriye Üçok	CB seçtikleri		R
27	Lûtfi Akadlı	CB Seçtikleri		-
28	Selâhattin Babüroğlu	CB Seçtikleri		-
29	Özer Derbil	CB Seçtikleri		-
30	Nihat Erim	CB Seçtikleri		-

31	Fahri Korutürk	CB Seçtikleri		-
32	Ragıp Üner	CB Seçtikleri		-
33	Suad Hayri Ürgüplü ⁴⁰	CB Seçtikleri		-
34	Mukadder Öztekin	Adana	CHP	K
35	Mehmet Ünaldı	Adana	AP	K
36	Mehmet Nuri Âdemoğlu	Adana	AP	-
37	Muslihittin Yılmaz Mete	Adana	CHP	-
38	Mehmet Sırrı Turanlı	Adıyaman	AP	K
39	Musa Kâzım Karaağaçlıoğlu	Afyonkarahisar	AP	K
40	Ahmet Karayığit	Afyonkarahisar	AP	K
41	Yusuf Kemal Şenocak	Afyonkarahisar	AP	K
42	Salih Türkmen	Ağrı	CHP/CGP	R
43	Mustafa Macit Zeren	Amasya	AP	K
44	Turhan Kapanlı⁴¹	Ankara	AP	K
45	Yiğit Köker	Ankara	AP	K
46	Ömer Mansur Ulusoy	Ankara	AP/MGP	K
47	Mahmut Vural	Ankara	CHP/AP/B	K
48	İsmail Yetiş	Ankara	AP	K
49	Turgut Cebe	Ankara	AP/B/CGP	R
50	Hıfzı Oğuz Bekata	Ankara	CHP	-
51	Mehmet Pırılı	Antalya	CHP/GP	-
52	Mehmet Akif Tekin	Antalya	AP	K
53	Hasan Fehmi Alpaslan	Artvin	CHP/GP	K
54	Ali Celâlettin Coşkun	Aydın	AP	K
55	İskender Cenap Ege	Aydın	AP	-
56	Halil Nüzhet Goral	Aydın	CHP	-
57	Nuri Demirel	Balıkesir	AP	K
58	Mehmet Güler	Balıkesir	AP	K
59	Cemalettin İnkaya	Balıkesir	AP	K
60	Nejat Sarlıcalı	Balıkesir	CHP	K
61	Mehmet Orhan Tuğrul	Bilecik	AP	K

---

⁴⁰ (Soysal, 1978)

⁴¹ (Soysal, 1978)

62	Arif Hikmet Yurtsever	Bingöl	AP/DP/AP	-
63	Mehmet Orhan Kürümoğlu	Bitlis	AP	K
64	Turgut Yaşar Gülez	Bolu	AP	K
65	Alâeddin Yılmaztürk	Bolu	AP	K
66	Ömerül Faruk Kınaytürk	Burdur	AP	K
67	İhsan Sabri Çağlayangil	Bursa	AP	K
68	Şeref (Şerafettin) Kayalar	Bursa	AP	K
69	Hüseyin Cahit Ortaç	Bursa	AP	K
70	Saffet Ural	Bursa	CHP	R
71	Orhan Nahit Altan	Çanakkale	AP	K
72	Ziya Termen	Çanakkale	AP/B/DP	-
73	Gürhan Titrek	Çankırı	AP	K
74	Mahmut Şevket Özçetin	Çorum	AP	K
75	Safa Yalçuk	Çorum	AP	K
76	Ali Kemal Turgut	Denizli	AP	K
77	Hüseyin Atmaca	Denizli	CHP	R
78	Selâhattin Cizrelioğlu	Diyarbakır	AP/CHP	R
79	Mehmet Azmi Erdoğan	Diyarbakır	AP	K
80	Mehmet Nafiz Ergeneli	Edirne	AP	-
81	Celâl Ertuğ (Celalettin Ertuğ)	Bedri Elazığ	AP/CHP/AP???	-
82	Mehmet Salim Hazardağlı	Elazığ	CHP/B/CGP	R
83	Fehmi Baysoy	Erzincan	CHP/GP/MGP	K
84	Osman Alihocagil	Erzurum	AP	K
85	Sakıp Hatunoğlu	Erzurum	CHP/AP	K
86	Osman Edip Somuncuoğlu	Erzurum	AP	K
87	Ömer Ucuzal	Eskişehir	AP	K
88	Gavsi Uçagök	Eskişehir	YTP/AP	Ö
89	Salih Tanyeri	Gaziantep	CHP	R
90	İbrahim Tevfik Kutlar	Gaziantep	AP	K
91	Sabahattin Orhon	Giresun	YTP / AP	K
92	Mehmet İhsan Topaloğlu	Giresun	CHP	R
93	Abbas Cilâra	Gümüşhane	AP	K
94	Mehmet Necip Seyhan	Hakkari	CHP/GP/AP	K

95	Mehmet Enver Bahadırılı	Hatay	CHP/GP	K
96	Mustafa Deliveli	Hatay	AP	-
97	Mustafa Gülcügil	İsparta	AP	K
98	Talip Özdolay	İçel	AP	K
99	İbrahim Lûtfi Bilgen	İçel	CHP	-
100	Erdoğan Adalı	İstanbul	AP	K
101	Mehmet Halûk Berkol	İstanbul	AP	K
102	Osman Zeki Gümüüşoğlu	İstanbul	AP	K
103	Rifat Öztürkçine	İstanbul	AP	K
104	Mehmet Cemal Yıldırım	İstanbul	CHP/MGP	K
105	Emine Mebrure Aksoley	İstanbul	CHP	R
106	Mahmut Şevket Akyürek	İstanbul	AP	-
107	Mehmet Tekin Arıburun	İstanbul	AP	-
108	Fikret Gündoğan	İstanbul	CHP	-
109	Hasan Ekrem Özden	İstanbul	CHP	-
110	Mehmet Necip Mirkelâmoğlu	İzmir	CGP/GP/B/CHP	-
111	Mehmet Nazif Çağatay	İzmir	CHP	R
112	Beliğ Beler	İzmir	AP	K
113	Mustafa Bozoklar	İzmir	AP	K
114	Mümin Kırılı	İzmir	AP	K
115	Orhan Kor	İzmir	AP???	K
116	Yusuf Ziya Ayrım	Kars	AP	K
117	Mehmet Hazer	Kars	CHP/CGP	K
118	Sırrı Atalay	Kars	CHP???	R
119	Mehmet Çamlıca	Kastamonu	YTP/AP	K
120	Ahmet Nusret Tuna	Kastamonu	YTP/AP	K
121	Hüseyin Hüsnu Dikeçligil	Kayseri	AP/DP/MHP	K
122	Hüseyin Kalpaklıoğlu	Kayseri	AP/DP	K
123	Hasan Sami Turan	Kayseri	CHP/AP/CGP	K
124	Ali Alkan	Kırklareli	AP	K
125	Halil Özmen	Kırşehir	MP/GP/CHP	K
126	Lütfü Tokoğlu	Kocaeli	AP	K
127	Hikmet İşmen	Kocaeli	TİP	R

128	Fakih Özlen	Konya	CHP	R
129	Osman Nuri Canpolat	Konya	AP	K
130	Mehmet Sedat Çumralı	Konya	CHP/GP	K
131	Feyzi Halıcı	Konya	AP???	K
132	Mehmet Varışlı	Konya	AP	-
133	Ahmet Orhan Akça	Kütahya	AP	K
134	İbrahim Etem Erdiñ	Kütahya	AP	K
135	Nurettin Akyurt	Malatya	CHP/CGP	K
136	Hamdi Özer	Malatya	AP/CHP/AP	K
137	Oral Karaosmanoğlu	Manisa	AP	K
138	Ahmet Orhan Süersan	Manisa	AP	K
139	Ruhi Tunakan	Manisa	AP	K
140	Mehmet Doğan Barutçnoğlu	Manisa	CHP	R
141	Ali Adnan Karaküçük	Maraş	AP	K
142	Hilmi Soydan	Maraş	CHP/CGP	K
143	Abdurrahman Bayar	Mardin	AP/B	K
144	Abdülkerim Saraçoğlu	Mardin	CHP/GP	K
145	İlyas Karaöz	Muğla	AP	K
146	Haldun Menteseoğlu	Muğla	AP	K
147	İsa Hisan Bingöl	Muş	AP	K
148	İbrahim Şevki Atasağun	Nevşehir	AP	K
149	Hüseyin Avni Göktürk	Niğde	AP	K
150	Arif Kudret Bayhan	Niğde	MHP	-
151	Bekir Sıtkı Baykal	Ordu	AP/B	-
152	Şevket Koksall	Ordu	CHP	-
153	Selâhattin/Selahaddin Acar	Ordu	AP	K
154	Osman Mecdi Agun	Rize	AP	K
155	Osman Salihoğlu	Sakarya	AP	K
156	Mustafa Tığlı	Sakarya	AP	K
157	Hüseyin Enver Işıklar	Samsun	AP	K
158	Refet Rendeci	Samsun	AP	K
159	Fethi Tevetoğlu (Cihat Fethi Tevet)	Samsun	AP	K
160	Rıza Işıtan	Samsun	CHP	R

161	Abdurrahman Kavak	Sürt	CHP/AP	K
162	Nâzım İnebeyli	Sinop	AP	K
163	Nurettin Ertürk	Sivas	AP	K
164	Hüseyin Öztürk	Sivas	CHP	R
165	Ali Âdil Altay	Sivas	CHP	-
166	Ahmet Rifat Öçten	Sivas	YTP/B/AP	Ö
167	Mehmet Hayri Mumcuoğlu	Tekirdağ	CHP	-
168	Ahmet Cemal Tarlan	Tekirdağ	YTP/AP	K
169	Ali Altuntaş	Tokat	AP	K
170	Osman Zehni Betil	Tokat	CHP	R
171	Ömer Lütfi Hocaoğlu	Trabzon	AP	K
172	İbrahim Reşat Zaloğlu	Trabzon	AP	K
173	Ali Şakir Ağanoğlu	Trabzon	CHP/AP	-
174	Arslan Bora	Tunceli	CHP/B	-
175	İbrahim Etem Karakapıcı	Urfa	AP	K
176	Hasan Oral	Urfa	AP	K
177	Mehmet Faik Atayurt	Uşak	AP	K
178	Ferid Melen	Van	CHP/CGP	K
179	Mehmet Sadık Artukmaç	Yozgat	CHP/AP	K
180	İsmail Yeşilyurt	Yozgat	AP	K
181	Tarık Remzi Baltan	Zonguldak	AP/B	K
182	Ahmet Demir Yüce	Zonguldak	AP	K
183	Mehmet Ali Pestilci	Zonguldak	CHP	R

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın, ölüm cezasının yerine getirilmesine dair Kanun tasarısının birinci maddesine verilen oyların sonucu :

(Kabul edilmiştir.)

Çye sayısı : 183
Oy verenler : 145
Kabul edenler : 111
Reddedenler : 34
Çokluscerler : 0
Oya katılmıyanlar : 36
Açık üyelükler : 2

[Kabul edenler]

ADANA Mukadder Öztekin Mehmet Ünalı	Alâeddin Yılmaztürk BURDUR Ö. Faruk Kınıytürk	ISPARTA Mustafa Güleğül	KÜTAHYA A. Orhan Akça
ADİYAMAN Mehmet Sırrı Turanlı	BURSA İ. Sabri Çağlayangil	İÇEL Talip Özdoğay	MALATYA Nurettin Akyurt
AFYON KARAHİSAR M. Kâzım Karaağaçlıoğlu Ahmet Karayığıt Kemal Şenocak	ÇANAKKALE Nahit Altan	İSTANBUL Erdogan Adalı Haluk Berkol O. Zeki Gümüšoğlu Rifat Öztürkçine Cemal Yıldırım	MANİSA Oral Karasmanoğlu A. Orhan Süersan Ruhi Tunakan
AMASYA Maecit Zeren	ÇANKIRI Gürhan Titrek	İZMİR Belig Beler Mustafa Bozoklar Mümin Kırık Orhan Kor	MARAS Adnan Karaköçük Hilmi Seydan
ANKARA Turhan Kapsalı Yiğit Köker Mansur Ulusoy Mehmet Vural İsaail Yetiş	ÇORUM M. Şevki Özçetin Safa Yalçuk		MARDİN Abdurrahman Bayar Abdülkerim Saraçoğlu
ANTALYA Akif Tekin	DENİZLİ Ali Kemal Turgut	KARS Y. Ziya Aydın Mehmet Hazer	MUĞLA Hıyas Karaoz Haldun Mentekoğlu
ARTVIN Fehmi Alpaslan	DİYARBAKIR Azmi Erdoğan	KASTAMONU Mehmet Çamben Ahmet Nusret Tuna	MUŞ İsa Hısan Bingöl
AYDIN Ali Celâlettin Coşkun	ERZİNCAN Fehmi Baysoy	KAYSERİ Hüsnü Dikeçligil Hüseyin Kulpaklıoğlu Sami Turan	NEVŞEHİR İ. Şevki Atasayın
BALIKESİR Nuri Demirel Mehmet Güler Cemalottin İnkaya Nejat Sarıcah	ERZURUM Osman Alihoacılı Sakıp Hatunoğlu Edip Somunoğlu		NİĞDE Hüseyin Avni Göktürk
BİLECİK Mehmet Orhan Tuğrul	ESKİŞEHİR Ömer Ucuval	KIRSEHİR Ali Altan	ORDU Selâhattin Acar
BITLİS Orhan Kürdmoğlu	GAZİANTEP İbrahim Tefrik Kutlar	KIRSEHİR Hall Özmen	RİZE O. Meedi Agon
BOLU Turgut Yağar Gülez	GİRESUN Sahnehattin Orhon	KOCAELİ Lütfi Tokoğlu	SAKARYA Osman Salıhoğlu Mustafa Tığlı
	GUMUŞANE Abbas Cılara	KONYA Osman Nuri Canpolat Sedat Çumralı Fevzi Halhet	SAMSUN H. Enver Işıklar Refet Rendeel Fetih Tevetoğlu
	HAKKÂRİ Necip Seyhan		
	HATAY M. Enver Bahadırlı		

SİRT
Abdurrahman Kavak
SİNOP
Nâzım İnebeyli
SİVAS
Nurettin Ertürk
TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TOKAT
Ali Altıntaş
TRABZON
Ö. Lâtfi Hocaoğlu
Reşat Zaloğlu
URFA
İ. Etem Karakapıcı
Hasan Oral

UŞAK
Mehmet Faik Atayurt
VAN
Ferid Melen
YOZGAT
Sadık Artukmaç
İsmail Yeşilyurt
ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan

Ahmet Demir Yüce
**CUMHURBAŞKANIN-
CA SEÇİLEN ÜYELER**
Hidayet Aydın
Hayri Dener
Sait Naci Ergin
Vehap Güvenç
Mehmet İzmen
Tayfur Sökmen

[Reddedenter]

TABİİ ÜYELER
Ekrem Acuner
Refet Aksoyoğlu
Müncip Ataklı
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu
Sami Küçük
Sezai O'Kan
Selâhattin Özgür
M. Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat

Muzaffer Yurdakuler
AĞRI
Salih Türkmen
ANKARA
Turgut Cebe
BURSA
Saffet Ural
DENİZLİ
Hüseyin Atmaca
DIYARBAKIR
Selâhattin Cizrelhoğlu
ELÂZİĞ
Salim Hazerdağı

GAZİANTEP
Salih Tanyeri
GİRESUN
İhsan Topaloğlu
İSTANBUL
Mebrure Aksoley
İZMİR
Nazif Çağatay
KARS
Sırrı Atalay
KOCAELİ
Hikmet İşmen
KONYA
Fakih Özlen

MANİSA
Doğan Barutçuoğlu
SAMSUN
Rıza İştan
SİVAS
Hüseyin Öztürk
TOKAT
Zihni Betil
ZONGULDAK
Mehmet Ali Pestilci
**CUMHURBAŞKANIN-
CA SEÇİLEN ÜYELER**
Cemal Madanoğlu
Bahriye Üçok

[Oya Katsılmayanlar]

TABİİ ÜYELER
Emanullah Çelebi
Fahri Özdişek
Mehmet Özgüneş
Ahmet Yıldız
ADANA
M. Nuri Âdemoğlu
M. Yılmaz Mete
ANKARA
Hıfzı Oğuz Bekata
ANTALYA
Mehmet Pirilta
AYDIN
İskender Cenap Ege
(Bşk. V.)

Halil Goral
BİNGÖL
A. Hikmet Yurtsover
ÇANAKKALE
Ziya Terman
EDİRNE
Mehmet Navif Ergeneli
ELÂZİĞ
Celâl Ertuğ
HATAY
Mustafa Deliveli
İÇEL
Lütfi Bilgen
İSTANBUL
Şevket Akyürek

Tekin Arıburun
(Başkan)
Fikret Gündoğan
Ekrem Özden
İZMİR
Necip Mirkelâmoğlu
(İ. Â.)
KONYA
Mehmet Varışlı
NİGDE
Kudret Bayhan
ORDU
Bekir Sıtkı Baykal
Sevket Köksal
SİVAS
Âdil Altay

TEKİRDAĞ
Hayri Mumeuoğlu
(Bşk. V.)
TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu
TUNCELİ
Arslan Bora
**CUMHURBAŞKANIN-
CA SEÇİLEN ÜYELER**
Lâtfi Akadlı (İ.)
Selâhattin Baburoğlu
Özer Derbil
Nihat Erim (İ.)
Fahri Korutürk
Ragıp Üner
Suad Hayri Ürgüplü

[Açık Üyelikler]

Eskişehir	1
Sivas	1
Yekûn	2

Toplantı : 11

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : **92**

Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair kanun tasarısının, Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet komisyonu raporu (M. Meclisi : 3/793; C. Senatosu : 1/76)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 660)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 5690*

24 . 4 . 1972

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 24 . 4 . 1972 tarihli 77 nci Birleşiminde ivedilik ve öncelikle görüşülerek istem üzerine açık oyla kabul edilen, Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

*Sabit Osman Avcı
Millet Meclisi Başkanı*

---

*Not : Bu tasarı 13 . 4 . 1972 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 24 . 4 . 1972 tarihli 77 nci Birleşiminde ivedilik ve öncelikle görüşülerek kabul edilmiştir.
(Millet Meclisi S. Sayısı : 660)*

Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu

*Cumhuriyet Senatosu
Anayasa ve Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/76
Karar No. : 7*

27 . 4 . 1972

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Millet Meclisinin 24 Nisan 1972 tarihli 77 nci Birleşiminde ivedilik ve öncelikle görüşülerek istem üzerine açık oyla kabul edilen Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair kanun tasarısı, Millet Meclisi Başkanlığının 24 Nisan 1972 tarihli ve 5690 sayılı yazaları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle Komisyonumuzun 27 Nisan 1972 tarihli Birleşiminde Hükümet adına Adalet Bakanı Prof. Dr. Suat Bilge ile Adalet Bakanlığı temsilcileri ile hazır buldukları ve konuşmalar teyp marifetiyle harfiyen tutulduğu halde tetkik ve müzakerede olundu.

1) Tasarı, Anayasa Mahkemesinin 6 Nisan 1972 tarihli ve Esas 1972/13; Karar 1972/18 sayılı Kararı ile - bîçim yönünden - iptal edilen, 17 Mart 1972 tarihli ve 1576 sayılı Kanuna esas, Askerî Yargıtay II nci Ceza Dairesinin 10 Ocak 1972 tarihli ve Esas 1971/457; Karar 1972/1 sayılı İlâmiyle onanmak suretiyle kesinleşen Ankara Sakıyönetim Komutanlığı I Numaralı Askerî Mahkemesinin 9 Ekim 1972 tarihli ve Esas 1971/13; Karar 1971/23 sayılı ilâmiyle Türk Ceza Kanununun 146/1 nci hüddesi gereğince ölüm cezasına hükümlü Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan haklarındaki işbu ölüm cezasının yerine getirilmesini öngörmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının tamamını veya bir kısmını tadil, tebdil veya ilgaya ve bu kanun ile teşekkül etmiş olan Türkiye Büyük Millet Meclisini iskata cebren teşebbüs etmek suçlarından, Askerî Yargıtay II nci Ceza Dairesinin 10 Ekim 1972 tarihli ve Esas 1971/457; Karar 1972/1 sayılı İlâmiyle onanmak suretiyle kesinleşen Ankara Sakıyönetim Komutanlığı I Numaralı Askerî Mahkemesinin 9 Ekim 1971 tarihli ve Esas 1971/13; Karar 1971/23 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 146/1 nci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkûm edilmiş bulunan, sicil-i müfosta Erzurum İl İnce nahiyesi özlük (Öznü - Beynıarı) köyü Hane 27, Cilt 5 ve Sayfa 129 da kayıtlı Cemil oğlu Mukaddes'ten doğma 1947 doğumlu Deniz Gezmiş ile Yozgat ili Çekerek ilçesi Kuşsaray köyü Hane 21, Cilt 13/2, Sayfa 88/114 te kayıtlı Beşir oğlu Mediha'dan doğma 1947 doğumlu Yusuf Arslan ve Kayseri İli Sarız ilçesi Bahçeli mahallesi Hane 31, Cilt 2, Sayfa 45 te kayıtlı Hıdıroğlu Selver'den doğma 1949 doğumlu Hüseyin İnan haklarındaki işbu ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair tasarı Devletin bütünlüğü, ülkenin bütünlüğü, milletin bölünmezliği; Anayasa ve hukukun üstünlüğü; kamu düzeni ve kamu güvenliği yönlerinden mütalâa edilip, değerlendirilerek Komisyonumuzca da benimsenmiştir.

Tasarının maddelerine geçilmesinin oylanmasına oniki üye katılmış ve maddelere geçilmesi iki üyenin (Mucip Ataklı ve Turgut Cebe) nin olumsuz oyuna karşı on üyenin (Refet Rendeçi, Ömer Ucuzal, Turhan Kapanlı, Fehmi Alparslan, Şeref Kayalar, Mustafa Delivelî, Abdurrahman Bayar, Osman Meedi Ağun, Mustafa Tığlı ve Zihni Betil) in olumlu oyu ile karar altına alınmıştır.

Oylamaya ilişkin olarak söz talebinde bulunan Zihni Betil, maddelere geçilmesine olumlu oy verdiğini ancak, 1 nci maddenin değiştirilmesine dair önerge vereceğini açıklamış ve bu hususun Komisyon raporunda yer almasını talebetmiştir.

II - Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi evvelâ tümü itibariyle ele alınmış ve bilâhara madde, fıkralarında sözü edilen hükümlüler hakkında ayrı ayrı oylanmak suretiyle görüşülmüş ve madde oylamaları sonucunda Millet Meclisi metninin 1, 2 ve 3 nci maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

III - Ülkemizin içinde bulunduğu ortam ve koşulları gözeten ve değerlendiren Komisyonumuz, Devletin bütünlüğü, ülkenin bütünlüğü, milletin bütünlüğü ve kamu düzeni ile kamu güvenine müteveccih eylemler hakkında bağımsız yargı organı tarafından verilip de henüz sonuçlanmamış olması uzun süredir kamuoyunu meşgul eden ve çeşitli tartışmalara konu kılınan ve hattâ gecikmesi belli çevreler tarafından istismar edilmek yoluna gidilen işbu hükmün kesinlik kazanmasının gecikmesinde hiçbir şekilde yarar görülemeyeceği ve konunun kesinlikle kazanmasında ülkemizin içinde bulunduğu ortam ve koşullar ve nihayet cezaların infazına ilişkin görüşler yönünden

zorunluluk bulunduğu mütalâası ile tasarrufun Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulmasını da karar altına almıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Ankara	Ağm
Samsun	Eskişehir	Muhâlifim	Muhâlifim
R. Rendeci	Ö. Ucuşal	Şerhîm ekli.	Muhâlefet şerhîm ediktir
		T. Cebe	S. Türkmen
Ankara	Artvin	Bursa	Hatay
T. Kaposalı	F. Alpaslan	Ş. Kayalar	M. Deliceci
Mardin	Rize	Sakarya	Tokat
A. Bayar	O. M. Ağun	M. Tığlı	Muhâlifim
			Muhâlefet şerhîm eklidir.
			Söz hakkım saklıdır.
			Z. Beşli

Tabii Üye
Muhâlifim
M. Ataklı

MUHÂLEFET ŞERHİ

1. Aynı eylemlerde bulunan başka sanıkların aynı nitelikteki ayrı bir askeri mahkemede ölüm cezasına mahkûm edilmemiş olmaları.
  2. Aynı eylemlerden suçlu olarak halen karar safhalarında bulunan başka sanıklar hakkında ne gibi karar çıkacağına halen belli olmaması.
  3. Aynı eylemlere katılmış olup da mahkemede ölüm cezasına çarptırılmış olup, Askeri Yargıtay tarafından bu cezanın bozulmuş olması vicdani kanaatlerle tereddütler yaratmaktadır.
  4. İdam cezalarının infazının sosyal yarar sağlamıyacağı,
  5. Aynı eylemlere aynı derecelerde katılmış olanların ayrı cezalara çarptırılmış olması gelecekte siyasi görev yapanları ağır itham ve tenkidlere maruz bırakacaktır. Tarihin yargısına kulaklarımızı tıkamamalıyız.
  6. İdam cezalarının hiçbir dönemde ibreti müessir olmadığı da aşîkârdır
  7. Demokratik rejimi sağlam temellere oturtmak için sarf edilen gayretlerin döneminde sosyal barışın şartlarından biri de insafî ve merhametli olmasıdır.
  8. Hakkî olsak da âdil olmamak şüphesiz gayrikabili telâfi sonuçlar doğurabilir.
  9. Yetkili kişilerin beyanlarına göre bu eylemlere katılanları yönetenler de yakalanmamış bulunmaktadır.
  10. Asıl suçlular ve başlar yerine piyonlarını idam etmek âdil olmaz.
- Bu nedenlerle Komisyunun kararına muhalifim.

Mucip Ataklı

Muhâlefet şerhi

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının tamamını veya bir kısmını tağyir, tebdil veya ilgaya ve bu kanunla teşekkül etmiş olan Türkiye Büyük Millet Meclisini iskata veya vazifesini yapmaktan mene ecbren teşebbüs etmekten sanık 1947 doğumlu Deniz Gezmiş, 1947 doğumlu Yusuf Aslan ve 1949 doğumlu Hüseyin İnan haklarında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No. lu Askeri Mahkemesince T. C. K. nun 146/1 maddesine tevfikân verilen ve kesinleşen ölüm cezalarının infazının gerekli olup olmadığının tetkiki ve karara bağlanması Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 64 nci maddesi gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisine mevdu istisnai bir yetkidir.

Cumhuriyet Senatosu (S. Sayısı : 92)

Vâkıı kanun tarafından bu yetkinin kademeli olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmişinde ve munhasıran ölüm cezalarına inhisar ettirilmişindeki sebep ve mâna : Bilhassa siyasi amaçlarla suç işlemiş kimselere adalet organlarıca tatbiki uygun görülen ölüm cezalarının yerine getirilip getirilmemesine memleketin ve Devletin yüksek menfaatlerinin müsaıt veya gayrimüsaıt olup olmadığının müzakeresine imkân vermek ve şayet var ise hükümlülerin özel durumlarının ve fiillerin işlendiği zamanlardaki içtimai, iktisadi, siyasi, idari ve fikri ortamın, ve bu ortamı hazırlayan muharrik kuvvetlerin ve âmillerin, hükümlüleri Yüce Meclislerin atıfet duygusuna nazhar kılıp kılmıyacağıının tesbiti amacına müteveccihdir.

Bu duruma göre haklarında ölüm cezası verilmiş bulunan üç hükümlünün fiilleri işledikleri zamana, zemine ve bu arada Türkiye'mizin sathında ve sınırlarının dışındaki siyasi, idari ve yaygın fikri ve ideolojik faaliyetlere, yayımlara ve tatbikat gören veya gördürülen eğitim ve öğretim sistemlerindeki kısır, hedefsiz zararlı manzaraya hafızalarımızı tazeliyerek atınazar eylessek gençliğin bugün dahi amaçsız ve idealsiz bulunuluşunun veya bırakılışının nedenlerinc inilirse ve bu nedenlerde ittifak edilirse, esasında tasvibe nazhar olmıyan çirkin fiillerle melûf faillere adalet mekanizmasının verdiği ölüm cezalarını ve gerekçelerini eleştirmeden uzak kalarak Yüce Senatonun munhasıran atıfet duygusu göstererek, kuvvetli cemiyetin kuvvetli mümessilliği hüviyeti içinde idamların kufazına rıza gösteremez.

Kaldı ki, idam cezaları bir zamanın kısasa kısas ve kol kesme de olduğu gibi demode ve faydasız bir ceza uygulaması olma yolundadır. Çünkü bir insanın suç işlemesi toplumun içinde bulunmaya hak sahibi olmadığını ifade eder, yaşama hakkına sahip olmadığını ifade etmez. Cezanın başlıca amaçlarından biri suçlunun ıslahı olduğuna göre (modern çağda) suçlu öldürüldükten sonra hâsıl olan durumda ıslah keyfiyeti üzerinde durmak mümkün müdür?

Üreti müessire olarak düşünülürse; o takdirde de asırlar boyu işlenen fiillere verilen ölüm cezalarının, ölüm cezasını gerektiren fiillerin azalmasını mümkün kılar; oysa böyle bir azalma da görülmemektedir. Diğer taraftan etahşih gayrikabil cezalar, ceza hüviyetini modern hukukta iktisâbedemez. Fransa'daki Emil vâkası, Sokrates'in ölümü v. a. gibi bilhassa muhtelif zamanlardaki siyasi dâvalarla ilgili misaller çoğaltılabilir. Daima, ceza, hata halinin tesbitiyle tashih edilebilir hüviyette ve dozda olmalıdır.

Son günlerde İstanbul askerî mahkemelerince aşağı - yukarı aynı suçlardan tutuklu ve Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'la irtibatlı olduğu ileri sürülen bazı eşhasa verilen çeşitli hapis cezaları ve hükümler henüz kesbikatıyet eylememekle beraber, ilerde çıkması muhtemel eleştirmeler ve gayrikabil tashih durumlar nazara alınarak, Yüce Senatonun konu üzerinde daha fazla müteyakkız olması, titizlik göstermesi ve tevekkül eylemesi zaruretine inanmaktayım.

Bu bakımdan ve yukarıda mâruz sebeplerden dolayı Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonunun almış olduğu ölüm cezalarının yerine getirilmesine mütedair karara muhalifim.

Ankara Senatörü
Turgut Cebes

KARŞI OY YAZISI

1. Konumuz, Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan haklarında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askerî Mahkemesi tarafından 9 . 10 . 1971 tarihinde verilen ve Askerî Yargıtay II nci Dairesince 10 . 1 . 1972 tarihinde tasdik edilerek kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesinin mi, yoksa getirilmemesinin mi daha uygun olacağını karara bağlamaktır.

2. Bilindiği gibi, Anayasamızın 7 nci maddesine göre (Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır.) 132 nci maddesine göre de (Yasama ve Yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır. Bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.)

Cumhuriyet Senatosu (S. Sayısı : 92)

Anayasamızın 64 nci maddesine göre ise (Genel ve özel af ilânına mahkemelere verilir kesilen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek, T. B. M. M. nın yetkililerindedir.)

Sözü edilen 7 ve 132 nci maddeler, Anayasamızın dayandığı kurvetler ayrılığı prensibinin tabii bir sonucu ve 64 nci madde ise bu prensibin bir istisnasıdır.

3. Görülüyor ki, T. B. M. M.; kesilen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermeye yetkili olduğu gibi yerine getirilmemesine karar vermeye de yetkilidir. Hay şüphesiz, bu yetkinin de bütün diğer yetkiler gibi, isabetle kullanılması gereklidir. Hâdisemizde çözüm bekleyen mesele, adları geçen 3 hükümlü hakkındaki ölüm cezalarının yerine getirilmesinin mi yoksa yerine getirilmemesinin mi isabetli olacağı hususundan ibarettir.

4. Burada, konumuzla ilgili bazı hususları belirtmekte ve bazı hakuk kurallarını hatırlatmakta fayda vardır :

a) Bütün dünyada hukukçular ve hukukçu olmayanlar arasında, ölüm cezasından yana olanlar ve bu cezaya karşı olanlar vardır. Bizim mevzuatımız, ölüm cezasını kabul etmiştir. Konumuzun incelemesi, ölüm cezasından yana olanların, bu cezanın gerekliliği hakkında ve ölüm cezasının karşısında olanların da, bu cezanın gereksizliği yolunda ileri sürmekte bulunan sebeplere istinadetmemeleri, karar ve kararların bu sebepler dışındaki gerekçelere dayandırılmaları içindir. Zira, ölüm cezasına karşı olma; mevzuatımızın kabul ettiği cezalar arasında ölüm cezasının usulüne göre çıkarılması çabasının göstermeyi gerektirir, işleme şartlarına göre ölüm cezasının yerine getirilmesinin isabetli sayılacağı bir olayda ölüm cezasını yerine getirilmemesi şeklinde karar vermeye hak kazandırmaz.

b) Kanunsuz suç olmaz, kanunsuz ceza da olmaz. Kanunlarımızın bugüne kadar suç saymadığı bazı fiilleri toplumumuzun yararları bakımından suç saymak gerekebilir, keza kanunlarımızın tayin ettiği cezaları gene toplumumuzun yararları bakımından artırmak ve şiddetlendirmek de gerekebilir. Bunun yolu, kanunlarımızın toplumumuzun ihtiyaçlarına göre değiştirme yoludur.

c) Suç ve ceza şahsidir. Hâkim ve mahkeme aynı suçu işleyen iki suçludan birine, suçun işlenmesi şartlarını ve suçunun kişiliğini göz önünde bulundurmak ve kanunun koyduğu ceza sınırları içinde kalmak şartıyla, daha hafif ceza ve diğerine daha ağır ceza verebilir.

d) Ceza, bir toplum tedbiridir. Sadece suçtan zarar görenle mahkemeyi ve mahkûm edilen kimseyi ilgilendiren bir tedbir değildir. Bazı ağır cezaların hükümlü tarafından temyiz edilmese dahi re'sen temyiz incelemesine tabi tutulması bu kuralın gereğidir. 7 ve 132 nci maddelerindeki genel prensibe bir istisna olarak Anayasamızın 64 nci maddesi ile kesilen ölüm cezalarının yerine getirilip getirilmemesine karar verme yetkisini yasama organına vermesi de sözü edilen kuralın gereğidir. Parlâmentoya bu yetki, sadece hükümlü bakımından değil, aynı zamanda toplum açısından da bir teminat olarak verilmiştir. Bu nedendir ki, ölüm cezasına mahkûm edilen ve hakkındaki hüküm kesinleşen bir hükümlü, T. B. M. Meclisine müracaat ederek hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesini istediğini bildirdiği takdirde, Parlâmento; bu isteği mücerret olarak kabul edemez, konuyu aynı zamanda toplumun yararları açısından da incelemek zorunludur.

e) Ceza, suç işlemeyi önlemenin ilk ve en etkili tedbiridir. Fakat sadece cezanın, tek başına suç işlemeyi önleyemediği de bilinen bir gerçektir. Şayet ceza, tek başına suç işlemeyi önleyebilseydi, insanlar arasında en bayağı suç olarak kabul edilen hırsızlığın çoktan önlenmiş olması gerekirdi. Suç işlemeyi önlemek için ceza tedbirinin yanında, ekonomik ve sosyal tedbirler başta olmak üzere daha birçok tedbirlerin alınması gerektiğinde, bilim ve Devlet adamları birleşmiş durumdadırlar.

f) Keza, cezanın mücerret ağır olmasının da suç işlemeyi önleyemediği herkes tarafından bilinmektedir. Bugün medenî bütün ülkelerde ceza kanunları, suç ile ceza arasında sâdil ölçü uygulanması teorisine dayanmaktadır.

g) Toplumla ilgili ekonomik ve sosyal sorunlara ve olaylara bakıldığı zaman da durumun aynı olduğu görülmür. Bataklık bir yerde yaşayan halkı sıtmaya karşı korumak ve bunlardan sıtmaya tutulmaları tedavi etmek Devletin şüphesiz görevleri arasındadır. Ancak, bilinen bir gerçektir ki, bataklık bir yerde yaşayan halkı sıtmaya karşı koruma tedbirinin en etkiliisi bataklık kurutmaktır.

Sonuçlandırığı yamaç, tepe ve dağlar ağaçtan yoksun olan ovalarda yaşayan ve tarımla uğraşan halkı, sel ve erazyon felâketinin sonuçlarına karşı himaye etmek de Devletin görevidir. Fakat bu himaye tedbirlerinin en etkiliisi, o çıplak yamaç, tepe ve dağları ağaçlandırmaktır.

h) Suç işleyene ceza vermedeki amaç, sadece suç işleyicilere etkili bir örnek vererek suç işlenmesini önlemek değil, aynı zamanda suçluyu ıslah etmektir. Ölüm cezalarında ilk bakışta hükümlünün ıslahı gibi bir amaç güdülmeyeceği söylenebilir de, bu, mutlak olarak doğru sayılamaz. Aksi halde, Anayasamızın, yasama organına, ölüm cezasını yerine getirme veya getirmeme hakkında karar verme yetkisini tanımasına lüzum ve ihtiyaç kalmazdı.

ı) Hâdiseler, şüphesiz, genel olarak vukua geldikleri zamanın şartları ile değerlendirilirler. Ancak, bazı hâdiselerde ve bazı şahısların suçlarında vukua geldikleri tarihlerde tesbit edilemeyen birtakım özellikler bulunduğu sonradan fark edilebildiği de bir gerçektir. Anayasalar, af müessesesini bu zorunluktan ötürü kabul etmişlerdir.

k) T. B. M. M. tarafından, kesinleşen ölüm cezasının yerine getirilmemesi şeklinde bir karar alınması, hükümlünün affedilerek cezaevinden salıverilmesi demek değildir. Hükümlü hakkındaki ölüm cezasının müebbet ağır hapse çevrilmesi demek de değildir. Zira, mevzuatımıza göre müebbet ağır hapis cezası belli bir süre ile sınırlıdır ve bu süre şartlı salıverme halinde daha da kısaldır. Bizim mevzuatımıza göre bir hükümlü hakkındaki ölüm cezasının yerine getirmemesine karar verilmesi, o hükümlünün ömrü boyunca cezaevinde ağır hapis cezası çekmesi sonucunu doğurur.

ı) Parlamento; kesinleşen ölüm cezasının yerine getirilip getirilmemesi konusunu inceleyen, hiç şüphesiz, ilk mahkemeye ve Temyiz Mahkemesine tanınan yetkilere sahipmiş gibi hareket edemez. Ancak, bir takdir yetkisine sahip bulunduğu ve bu yetkisini isabetle kullanmak zorunluğunda olduğu için hükümlülerin kişiliklerini, hükümlüler tarafından işlenen suçların ne gibi suçlar olduğunu, ne zaman, nerede, hangi şartlar altında ve ne şekilde işlendiğini, bu suçların işlendiği zamandaki ortamı inceler. Bu inceleme, Parlatentonun görevidir ve bu incelemeyi sadece hukuk açısından değil aynı zamanda siyasi ve sosyal açıdan da yapmak durumundadır.

5. İncelenen dosyaya ve karara göre 3 hükümlü hakkındaki mahkûmiyet hükmüne konu teşkil eden fiiller aşırı solum olmak ve aşırı solum yurtta gerçekleşmesini sağlama amacıyla gütmek, 29 . 12 . 1970 tarihinde otomobil çalmak ve iki polis memurunu görev yaptıkları sırada tabanca kuşunu ile yaralamak, 11 . 1 . 1971 tarihinde otomobil çalmak ve Türkiye İş Bankası Emek Şubesini soymak, 15 . 1 . 1971 tarihinde görev yapan bir polis memura ile bir jera memurunun ve bir avukatın görev yapımlarına eebren mâni olmak, bunların ve bunlarla birlikte bir şoför, bir çilingir ve bir kapıcının hürriyetlerini tahdit etmek, 170' lira para, şapka ve hüviyet karta gasbetmek, 15 . 2 . 1972 tarihinde bir Amerikalı çavuşun hürriyetini tahdidetmek, 27 . 2 . 1972 tarihinde bir şahsın mesken masuniyetini ihlâl ve hürriyetini tahdidetmek ve otomobilini çalmak, 4 Mart 1971 tarihinde 4 Amerikalı çavuş ve erin hürriyetlerini tahdidetmek, nihayet Deniz Gezmiş ve Yusuf Aslan tarafından Şarkışla ve Gemerek'te zabıta ile silâhlî çatışmaya girişmek ve adam yaralamak, ayrıca, Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu adını verdikleri bir gizli örgüt adına bildiri yayımlamak fiilleridir.

Bu fiillerin hepsi, kanunlarımıza göre ayrı ayrı birer suçtur ve mahkeme; bu suçların cümlesinin, Türk Ceza Kanununun 146 nci maddesinin 1 nei fıkrasında yazılı olan ve ölüm cezasını gerektiren suçun icrası hareketleri olduğu ve doğan mâni sebeplerden ötürü bu suçun tam olarak işle-

nemeyip teşebbüs derecesinde akim kaldığı kanısına varmış ve bu nedenle Deniz Gezmis, Yusuf Aslan ve Hüseyin Inan haklarında ölüm cezasına hükmetmiştir.

Mahkeme; sözü edilen suçun tam olarak işlenemeyip teşebbüs derecesinde akim kalması sonucunu doğuran mâni sebepleri de, (Türk Silâhı Kuvvetlerinin 12 Mart muhtırasını vererek idareye müessir bulunması, Hükümetin değişmesi, asayişe yönelen tedbirlerin arttırılması, ancak bütün bunlara rağmen örgüt faaliyetinin durmaması üzerine Sıkıyönetimin ilân edilmesi ve 11 ilde emniyet ve asayişin Sıkıyönetim idaresine devredilmesi, bunların sonucu olarak da sanıkların bir çoğunun yakalanması) olarak kabul etmiştir.

6. Mahkeme; bu üç hükümlü vekillerinin, hâdisede cezanın hafifletilmesini gerektiren kanunî sebepler bulunduğu yolundaki müdafaaların da, hukuki unsurlardan mahrum bulunduğunu ve hukuki yönerji itibarıyla kabule şayan görülmediğini belirterek reddettikten sonra, aynen (Bu detaylı eleştiri ve iddialar hakkında mahkememiz, kişisel görüşlerini mahfuz tutmuş, müessese olarak bunlar üzerinde hüküm vermeyi, kamu vicdanına, tarihe ve T.B.M.M. nin takdir ve yetkisine bırakmayı uygun görmüştür.) demıştır.

Mahkeme; hâdisede cezanın azaltılmasını gerektiren takdirî sebepler bulunmadığı hakkındaki görüşünü de kararında aynen şöyle ifade etmiştir: (Türk Ceza Kanununun 59 ncu maddesinin tatbikine dair talepler, sanıkların mahkemedeki tutum ve davranışları itibarıyla kabule şayan görülmemiştir.)

7. Adları geçen hükümlülerin yukarıda 5 nci maddede açıklanan suçlarından 29 . 12 . 1970 tarihinde işlenenlerine Sinan Cemgil, 11 . 1 . 1971 tarihinde işlenenlerine Sinan Cemgil ve Alparslan Özdoğan, 15 . 1 . 1971 tarihinde işlenenlerine Şükrü Kor Koçalak, Sevim Onursal, Sinan Cemgil ve Alparslan Özdoğan, 27 . 2 . 1971 tarihinde işlenimine Alparslan Özdoğan ve 4 Mart 1971 tarihinde işlenimine Mete Ertekin, Sinan Cemgil ve İrfan Uçar, 15 . 2 . 1972 tarihinde işlenimine de Sinan Cemgil, Alparslan Özdoğan, Recep Sakın ve Mete Ertekin'in iştirak ettikleri Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 numaralı Askerî Mahkemesince sabit kabul edilmiştir.

Mahkemenin kararından, bilenen sebeple Sinan Cemgil ve Alparslan Özdoğan haklarında dâva açılmadığı anlaşılmaktadır. Recep Sakın ve Mete Ertekin haklarında ölüm cezası, Sevim Onursal, Şükrü Kor Koçalak ve İrfan Uçar haklarında Türk Ceza Kanununun 146/3 ncu maddesine göre 5 er yıl ağır hapis cezası verilmiştir. Recep Sakın ve Mete Ertekin haklarındaki ölüm cezası daha 13 kişi haklarındaki ölüm cezası ile birlikte Askerî Yargıtaya bozulmuştur.

8. Yukarıda sözü edilen suçların işlendiği zamanlardaki ortamın nasıl olduğu 12 Mart 1971 tarihli Muhtırada ifade edilmiştir.

Deniz Gezmis, Yusuf Aslan Anadolu'nun birer köyünde 1947 yılında, Hüseyin Inan da Anadolu'nun bir kasabasında 1949 yılında doğmuşlardır. Her üçü de, okuma yolu ile hayata hazırlanma ve yetiştirme durumunda iken suç işlemişlerdir.

SONUÇ

Yukarıdan beri açıkladığımız nedenlerle, biz; Deniz Gezmis, Yusuf Aslan ve Hüseyin Inan haklarındaki ölüm cezalarının yerine getirilmemesinin, önce toplumumuzun yararları açısından, sonra bu üç hükümlüye, kendilerini düzeltme ve toplumumuz için yararlı olmaktan kurtulma şansı verme bakımından daha uygun olacağı kanısına varmış bulunuyoruz ve kanunların iki defa görüşülmesi hakkındaki prensibi göz önünde bulundurarak görüşmede ivedilik hükümlerinin uygulanmamasının daha yerinde olacağını düşünülüyoruz.

27 . 4 . 1972

Tokat Senatörü
Zihni Betül

Ağrı Senatörü
Salih Türkmen

Cumhuriyet Senatosu (S. Sayısı : 92)

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ
METİN

*Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın
ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair kanun
tasarısı*

MADDE 1. — a) Askeri Yargıtay 2 nci Dairesinin 10 . 1 . 1972 tarih ve 1971/457-1972/1 esas, 1972/1 karar sayılı ilâmu ile kesinleşen, Askeri Yargıtay Başsavcılığının 3 . 2 . 1972 tarih ve 1972/187-98 sayılı kararı ile tashihî karar talebi reddedilen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No. lu Askeri Mahkemesinin 9 . 10 . 1971 tarih, 1971/13 esas, 1971/23 karar sayılı hükmü ile T. C. K. nun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkûm edilmiş bulunan; Sicilli nüfusta Erzurum Ilca nahiyesi, Özlük (Öznel - Beyhan) köyü, hane 27, cilt 5 ve sayfa 129 da kayıtlı Cemil oğlu Mukaddes'ten doğma 1947 doğumlu Deniz Gezmiş hakkındaki işbu ölüm cezası yerine getirilir.

b) Askeri Yargıtay 2 nci Dairesinin 10.1.1972 tarih ve 1971/457-1972/1 esas, 1972/1 karar sayılı ilâmu ile kesinleşen, Askeri Yargıtay Başsavcılığının 3 . 2 . 1972 tarih ve 1972/187-98 sayılı kararı ile tashihî karar talebi reddedilen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No. lu Askeri Mahkemesinin 9 . 10 . 1971 tarih, 1971/13 esas, 1971/23 karar sayılı hükmü ile T. C. K. nun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkûm edilmiş bulunan; sicilli nüfusta Yozgat iline bağlı Çekerek ilçesi Kuşsaray köyü, hane 21, cilt 13/2, sayfa 88/114 te kayıtlı Beşir oğlu Mediha'dan doğma 1947 doğumlu Yusuf Arslan hakkındaki işbu ölüm cezası yerine getirilir.

c) Askeri Yargıtay 2 nci Dairesinin 10.1.1972 tarih ve 1971/457-1972/1 esas, 1971/1 karar sayılı ilâmu ile kesinleşen, Askeri Yargıtay Başsavcılığının 3 . 2 . 1972 tarih ve 1972/187-98 sayılı kararı ile tashihî karar talebi reddedilen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No. lu Askeri Mahkemesinin 9 . 10 . 1971 tarih, 1971/13 esas, 1971/23 karar sayılı hükmü ile T. C. K. nun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkûm edilmiş bulunan; sicilli nüfusta Kayseri ili Sarız ilçesi, Bahçeli mahallesi, hane 31, cilt 2, sayfa 45 te kayıtlı Hıdır oğlu Selver'den doğma 1949 doğumlu Hüseyin İnan hakkındaki işbu ölüm cezası yerine getirilir.

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

*Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın
ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair kanun
tasarısı*

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

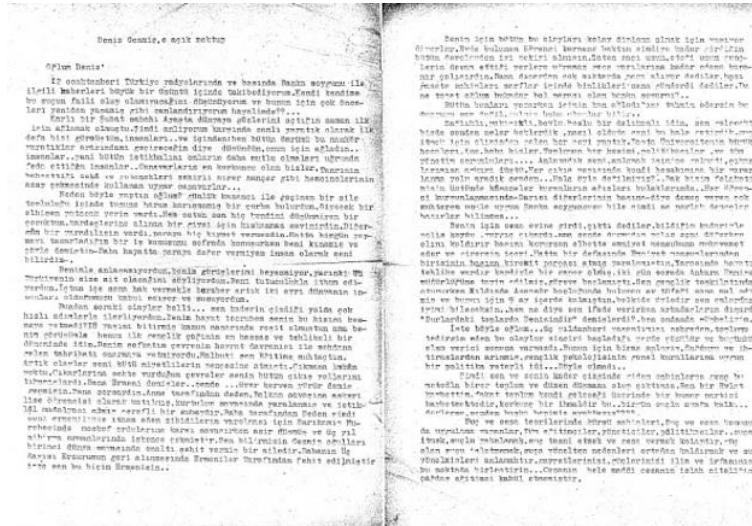
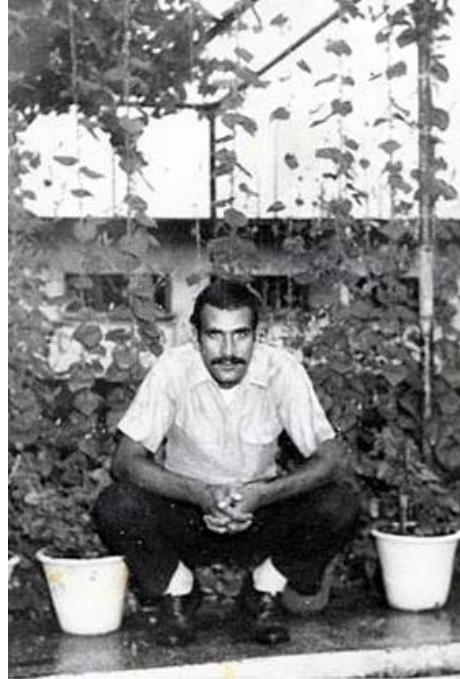
DENİZ GEZMİŞ'İN BABASINA MEKTUPLARI

Deniz Gezmiş'in babasına yazdığı mektupların tamamını aşağıda verdiğim sanal ortam bağlantısından okuyabilirsiniz:

<https://onedio.com/haber/idam-edilisinin-43-yilinda-deniz-gezmiş-in-babasina-yazmış-oldugu-mektuplar-502706>

Buraya bazılarını ve bazı bölümleri alıyorum.

Yandaki fotoğrafı, babasına hapishanede çektirip, yollamış.

Bir baba olarak mektupları yüreğim acıyarak okudum.

Deniz'in vur emri ile arandığı radyoda duyurulunca, babası daktilo ile açık mektup yazar;

“Oğlum Deniz,

12 Ocak'tan beri Türkiye radyolarında ve basında banka soygunu ile ilgili haberleri büyük bir üzüntü içinde takip ediyorum. Kendi kendime bu suçun faili olup olamayacağını düşünüyorum ve bunun için çok önceleri yeniden yaşamış gibi canlandırıyorum hayalimde.

Karlı bir şubat sabahı Ayaş'ta dünyaya gözlerini açtığın zaman ilk işin ağlamak olmuştu. Şimdi anlıyorum, karşında canlı yaratık olarak ilk defa bizi görmüştün; insanları... Ve içinden, 'Ben bütün ömrümü bu nankör yaratıklar arasında mı geçireceğim' diye düşündün, onun için ağladın. İnsanlar... Yani bütün istikbalini onların daha mutlu olmaları uğrunda feda ettiğin insanlar... Canavarların en korkuncu olan bizler... Tanrının bahsettiği zeka ve yetenekleri zehirli birer hançer gibi hemcinslerinin azap çekmesinde kullanılan uygar canavarlar...

Neden böyle yaptın oğlum? Günlük kazancı ile geçinen bir aile topluluğu içinde, tuzuna haram karışmamış bir çorba bulurdun. Giyecek bir elbisen, yatacak bir yatağın vardı. Hem zaten sen hiç kendini düşünmeyen bir cocuktun. Kardeşlerine alınan bir giysi için kıskanmaz sevinirdin. Diğergam bir yaradılışın vardı; paraya hiç kıymet vermezdin. Hatta bir gün yapmayı tasarladığım bir iş konusunu sofrada konuşurken beni kınamış ve şöyle demiştin:

'Baba, hayatta paraya değer vermeyen insan olarak seni bilirdim.' Benimle anlaşamıyordun. Benim görüşlerimi beğenmiyor, yarınki Türkiye'nin size ait olacağını söylüyordun. Beni tutuculukla itham ediyordun. İçten içe sana hak vermekle beraber, artık iki ayrı dünyanın insanları olduğumuzu kabul ediyor ve susuyordum.

Bundan sonraki olaylar belli... Sen kaderin çizdiği yolda hızlı adımlarla ilerliyordun. Benim hayat tecrübem, senin bu hızını kesmeye yetmedi. 18 yaşını bitirmiş, kanun nazarında reşit olmuşsun, ama benim gözümde henüz ilk gençlik çağının en hassas ve tehlikeli bir döneminde idin. Benim şefkatim, çevrenin hoyrat davranışı ile meydana gelen tahribatı onarmaya yetmiyordu. (..)

Bütün bunları yazarken içimin kan ağladığını tahmin edersin. Bu duyguyu sen değil, yalnız baba olanlar bilir.

Sağlıklı, yakışıklı, boylu poslu bir delikanlı idin. Sen gelecekten, biz de senden neler beklerdik. Nasıl oldu da seni bu hale getirdik? Suça itmek için elimizden gelen her şeyi yaptık. Başta üniversitenin büyük hocaları, ana, baba, bizler, toplumun her kesimi, politikacılar ve tüm yönetim sorumluları... Anlamadık seni; anlamak işimize gelmedi, çıkarlarımıza aykırı düştü! Her çıkış yapışında kendi hesabımıza bir yararlanma yolu aradık senden... Hâlâ öyle değil miyiz? Bak bizim felaketimizin üstünde kâşâneler kuranların ağızları kulaklarında... Her öğrenci kurşunlanmasında, 'Darısı diğerlerinin başına' diye demeç veren çok muhterem usule uygun banka soyguncusu bile şimdi ne parlak demeçler hazırlar bilinmez.

Senin için 'Cezaevine girdi çıktı' dediler. Bildiğim kadarıyla polis koydu, yargıç çıkardı, ama sen de durmadın. Polis seni döverken elini kaldırır, başını korursan elbette emniyet mensubuna mukavemet eder ve girersin içeri. Hatta bir defasında emniyet mensuplarından birinin başına kiremit parçası atmış, yaralamıştın. 'Yarasında hayati tehlike vardır' kaydıyla bir ay rapor almış, iki gün sonra da emniyet müdürlüğüne tayin edilmiş, göreve başlamıştı. Sen gençlik teşkilatında otururken, Yıldız'da asansör boşluğunda bulunan av tüfeği sana mal edilmiş ve bunun için 9 ay içeride kalmıştın. Belki de öyledir, sen onlardan iyi mi bileceksin? Hem ne diye sen ifade verirken arkadaşların dışarıdan, 'Surlardaki toplar da Deniz'indir' demişlerdi? Ben ondan şüpheliyim!

İşte böyle oğlum... Üç yıldan beri yaşantımızı zehreden, toplumu tedirgin eden bu olaylar zinciri başladığı yerde çözülür ve bugünkü elem verici sonuca varmazdı. Bunun için biraz anlayış, sağduyu ve ihtiraslardan arınmış, gençlik psikolojisinin genel kurallarına uygun bir politika yeterli idi. Böyle olmadı.

Şimdi sen ve senin kader çizginde giden on binlerce genç bu metotla birer toplum ve düzen kırgını olup çıktınız. Ben bir evlat kaybettim, fakat toplum kendi geleceği üzerinde bir kumar partisini kaybetmektedir. Korkunç bir ihmaldir bu... Bir gün 'Suçlu ayağa kalk' derlerse, senden başka hepimiz ayaktayız!

Mektubumun sonundaki teklifimi iyi dinle:

İçişleri Bakanlığı, Türkiye radyoları ile seni suçlu ilan etti. Ben evdeki yığın hukuk kitaplarına baktım, orada 'kendisine suç isnat edilen kişi yargıç kararı ile suçu sabit oluncaya kadar sanık sıfatını haizdir' diyor, ama ben hukukçu olmadığım için belki de bildiri doğrudur, bilemem.

Eğer sen bu suçun faili isen bulunduğun yerde adaletin hükmünü beklemeden kendini cezalandır. Eğer suçsuz isen çık, adalete teslim ol. Korkma, memlekette yargıçlar da var."

Baban, Cemil Gezmiş"

Deniz Gezmiş'in yanıtı

"Baba,

Sana her zaman müteşekkirim. Çünkü Kemalist düşünceyle yetiştirdin beni... Küçüklüğümden beri evde devamlı Kurtuluş Savaşı anılarıyla büyüdüm. Ve o zamandan beri yabancılardan nefret ettim.

Baba, biz Türkiye'nin ikinci kurtuluş savaşçılarıyız. Elbette ki hapse atılacağız, kurşunlanacağız da... Tıpkı birinci Kurtuluş Savaşı'nda olduğu gibi... Ama bu toprakları yabancılara bırakmayacağız. Ve bir gün mutlaka yeneceğiz onları...

Düşün baba, bugün hükümet işini gücünü bırakmış bizimle uğraşıyor. Çünkü bizden başka gerçek muhalefet kalmamış durumda... Ve hepsi Kemalist çizgiden sapmış durumdadırlar. Biz çoktan onları tarihin çöplüğüne atmış durumdayız.

Baba,

Mektubuma son verirken seni, annemi, Bora'yı, Hamdi'yi devrimciliğimin olanca ateşiyle kucaklarım.

Ya vatan ya ölüm!"

Deniz Gezmiş"

Hapishaneden yazar Deniz

“22 Ekim 1971

Mamak- Ankara

Baba,

Bildiğin gibi burada yaşamımız yeknesak devam ediyor. Mamak cephesinde yeni bir şey yok. Ben kitap okumaya devam ediyorum. Şu anda elimde yalnız edebiyata ait kitaplar olduğundan onlarla yetiniyorum. Dostoyevski'nin kitaplarını bitirdim.

Şimdi Balzac'tan okumaya başlayacağım. Çoğunu daha evvel okumuştum, ama yine rahatça, canım sıkılmadan okuyorum. Hele Dostoyevski!

Yaşadığı toplumun kesitini vermiş romanlarında... Tolstoy'un mujikleri (köylüleri) varsa onun da bir türlü iki yakaları bir araya gelmeyen şehirli küçük burjuvaları var. Onları o kadar canlı anlatmış ki insan görür gibi oluyor. Sana İngiliz, Alman, İtalyan, İspanyol edebiyatı desem aklına her birinden bir isim gelecek. Örneğin Shakespeare, Goethe, Dante, Cervantes...

Ama Fransız ve Rus edebiyatı olunca durum değişir. Bir sürü isim gelir aklına... Her biri birbirinden büyük... Aynı durum İran edebiyatı için de geçerli: Ömer Hayyam, Gazali yahut Şirazlı Sadi...

Hangisini ele alırsan al, her biri de büyük sanatçı... Hele Ö. Hayyam'ı yaşadığı çağda ele alırsan ve o dönemdeki Avrupa'ya kıyaslarsan ayrı bir durum ortaya çıkıyor. Hayyam'a gösterilen toleransın aksine Avrupa'daki engizisyon işkenceleri o kadar şaşırtıcı ki... Onun yazdıklarının yüzde birini söyleseydi o çağda bir Avrupalı, sonu ölüm olurdu; hem de işkenceyle...

Bunları neden söylüyorum? Batı taklitçisi sözde aydınların aksine Asyalı olmaktan onur duyduğum için...

Neyse şimdilik hoşça kal.

İmza: Deniz Gezmiş”

Bir başka mektubunda

“(…) Ayrıca milli bütünlüğe karşı çıkmakla da suçlanıyoruz.

101 tane Amerikan üssünün bulunduğu ülkede, 35 milyon metrekare vatan toprağı işgal altında iken, bizim milli bütünlüğü bozmak istemekle itham edilmemiz, gülünç olmaktadır.

Mustafa Kemal sağ olsaydı çok şaşırırdı.

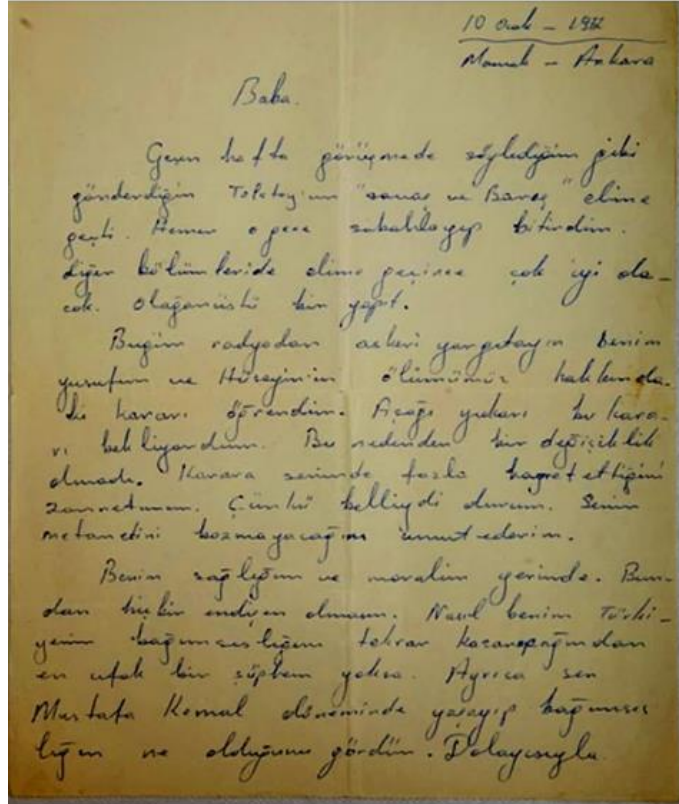
Ben şunu iddia ediyorum ki, hareketimiz tamamen anayasal bir harekettir. Anayasanın başlangıç ilkesinde belirtilen 'ulusun zulme karşı direnme hakkını kullandık.

Bu sebeple hakkı olduğumuza inanıyorum. Türkiye'nin bağımsızlığından başka bir şey istemedim. Ve bu sebeple Amerikan emperyalizmine ve işbirlikçilerine karşı mücadele verdik.

Varlığımızı hiçbir karşılık beklemeden Türkiye halklarına armağan ettik.

Bu sebeple ölümden korkmuyor, çekinmiyoruz. Onu ancak işbirlikçiler düşünsün. Ve ancak onlar, kendi canlarının telaşına düşsün.

Ve ben, 24 yaşındayken kendimi Türkiye'nin bağımsızlığına armağan etmekten onur duyuyorum. Bağımsızlık düşüncesini mezara kadar götüreceğiz.”

Yargıtay mahkeme kararını onaylayınca

“Baba,

Geçen hafta görüşmede söylediğim gibi gönderdiğin Tolstoy'un "Savaş ve Barış"ı elime geçti. Hemen o gece sabahlayıp bitirdim. Diğer bölümleri de elime geçince çok iyi olacak. Olağanüstü bir yapıt...

Bugün radyodan Askeri Yargıtay'ın benim, Yusuf'un ve Hüseyin'in ölümüümüz hakkındaki kararı öğrendim. Aşağı yukarı bu kararı bekliyordum. Bu nedenden bir değişiklik olmadı. Karara senin de fazla hayret ettiğini zannetmem. Çünkü belliydi durum. Senin metanetini bozmayacağını umut ederim.

Benim sağlığım ve moralim yerinde. Bundan hiçbir endişen olmasın. Nasıl benim Türkiye'nin bağımsızlığını tekrar kazanacağından en ufak bir şüphem yoksa... Ayrıca sen Mustafa Kemal döneminde yaşayıp bağımsızlığın ne olduğunu gördün. Dolayısıyla bağımsızlık uğruna ölmenin anlamını kavrayacağına inanıyorum.

Anamı teselli etmeyi unutmayacağını biliyorum. Sen de kendine iyi bak. Anama ve kardeşlerime selamlar.

Oğlun Deniz Gezmiş”

İdam öncesi Veda mektubu...

“6/5/1972

Merkez Cezaevi

Baba,

Mektup elinize geçmiş olduğu zaman, aranızdan ayrılmış bulunuyorum. Ben, ne kadar üzülmeysin desem, yine de üzüleceğinizi biliyorum. Fakat, bu durumu metanetle karşılamamı istiyorum. İnsanlar doğar, büyür, yaşar ve ölürler... Önemli olan çok yaşamak değil, yaşadığı süre içinde, fazla şeyler yapabilmektir.

Bu nedenle ben, erken gitmeyi normal karşılıyorum. Ve kaldı ki, benden önce giden arkadaşlarım, hiçbir zaman ölüm karşısında tereddüt etmemişlerdir. Benim de etmeyeceğimden şüphelen olmasın.

Oğlun, ölüm karşısında aciz ve çaresiz kalmış değildir.

Bu yola bilerek girdi. Sonunda da bu olacağını biliyordu.

Seninle düşüncelerimiz ayrı ama beni anlayacağını tahmin ediyorum. Sadece senin değil Türkiye'de yaşayan Kürt ve Türk halklarının da anlayacağına inanıyorum.

Cenaze için, avukatlarıma gerekli talimatı verdim. Ayrıca savcıya da bildireceğim. Ankara'da 1969'da ölen arkadaşım Taylan Özgür'ün yanına gömülmek istiyorum. Onun için cenazemi İstanbul'a götürmeye kalkma.

Annemi teselli etmek sana düşüyor. Kitaplarımı küçük kardeşime bırakıyorum. Kendisine özellikle tembih et. Onun bilim adamı olmasını istiyorum. Bilimle uğraşsın ve unutmasın ki, bilimle uğraşmak da bir yerde insanlığa hizmettir.

Son anda, yaptıklarından en ufak bir pişmanlık duymadığımı belirtir seni, annemi ve kardeşimi devrimciliğimin olanca ateşiyle kucaklarım...

Oğlun Deniz Gezmiş

6 Mayıs 1972, Merkez Cezaevi”

DEĞERLENDİRME

Erkek egemen parlamento ve kadın temsilcilerin oyları

450 üyeli Millet Meclisinde (MM) yalnızca 5 kadın, Cumhuriyet Senatosunda (CS) 1 kadın; o da partili seçilmiş değil, Cumhurbaşkanıınca atanmış:

MM

F. Suna Tural	Ankara	MP	-
Zekiye Gülsen	Çanakkale	AP	K
Naime İkbâl Tokgöz	İstanbul	AP	K
Muallâ Akarca	Muğla	CHP	-
Nermin Neftçi	Muş	CHP/B/CGP	R

CS

Bahriye Üçok	CB Seçilen		R
--------------	------------	--	---

Toplam $450 + 183 = 633$ üye; 527 erkeğe karşı 6 kadın, % 0,94. Yüzde 1 oranda bile kadın yok.

Bu da, toplumun % 50'sini oluşturan kadınların nasıl dışlandığını; Parlementonun çağdaş ve Atatürk meclisleri düzeyinden ne kadar geride olduğunu gösteriyor. Düşündürücü ve üzücü.

Oylamaya katılan 4 kadın temsilciden 2'si karşı oy vermiş. Erkeklere kıyasla oldukça yüksek bir oran.

3 Gencin idamına onay vermeyen 2 yiğit kadın – anne temsilci.

Prof. Dr. Bahriye Üçok, daha sonra alçak bir bombalı paket terör saldırı ile katledilecektir.

Bahriye Üçok

Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye

Bahriye ÜÇOK

Şarlı – 1919, Mehmet – Hanım – Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü- Fransızca, Orta düzey Farsça, Az düzey Arapça – Türk İslâm Tarihi Doçent Doktoru – Samsun Lisesi Tarih Öğretmeni, Ankara 4. Ortaokul Tarih Coğrafya Öğretmeni, Ticaret Lisesi Öğretmeni, Ankara Üniversitesi İlahiyat İslam Tarihi Kürsüsü Asistanı ve Doçenti, Yazar – Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye (14.10.1971 – 14.10.1977) – Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı Kâtip Üyesi – Evli, 1 Çocuk.

Ölüm Tarihi: 06.10.1990

MUŞ

Nermin NEFTÇİ (Hayriye Ayşe Nermin NEFTÇİ)

CHP/BAĞIMSIZ/CGP

İstanbul – 1924, Recep – Emine Müzeyyen – Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi – Az düzey Fransızca, Az düzey İngilizce – Hukuk – Serbest Avukat, Yazar – II. (XIII) ve III. (XIV) Dönem Muş Milletvekili – III. (XIV) Dönem Millet Meclisi Başkanvekili - Evli, 2 Çocuk.

Ölüm Tarihi: 20.08.2003

İdamlara onay veren bu kadın temsilciler de, erkek egemen yapı içinde, erkeklere uymuşlar.

24 – 25 yaşlarında 3 gencin idamı için kabul oyu veren, birisi 4 evlatlı anne, AP milletvekillerinin bu davranışları ayrıca üzücü:

İSTANBUL

Naime İkbal TOKGÖZ

AP

Naslıç - 1912, Süleyman Sırm – Hatice - İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi - Fransızca - Hukuk – İlkokul Öğretmeni, Arnavutköy Kız Koleji Öğretmeni, Toprak Mahsulleri Ofisi, Sümerbank İplik Dokuma Değ. Ticaret Bürosu, Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü Hukuk İşleri çalışanı Yargıtay 5. Hukuk Dairesi Raportörü, Serbest Avukat, Ankara Merkez ve Çankaya İlçeleri İl Genel Meclis Üyesi, Elazığ, Tekirdağ ve Kayseri İl-leri Türk Kadınlar Birliği Kurucusu ve Başkanı, Yardımcı Cemiyet Çanakkale Şubesi Kurul Üyesi, Göçmen ve Mülteciler Demeyi Üyesi Ana ve Çocuk Sağlığı Demeyi Şeref Üyesi – III. (XIV) Dönem İstanbul Milletvekili - Evli.

Ölüm Tarihi: 19.09.1995

ÇANAKKALE

Zekiye GÜLSEN

AP

Lapseki - 1918, Hasan Basri – Azize - Gazi Eğitim Enstitüsü, Münih Üniversitesi Pedagoji Bölümü, Özel Eğitim İhtisası - Almanca - Eğitim – Öğretmen, Okul Müdürü, Hacettepe Tıp Fakültesi Çocuk Psikolojisi Uzmanı, Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim 1. Şube Müdürü – III. (XIV) Dönem Çanakkale Milletvekili - Evli, 4 Çocuk.

Temsilcilerin siyasi görüş hızlı dönüşleri

1960 askeri darbesi sonrası, yeniden tasarlanan siyasi yapının oturmadığı görülüyor. Anayasa mahkemesince kapatılan partiler, askeri muhtıra sonucu bölünmeler ve doğumlar; milletvekillerinin parti değiştirmelerine neden oluyordu. MM'nin 450 temsilcisinden yalnızca 324'ü M.M.'e girdiği partide, dönem sonuna kadar kalabilmiş.

Bu nedenlerin dışında, kişisel olarak sağ partiden sağ partiye geçenler olduğu gibi; sağdan sola, CHP'den AP'ye geçenler de var.

CS'da atanmışlar

CS'da Milli Birlik Kurulu üyeleri Tabü Senatörler ve Cumhurbaşkanıca seçilmiş üyeler, ulus tarafından seçilmişlerle birlikte görev yapmaktadırlar.

AP'de asker kökenli milletvekili ve senatörlerin çokluğu

Menderes'in Demokrat Partisinde, asker siyasetçi çok az iken; AP milletvekilleri ve senatörleri arasında, oldukça çok sayıda asker kökenli kişi var olduğu görülüyor. Bu da AP'nin gerçekte halkın temsilinde çok gerilerde olduğunu gösteriyor.

MHP liderinin de darbeci bir asker olduğu düşünülürse, 1960 – 1980 arası parlamentonun çok da sivil nitelikli olmadığı değerlendirilebilir.

GÖRÜŞMELERE DAİR

Görüşmelerde sağ partilerin temsilcilerinin konuşmalarında; 1960 askeri darbesinin, idamlar ile sivil siyasiler üzerinde oluşturduğu sarsıntının ve 12 Mart Muhtırası ile depreştiği görülüyor. Birçok temsilcinin sözlerinde asker güzellemeleleri, övgüleri görülüyor. Demokratik bir ülkede ulus tarafından seçilmişlerin bu davranışları utanç vericidir.

Hiçbirisinde yaşanan sorunların ve olayların arkasındaki toplumsal nedenleri sorgulama, anlama ve tartışma isteği yok; tüm sorunları 3 gence yükleyip, idam ederek hesabı kapatma çabası görülüyor.

Solu temsil ettiği savında olan kapatılmış TİP partisi liderlerinden Mehmet Ali Aybar konuşmalarında ise, toplumsal sorunları tartışma çabası ile birlikte, ait olduğu siyasi görüşün sağ parti temsilcileriyle kavgası görülüyor. Aybar'ın konuşmalarından benim anladığım, 3 gencin idam edilerek yaşamlarının bitirilmesini engelleme çabasından çok, kendi siyasi savaşımını vermek çabası.

Sosyal Demokrat savında olan CHP temsilcileri arasında, birkaç kişi, bilimsel yöntemlerle toplumsal durumların çözümlemesi yapıp, gençlerin geldiği yasa dışı eylemlerinin nedenleri sorgularken; idam gerekçelerinin hukuksal ve uygulanan yasalar açısından, siyasi olduğunu ve demokratik toplumlarda siyasi suçlara yönelik uygulamaları anlatmaya çalışıyorlar. Birkaç CHP'linin 3 genci kurtarmak için içten çaba görülürken, genel olarak CHP'liler arasında bir suskunluk, çekimserlik görülüyor. Özellikle, İnönü, Ecevit gibi önder isimlerin, oturumlarda ciddi bir çabası gözüküyor. İsmet İnönü'nün, idamları engellemek için babaladığı, oturum görüşmeleri ve verdiği oy dikkate alındığında; gerçekliği olmayan bir şehir efsanesinden öteye gitmediği kanısındayım.

OYLARIN SAYISAL ÇÖZÜMLEMESİ

Var olan üye sayıları

MM 450 üyeden oluşurken 8 milletvekilliği ölüm ve istifa nedenleriyle boşaldığı için var olan toplam üye sayısı 442,

CS ise 183 yasal sayısına karşı var olan toplam üye sayısı 178 temsilcilerdir.

MM'de değişik nedenlerle bir çok milletvekilinin parti değiştirdiğini belirtmiştik. Çözümlememi yaparken, milletvekilinin, seçilip MM'ne girdiği partileri temel aldım.

MM : 442 milletvekili, karar için yeter sayı 221

Sağ partiler	269
(AP (AP + DP), MHP, MNP, MP, YTP)	
Ortanın solu ve sol partiler	161
(CHP (CHP + CGP), GP, BP, TİP)	
Bağımsız	12

CS'da 178 senatör, karar için yeter sayısı 90

Tabü Senatör	18
Cumhurbaşkanı seçtikleri	15
Sağ partiler	101
(AP (AP + DP), MHP, MP, YTP)	
Ortanın solu ve sol partiler	44
(CHP (CHP + CGP))	
Bağımsız	12

Yukarıdaki sayılardan açıkça görüldüğü gibi CHP ve diğer sosyal demokrat, sol temsilcilerin, tek başlarına karar alma yeter sayıları olmadığı ortada görülüyor.

Oylamada CHP partisinden seçilip, MM ve CS 'na girenler arasında oy dağılımı

Oturuma katılan	MM	CS
Kabul	1	18
Red	50	15
Çekimser	6	0
Oturuma katılmayan	83	12

MM'de kabul oyu veren Gaziantep milletvekili Ali İhsan Göğüş, İsmet İnönü'nün en yakınlarından!

CS'da kabul oyu verenler: Mukadder Öztekin, Mahmut Vural, Hasan Fehmi Alpaslan, Nejat Sarlıcalı, Fehmi Baysoy, Sakıp Hatunoğlu, Mehmet Necip Seyhan, Mehmet Enver Bahadırlı, Mehmet Cemal Yıldırım, Mehmet Hazer, Hasan Sami Turan, Mehmet Sedat Çumralı, Nurettin Akyurt, Hilmi Soydan, Abdülkerim Saraçoğlu, Abdurrahman Kavak, Ferid Melen, Mehmet Sadık Artukmaç

Görüldüğü gibi, kimi çakma sosyalist görüntülü, Kürtçü, sağcı yazarların söylediği gibi CHP MM kadrolarından, İdamlar için olumlu oy veren çok sayıda milletvekili yok; bu kara lekeyi taşıyan yalnızca 1 kişi, hep İnönü yanında olmakla övünen Ali İhsan Göğüş.

CHP, senatoda ciddi fire vermiş gözüküyor, yaklaşık 1/3 temsilci kabul verirken, oturuma katılmayan 12 senatör!

Oylamada CGP partisinden seçilip, MM ve CS'na girenler arasında oy dağılımı

Oturuma katılan	MM	CS
Kabul	9	0
Red	-	0
Çekimser	-	0
Oturuma katılmayan	5	1

Oylamada sağ partilerden seçilip, MM ve CS 'na girenler arasında oy dağılımı

Oturuma katılan	MM	CS
Kabul	219	147
Red	-	2
Çekimser	-	0
Oturuma katılmayan	47	12

Çok açıktır ki, 3 gencin idamı, o gün mecliste olan sağ parti temsilcileri tarafından onaylanmıştır.

CS 'da Tabü Senatör ve Cumhurbaşkanını Seçtikleri

Oturuma katılan	Tabü S.	CB Seçtikleri
Kabul	0	6
Red	14	2
Çekimsiz	-	0
<i>Oturuma katılmayan</i>	4	7

Önemli isimlerin oyları

Red: M. Bülent Ecevit, Bahriye Üçok, Cemal Madanoğlu, Sırrı Atalay

Kabul: Süleyman Demirel, Ferruh Bozbeyle, Turhan Feyzioğlu, Saadettin Bilgiç, Tayfur Sökmen

Katılmayan: M. İsmet İnönü, Necmettin Erbakan, Alparslan Türkeş, Ahmet Yıldız, Nihat Erim, Fahri Korutürk, Suat Hayri Ürgüplü, Cahit Karakaş

Alparslan Türkeş'in, tek belge ve kaynak TBMM tutanaklarının orta koyduğu, iki oylamaya da katılmamış olduğu. Oysa sağdan, soldan kimi kaynaklar, Türkeş'in Kabul oyu verdiğini yazarlar. Bunlar arasında Soner Yalçın da var. Gerçekler ortada iken, neden yalan yazar, söylerler?

Soner Yalçın için bir parantez açayım. Bu konu dışında, örneğin Mason Tarikatı gibi çok iyi bildiğim konularda Soner Yalçın'ın yazdıklarının, gerçekle ilgisi olmadığını gördüm. Bunu kendisine de yazdım. Böylesine önde gelen bir araştırmacı, gazeteci olarak, bu kadar çok "yanlış" ya da "yalan" bilgiyi verebilen bir kişinin her yazdığı ve söylediği kuşkuludur. Bunu neden yaptığı sorusunun yanıtı da büyük kuşkuları birlikte getirir. Benzer kuşkuları Yılmaz Özdil için de taşımaktayım.

MASONLAR VE DENİZ, YUSUF, HÜSEYİN İDAMLARI

MM VE CS; MASONLARIN İDAM İÇİN OYLARI

Belirnebilen masonlar üzerinden bu sayısal değerlendirmeyi yapabiliyorum. Hiç kuşku yok, bu listede olmayan daha bir çok temsilci vardı, o gün parlamentoda.

MM'de belirleyebildiğimiz 21 milletvekilinden;

Red: 1

Kabul: 18

Katılmayan: 1

CS'da belirleyebildiğimiz senatörden;

Red: 0

Kabul: 3

Katılmayan: 0

Darbeciler Menderes'i idam ederken de idamlardan yana tavır almışlardır. Darbenin destekçileri, tasarlanmasında etkin olanlar değil miydi?

GÜNÜMÜZDE MASONLARIN İKİYÜZLÜLÜĞÜ

1971'de Denizlerin idamı için perde arkasında her türlü girişimi yapan; kamuoyunun önünde de idamlar için el kaldıran, ellerinde Üç Gencin kanı olan masonların ikibinli yıllarda Denizlere sahip çıkıyor gözükmeleri; timsah gözyaşlarından öte, sahtekârlık değilse nedir?

Durum böyleyken günümüzde, Amerika masonları ile birlikte, emperyalistlerle işbirliği içinde; Türkiye içlerine, bölgemizde Azerbaycan ve Kafkaslara yayılmaya çalışan yerli masonların, ABD emperyalizminin karşısı, ülkemizde Amerika üstlerine karşı çıkan Denizlere sahip çıkmaları mümkün olabilir mi?

Bir tarafta “Amerika Defol” diyen vatanseverler,

Karşılarında emperyalizmin işbirlikçileri, Amerika emrinde masonlar...

Günümüzde Denizlere sahip çıkıyor gözükken masonlar; milli kimliklerinde Türklük, Türk vatandaşlığı yerine; Osmanlı'dan bu yana getirdikleri bir grup bölücü Yahudi, Ermeni, Rum vatanımız üzerindeki ideallerini kimliklerini gizliden gizliye sürdüren masonların; Tam Bağımsız Türkiye için yaşamlarını veren Denizlere üzölmeleri, sahip çıkıyor gözükmeleri; gerçeği, emperyalizm işbirlikçiliklerini saklamann, örtmenin bir yönetemidir.

2019'da bunlardan en tepedekilerinden birkaç örnek verelim...

DAVUT BERKER, 33.° YAHUDİ MASON

Genç yaşında Yüksek Şûranın en tepesine yükselebilmiş, büyük olasılıkla Yüksek Şûranın baş masonluğuna özel olarak hazırlanıyor.

Babası Moiz Berker de Yüksek Şûra da yönetimde 33.° bir mason, Yahudi ve Ermenilerin birlikte 1966'da kurdukları İstanbul Hisar locası kurucu yöneticilerinden ve 1988 Büyük Loca Büyük Görevliler Kurulunda da görev almış:

MASONLARIN DÜNYASINDAN

İÇ HABERLER

★ Geçen sayıda yapıldığını bildirdiğimiz Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Yıllık Konvanında tesbit

edilen Büyük Görevliler Kurulu, aşağıdaki şekilde göreve başlamıştır;

P.S. B. Üs.	.....	Orhan Alsaç K.
Ön. B. Üs.	.....	Cavit Yenicioğlu K.
B. Üs. Kay.	.....	Suha T. Aksoy K.
B. Üs. Temsilcisi	.....	Halil Mülküs K.
B. Üs. Temsilcisi	.....	Bekir Tantürk K.
B. I. Nâ.	.....	Can Arpaç K.
B. II. Nâ.	.....	Nesip Aksüt K.
B. Sek.	.....	Reşit Ata K.
B. Hat.	.....	Abdurrahman Erginsoy K.
B. Haz. Em.	.....	Suat Ağagil K.
B. Has. Em.	.....	Yusuf Nomal K.
B. Muh.	.....	Moiz Berker K.
B. I. Tö. Üs.	.....	Halil İyigün K.
B. II. Tö. Üs.	.....	Burhan Ceyhan K.
B. Kut. Ki. Em	.....	Tuncay Kesim K.
B. Sancaktar	.....	Coşkun Ertürk K.
B. Ko.	.....	E. Sena Çınar K.
B. Sek. Yard.	.....	Dündar Erendağ K.
B. Hat. Yard.	.....	Sahir T. Akev K.
B. Haz. Em. Yrd.	.....	Tunç Timurkan K.
Büyük Gözcü	.....	Oryal Güventürk K.

Yeni B. Görevlileri tebrik edip, yeni vazifelerinde başarılar dilemekle, tüm Mason camiasının his-

lerine tercüman olduğumuzdan eminiz.

Oğul Davut Berker de Yüksek Şûra da yönetimde 33.° bir mason

(D. Berker sağdan 2.)

Fransa Yüksek Şûrası toplantısında, sırttan yüzlerle Türk Bayrağını yerlerde sürükleyen masonlardan:

(D.B. sağdan 2.)

İsrail de Kral Süleyman mağarasını da ziyaret eder.

Davut Berker, büyük üstadının eşi ile ilgili olarak da espri yapmış, o sırada loca yöneticiliğinden alınması bile konuşulmuş.

En tepede mason eğitimlerinden geçmiş bir mason.

Mason Davut Berker, 6 Mayıs 2019'da Twiter'da Denizler ile ilgili paylaşım yapar. Ben de hemen düşüncelerimi, paylaşımının altında yazdım. O da tipik bir mason savunması ile yalan söyleyerek, komplo dedi sözlerime. Ben sürüdürünce savımı, paylaşımını kaldırdı hemen. İzleyelim;

Davut Berker
@DavutBerker
Temmuz 2011 tarihinde katıldı
380 Takip edilen 585 Takipçi
Mehmet Bekar, Murat Aktürk-Muratore ve takip ettiğin diğer 8 kişi tarafından takip ediliyor

Tweetler Tweetler ve yanıtlar Medya Beğeni

Davut Berker Retweetledi

Ahmet Ümit @baskomsernevat · 1 sa
Kendi çocuklarını öldürerek ayakta kalacağını zannedenlerin yönettiği bir ülke, kendi damarlarını keserek iyileşeceğini zanneden bir hastaya benziyor. Bu kadar ölüm, bu kadar kan, bu kadar acı, hiç ders almıyor. Deniz'i, Yusuf'u, Hüseyin'i sevgiyle, saygıyla, hayranlıkla anıyorum

12:06

Tweet

Davut Berker
@DavutBerker

Kusura bakma [@HuroITasdelen](#) bu buram buram komplo teorisi kokan cümleye cevap vermeye, üstelik tartışmaya girmeye hiç niyetim yok

Hurol Tasdelen @HuroIT

@baskomsernevzat ve @DavutBerker adlı kişilere yanıt olarak

TBMM'de Denizlerin idamı oylamasında, tüm partilerde olan mason milletvekilleri Denizlerin idamı lehinde oy verdiler. Hem o masonlara hiçbir eleştiri yapmadan, sahip çıkıp, üstatları olarak benimseyip, şimdi de kalkıp Denizlere sahip çıkmak, ikiyüzlülük değilse, nedir?

11:31 · 6.05.2019 · [Twitter for iPad](#)

Hurol Tasdelen @HuroIT · 25 sn

[@DavutBerker](#) ve [@HuroITasdelen](#) adlı kullanıcılara yanıt olarak

33. Mason, Yüksek Şûra yönetimin tepesinde olan bay Davut Berker, oy verenlerin isimleri ortada, mason olanların isimleri de ortada. Buna karşın komplo diyecek kadar aciz durumdasın, ne yanıt verebileceksin. Kısa sürede hepsini açıklayacağım, utanacak mısın?

33.° mason Davut Berker, Denizlerin idam oylaması çalışmamı okumuş mudur acaba? Okuduysa hiç utanmış, hicap duymuş mudur?

KEREM SERDAR DEVRİM, 33.° MASON

Gazeteci Hakkı Devrim'in oğlu. O da Üç Gencin idamı paylaşımı yaptı. Kitaplarımı okuyanlar bilirler, K. Serdar Devrim'in tarihi gerçekleri masonlar çıkarına nasıl çarpıttığını.

Can Arpaç, 33.° mason ve HKEMBL eski başmasonlarından

Takiye, ikiyüzlülük masonların içselleşmiş kimliğidir.

Atatürk'ün kapattığı, öldükten sonra emperyalizmin baskıları ile açılan, emperyalizmin Truva atı, Mason Tarikatında, Yahudi – gizli Yahudi kimliğiyle yer al; emperyalizm, Amerika karşıtı olduklarını her ortamda haykıran Deniz Gezmiş ve arkadaşlarına sahip çık gözüük!

Dahası idamlarında ustaları onların Frenkçe deyişle üstadlarının, idamlarda Kabul oyu ile payınız olsun, hiçbir özeleştirme yapmadan, mason üstatlarını eleştirmeden; ölüm yıldönümünde, destekleyen mesajlar yayımla...

Localarında söyledikleri mason ahlâkı, mason erdemi bu işte...

Mason localarındaki Türk yurttaşları üyeler, size kıyıp mason diyemiyorum. Kullanıldığımızı görün artık; ucuz çıkarlar için girmeyin hizmetlerine.

MENDERES VE AYDEMİR İDAM KARARLARI

TALAT AYDEMİR VE ARKADAŞLARI İDAM KARARI ⁴³

4 kişi için ayrı ayrı oylama yapılmış. Aynı yöntem neden Deniz, Hüseyin, Yusuf için uygulanmadı?

43

https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MM_/d01/c026/mm_01026042.pdf

Talât Aydemir, Osman Deniz, Fethi Gürcan, Erol Dinçer hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair kanun teklifinin Talât Aydemir'e ait (a) fıkrası hakkında verilen oyların sonucu

(Ölüm cezasının yerine getirilmesi kabul edilmiştir.)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 289
Kabul edenler : 217
Reddedenler : 47
Çekinmeyenler : 22
Oya katılmayanlar : 152
Açık üyelikler : 9

[Kabul edenler]

ADANA
Kemal Sarıbrahimoğlu
İbrahim Tekin
Ahmet Topaloğlu
ADİYAMAN
Arif Atalay
Mahmut Deniz
Mehmet Özbay
Ali Turanlı
AFYON KARAHİSAR
Veâi Başaran
Hasan Dinçer
Şevki Güler
Mehmet Turgut
Asım Yılmaz
Şükrü Yüzbaşıoğlu
AĞRI
Kerem Özcan
AMASYA
Mustafa Kemal Karan
İsmail Sarıgöz
Nevzat Şener
ANKARA
İsmail Rüştü Aksal
Burhan Apaydın
Nihat Berkkan
Bülent Ecevit
İsmail Genço
İbrahim Sıtkı Hatipoğlu
İbrahim İmirzahoğlu
İhsan Köknal
Emin Pakşit

Zühtü Pehlivanlı
İlyas Seçkin
Ahmet Üstün
Abdülhak Kemal Yürük
ANTALYA
Esem Ağva
İhsan Ataöv
Ömer Eken
Hasan Fehmi Boztepe
Nazmi Kerimoğlu
Nihat Su
AYDIN
Orhan Apaydın
İsmet Sezerin
BALIKESİR
Ahmet Aydın Bolak
Kaya Bulut
Mithat Şükrü Çavdaroğlu
Fenni İshayeli
Mehmet Tiritioğlu
BİLECİK
Şadi Bıny
BITLİS
Nafiz Giray
Müstak Okumuş
BOLU
Zeki Baltacıoğlu
Ahmet Çakmak
Kemal Demir
BURDUR
Fethi Çelikbaş
Nadir Yavuzkan

BURSA
Sadrettin Çanga
İbrahim Öktem
Ekrem Paksoy
Ahmet Türkel
ÇANAKKALE
Ahmet Nihat Akay
Burhan Arat
Süreyya Endik
Şefik İnan
ÇANKIRI
Kâzım Arar
Şaban Keskin
ÇORUM
Nuri Ahıskaloğlu
Abdurrahman Güler
Hilmi İncesulu
Faruk Küreli
Necmi Ökten
İhsan Tombuş
DENİZLİ
İsmail Ertan
İbrahim Kocatürk
Hüdal Oral
Âtîf Sehoğlu
DİYARBAKIR
Vefik Pirinçcioğlu
Alp Doğan Şen
EDİRNE
Süleyman Bilgen
İlhami Ertem
Nazmi Özoğul

ELAZIĞ
Nurettin Ardıçoğlu
Hürrem Müftügil
ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Zeynel Gündoğdu
ERZURUM
Cevat Dursunoğlu
Gıyasettin Karaca
Adnan Şenyurt
ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
İbrahim Cemalcılar
Celâlettin Uzer
Aziz Zeytinoğlu
GAZİANTEP
Muzaffer Canbolat
Ali İhsan Gögüş
Hüseyin İncioğlu
GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
Naim Tirali
GÜMÜŞANE
Halıs Bayramoğlu
Nureddin Özdemir
HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan
HATAY
Bahri Bahadır
İÇEL
Mehmet Ali Arslan
Yahya Dermancı
Sadık Kutlay

ISPARTA

Ali İhsan Balım
Lokman Başaran
Mustafa Güleügil
İSTANBUL

İbrahim Abak
Ziya Altınoğlu
Cihad Baban
Suphi Baykam
Mahmut Rıza Bertan
Nurettin Bulak
Ratip Tahir Burak
Saadet Evren
Fahrettin Kerim Gökay
Ali Coskun Kiren
Hilmi Oben
Oğuz Oran
Naci Öktem
Vahyi Özarar
İlhami Sancar
İsmail Hakkı Tekinel
Hüsamettin Tiyançan
Reşit Ülker
Zeki Zeren

İZMİR

Şükrü Akkan
Şeref Bakçık
Muzaffer Döğemeci
Ali Naili Erdem
Arif Ertunga
İhsan Gürsan
Ziya Hanhan
Nihat Kürşat
Necip Mirkelâmoğlu
Mustafa Uyar

KARS

Necmettin Akan
Latif Aküzüm
Hasan Erdoğan

Kemal Güven

Kemal Kaya
Kemal Okyay
Sırrı Öktem
Bahtiyar Vural

KASTAMONU

Sabri Keskin

Osman Zeki Oktay

KAYSERİ

Turhan Feyzioğlu
Mehmet Göker
Mehmet Sağlam
Bahri Yazır
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ

Abdurrahman Altuğ
Mehmet Alâeddin Eriş
Hasan Tahsin Uzun

KOCAELİ

Şahabettin Bilgin
Nihat Erim

KONYA

Abdüsamet Kuzucu
Rüştü Özal
Fakih Özfakih
Fakih Özlen
Faruk Sökan
Vefa Tanır
Sait Sina Yücesoy

KÜTAHYA

Ahmet Boşbay
Ali Erbek
Rauf Kıray

MALATYA

Mehmet Delikaya

MANİSA

Süleyman Çağlar
Muammer Erten
Şevket Raşit Hatiboğlu

Nusret Köklü

Hilmi Okçu
Yakup Yakut

MARAŞ

Kemal Bağcıoğlu
Kemali Bayazıt

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Esat Kemal Aybar
Şevki Aysan
Vahap Dizdaroğlu
Talât Oğuz

MUĞLA

Cevdet Oskay
Turan Şahin

NEVŞEHİR

Ramazan Demiresoy

NİĞDE

Ruhi Soyer

ORDU

Rafet Aksoy
Ferda Güley
Arif Hikmet Onat

RİZE

Arif Hikmet Güner

SAKARYA

Nuri Bayar
Müslühittin Gürer
Yusuf Ulusoy

SAMSUN

Mehmet Başaran
Nurettin Ceritoğlu
Bahri Cömert
Kâmrân Evliyaoğlu
Fevzi Geveci
Osman Şahinoğlu
SİRT
Cevdet Aydın

Süreyya Öner

SİNOP

Mahmut Alicanoğlu
Cemil Karahan

SİVAS

Adil Altay
Rahmi Çeltekli
Güner Sarısozen
Reşat Turhan
Tahsin Türkay

TEKİRDAĞ

Turhan Kut
Hayri Mumcuoğlu
Orhan Öztrak

TOKAT

Sabahattin Bayburs
Reşit Önder

TRABZON

Ali Şakir Ağanoğlu
Ekrem Dikmen
Ahmet Şener
Kâmrân Ural

TUNCELİ

Fethi Ülkü

URFA

Atalay Akan
Kemal Badalı
Kâdri Eroğan
Bekir Sami Karahanlı

USAK

Ali Rıza Akbıykoğlu

YOZGAT

İsmet Kapısız
Veli Uyar

ZONGULDAK

Suphi Konak
Mehmet Ali Pestileci

[Reddedenler]

ADANA

Ali Bozdoğanlı
Ahmet Savrun

ANKARA

Hüseyin Ataman
Osman Bölükbaşı

Mustafa Kemal Erko-
van
Muhlis Ete

ARTVİN

Nihat Ata

AYDIN

Melâhat Gedik
BİNGÖL

M. Sıddık Aydar

DENİZLİ

Sinan Bosna

DIYARBAKIR

Adnan Aral
Şehmus Arslan
Yusuf Azizoglu
Recai İskenderoğlu

EDİRNE
Fahir Giritlioğlu
ERZURUM
Nihat Diler
Şerafettin Konuray
ESKİŞEHİR
Seyfi Öztürk
GAZİANTEP
Süleyman Ünlü
HATAY
Abdullah Cilli
İÇEL
Mazhar Arıkan
İSTANBUL
Ömer Zekâi Dorman

İZMİR
Osman Sabri Adal
Kadri Özek
KIRKLARELİ
Fikret Filiz
KIRŞEHİR
Memduh Özdemir
Halil Özmen
Kadirean Kafı
Ömer Kart
Cahit Yılmaz
KÜTAHYA
Sadrettin Tosbi

MANİSA
Neriman Ağaoğlu
Yakup Kadri Karao-
manoğlu
Nahit Yenişehirlioğlu
NİĞDE
Mehmet Altınsoy
Asım Eren
ORDU
Yusuf İzzettin Ağaoğlu
RİZE
Erol Yılmaz Akçal
SAMSUN
Fevzi Ceylan

Ilyas Kılıç
SIIRT
Hayrettin Özgen
SİVAS
Cevad Odyakmaz
TEKİRDAĞ
Fethi Mahsun'u
TOKAT
H. Ali Dızman
VAN
Şükrü Kösercioğlu
YOZGAT
İsmail Hakkı Akdoğan
Mustafa Kepir

[Çekinseler]

ADANA
Hasan Aksay
AGRI
Rıza Polat
ANKARA
Mehdi Mahçioğlu
BOLU
Kâmil İnal
ERZURUM
Turhan Bilgin

GİRESUN
İ. Etem Kılıçoğlu
İÇEL
Celâl Kılıç
İhsan Önal
İSTANBUL
Tahsin Demiray
İZMİR
Şinasi Osma
KASTAMONU
İsmail Hakkı Yılanlioğlu

MARAŞ
Enver Kaplan
MUĞLA
Adnan Akarea
Hilmi Baydur
SINOP
Mustafa Kaptan
Haşim Tari
SİVAS
Mahmut Vural

URFA
Sabri Kılıç
UŞAK
İbrahim Bulanalp
YOZGAT
Turgut Nizamoğlu
Celâl Sungur
ZONGULDAK
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Yusuf Aktimur
Mehmet Geçioğlu
Kasım Gülek
Ahmet Karamüftüoğlu
Melih Kemal Küçükte-
pepınar
Cavit Oral
AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâki
AGRI
Nevzat Güngör
AMASYA
Reşat Arpacıoğlu
ANKARA
Raif Aybar
Fuat Börekçi
Ferhat Nuri Yıldırım

ANTALYA
Rafet Eker
ARTVİN
Sabit Osman Avcı
Saffet Eminagaçoğlu
AYDIN
Hilmi Aydınçer
Mustafa Şükrü Koç
Nedim Mürren
Reşat Özarda
BALIKESİR
Cihat Bilgehan
Gökhan Evliyaoğlu
Cevat Kanpulat
Ahmet İhsan Kırımlı
Süreyya Koç
Cihat Turgut

PİLELİK
Orhan Tuğrul
BİNGÖL
Halit Rıza Ünal
BOLU
Turgut Çulha (İ.)
Fuat Ümit
BURDUR
Mehmet Özbey
BURSA
Hikmet Akalın
Edip Rüştü Akyürek
Ceadet Perin (İ.)
Mustafa Tayyar
Ziya Uğur
İsmail Yılmaz
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE
Refet Sezgin
ÇANKIRI
Rahmi İnceler
Nurettin Ok (Baş. V.)
ÇORUM
Muzaffer Dündar
DENİZLİ
Mehmet Çobanoğlu
Remzi Şenel
DİYARBAKİR
Hilmi Gündoğan
EDİRNE
Talât Asal (İ.)
ELAZIĞ
Naci Güray
Ömer Faruk Sarıaç
Kemal Satır

ERZİNCAN Sadık Perinçek Naci Yıldırım	Sabri Vardarlı Abdurrahman Yazgan Mülik Yolaç	Nurettin Akyurt Ahmet Fırat İsmet İnönü (Başbakan) Halit Ziya Özkan	Hâmit Kiper Hüseyin Özalp (I. Ü.)
ERZURUM Ertuğrul Akça Tuhsin Telli	İZMİR Mehmet Ali Aytas Ragıp Gümüşpala Saim Kaygan Lebit Yurdoğlu (B.)	MANISA Hurrem Kubat	SIIRT Adil Yağ
ESKİŞEHİR Ertuğrul Gazi Sakarya	KARS Rıza Yalçın	MARAS Hasan Fehmi Evliya Ali Hüdayioğlu Adnan Karaküçük	SIVAS İbrahim Göker Rahmi Günay Selâti Hastanoğlu Ahmet Kangal
GAZİANTEP Osman Orhan Bilen Kudret Mavitan Mithat San	KASTAMONU Avni Doğan (I.) Fethi Doğancaç İhsan Şeref Dura Ali Özdikmenli	MARDİN Seyfi Güneşan	TOKAT Mehmet Kazova Zeyyat Kocamemi Bekir Şeyhoğlu Ali Rıza Ulusoy
GİRESUN Ali Cüceoğlu Nizamettin Erkmən Ali Köymen	KAYSERİ Abdülhalim Aras Hüsamettin Gümüşpala Vedat Ali Özkan	MUĞLA İlhan Tekinalp	TRABZON Selâhattin Gürven Nazmi Ökten Ali Rıza Uzuner Zeki Yağmurdereli (I.)
GÜMÜŞANE Necmeddin Küçükler Sabahattin Savaç	KIRŞEHİR Ahmet Bilgin	MUŞ Sait Matlı Sami Öztürk	URFA Osman Ağan Celâl Önel
HATAY Ali Muhsin Bereketoğlu Ahmet Sırrı Hocaoğlu Şekip İnal Sâki Zorlu	KOCAELİ Hâldan Kısayol Süreyya Sofuoğlu (I.)	NEVŞEHİR Halit Fikret Aka Ali Baran Numanoğlu	UŞAK Ahmet Tahtakılıç
İÇEL Burhan Bozdoğan (I.)	KONYA Kemal Ataman Selçuk Aytan İrfan Baran Ahmet Gürkan İhsan Kabadayı Mekki Keskin (Bşk. V.)	NİĞDE Haydar Özalp Oğuzdemir Tüzün (I.)	VAN İhsan Bedirhanioğlu Mudlih Gürentaş (I. Ü.)
İSPARTA Sadettin Bilgiç	KÜTAHYA Mehmet Kesen Sezai Sarpaçar	ORDU Ata Bodur Orhan Nain. Hazinedar Şadi Pehlivanioğlu Ağa Topaloğlu	ZONGULDAK Ahmet Puat Ak Kenan Esengin Feyzi Parut (I.) Ramiz Karakaşoğlu Sadık Tekin Müftüoğlu
İSTANBUL Ferruh Bozbeyle (Bşk. V.) Orhan Eyüboğlu Muhiddin Güven Ahmet Oğuz Şahabettin Orhon (I.) Selim Sarper	MALATYA H. Avni Akçit	RİZE Fuad Sirmen (Başkan) Cevat Yalçın	
		SAKARYA Burhan Akdağ Ekrem Alioan Hami Tezkan	
		SAMSUN Ali Fuat Alişan	

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Muş	1
Erzurum	1	Trabzon	1
Hatay	1	Zonguldak	1
İstanbul	1		—
Kocaeli	1	Yekûn	3
Manisa	1		

M. Meclisi B : 42 28 . 1 . 1964 O : 1

Talât Aydemir, Osman Deniz, Fethi Gürcan, Erol Dinçer hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair kanun teklifinin Osman Deniz'e ait (b) fıkrası hakkında verilen oyların sonucu

(Ölüm cezasının yerine getirilmesi kabul edilmiştir.)

Üye sayısı : 450

Oy verenler : 289

Kabul edenler : 161

Reddedenler : 86

Çekinseiler : 42

Oya katılmayanlar : 152

Açık üyelikler : 9

[Kabul edenler]

ADANA İbrahim Tekin Ahmet Topaloğlu	AYDIN Orhan Apaydın İsmet Sezgin	Necmi Ökten İhsan Tombuş	İÇEL Mehmet Ali Arslan Yahya Dermanen Sadık Kutlay
ADIYAMAN Mahmut Deniz Mehmet Özbay	BALIKESİR Kaya Bulut Fenni İslimyeli Mehmet Tiritioğlu	DENİZLİ Hüdaî Oral	İSPARTA Ali İhsan Baltın Lokman Başaran Mustafa Güleüglü
AFYON KARAHİSAR Şevki Güler Mehmet Turgut Asım Yılmaz Şükrü Yüzbaşıoğlu	BİLECİK Şadi Binay	DIYARBAKIR Vefik Piriñcioğlu Alp Doğan Şen	İSTANBUL İbrahim Abak Cihad Baban Mahmut Rıza Bertan Ratip Tahir Burak Fahrettin Kerim Gökay Hilmi Oben Oğuz Oran Naci Öktem Vahyi Özarar İlhami Sancar İsmail Hakkı Tekinel Hüsameddin Tiyangan Reşit Ülker Zeki Zeren
AGRI Kerem Özcan	BİTLİS Nafiz Giray	ELAZIG Nurettin Ardiçoğlu Hürrem Müftügil	
AMASYA Mustafa Kemal Karan İsmail Sarıgöz Nevzat Şener	BOLU Zeki Baltacıoğlu Ahmet Çakmak Kemal Demir	ERZİNCAN Hüsameddin Atabeyli Zeynel Gündoğdu	
ANKARA Burhan Apaydın Nihat Berkkan Bülent Ecevit İsmail Genç İhsan Köknel Zühtü Pehlivanlı İlyas Seçkin Ahmet Üstün Abdülhak Kemal Yörük	BURDUR Fethi Çelikbaş Nadir Yavuzkan	ERZURUM Gıyasettin Karaca Adnan Şenyurt	
ANTALYA Etem Ağva İhsan Ataöv Hasan Fehmi Boztepe Ömer Eken Nazmi Kerimoğlu Nihat Su	BURSA Sadrettin Çanga İbrahim Öktem Ekrem Paksoy Ahmet Türkel	ESKİŞEHİR Şevket Asbuzoğlu İbrahim Cemalçılar Celâlettin User Aziz Zeytinoğlu	
	ÇANAKKALE Ahmet Nihat Akay Süreyya Endik Şefik İnan	GAZİANTEP Muzaffer Canbolat Ali İhsan Göğüş Hüseyin İncioğlu	
	ÇANKIRI Kâzım Arar Şaban Keskin	GİRESUN Mustafa Kemal Çilesiz Naim Tirali	İZMİR Şükrü Akkan Şeref Bakçak Muzaffer Döşemeci Arif Ertunga Ziya Hanhan Nihat Kürşat Necip Mirkelâmoğlu Mustafa Uyar
	ÇORUM Abdurrâhman Güler Hilmi İncesulu Faruk Küreli	GÜMÜŞANE Halıs Bayramoğlu	

KARS
Necmettin Akan
Lâtif Aküzüm
Kemal Güven
Kemal Kaya
Kemal Okyay
KASTAMONU
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay
KAYSERİ
Mehmet Göker
Bahri Yazır
Mehmet Yüceler
KIRKLARELİ
Abdurrahman Altuğ
KONYA
Rüştü Özal
Fakih Özfakih
Faruk Sükan
KÜTAHYA
Rauf Kıray

MALATYA
Mehmet Dellkaya
MANİSA
Süleyman Çağlar
Muammer Erten
Şevket Raşit Hatipoğlu
Hilmi Okçu
Yakup Yakut
MARAS
Kemal Bağcıoğlu
Kemali Bayraktar
MARDİN
Vahap Dizdaroğlu
Talât Oğuz
NUĞLA
Cevdet Oskay
Turan Şahin
NİĞDE
Ruhi Soyer
ORDU
Refet Aksoy
Arif Hikmet Onat

RİZE
Arif Hikmet Güner
SAKARYA
Muslihittin Gürer
Yusuf Ulusoy
SAMSUN
Nurettin Ceritoğlu
Kâmrân Evliyoğlu
Osman Şahinoğlu
SİİRT
Süreyya Öner
SİNOP
Mahmut Alicanoğlu
Cemil Karahan
SİVAS
Reşat Turhan
Tahsin Türkay
TEKİRDAĞ
Turhan Kut
Fethi Mahramlı
Hayri Mumcuoğlu
Orhan Öztrak

TOKAT
Sabahattin Baybura
Reşit Önder
TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu
Kâmurân Ural
URFA
Atalay Akan
Kemal Badıllı
Kadri Eroğan
Bekir Sami Karahanlı
UŞAK
Ali Rıza Akbıykoğlu
YOZGAT
İsmet Kapısız
Veli Uyar
ZONGULDAK
Suphi Konak
Mehmet Ali Pestilci

[Reddedenler]

ADANA
Ali Bozdoğanlı
Kemal Sarıbrahimoğlu
Ahmet Savrun
ADIYAMAN
Arif Atalay
Ali Turanlı
AFYON KARAHİSAR
Hasan Dinçer
AĞRI
Rıza Polat
ANKARA
Hüseyin Ataman
Osman Bölükbaşı
Mustafa Kemal Erko-
van
Muhlis Ete
İbrahim Sıtkı Hatip-
oğlu
ARTVİN
Nihat Ata
AYDIN
Melâhat Gedik
BALIKESİR
Ahmet Aydın Bolak

Mithat Şikrî Çavdar-
oğlu
BİNGÖL
M. Süddik Aydar
ÇORUM
Nuri Ahıskaloğlu
DENİZLİ
Sinan Bosna
İsmail Ertan
Âtîf Şohoğlu
DİYARBAKIR
Adnan Aral
Şehmus Arslan
Yusuf Azizoğlu
Recai İskenderoğlu
EDİRNE
Fahir Giritlioğlu
ERZURUM
Turhan Bilgin
Nihat Diler
Şerafettin Konuray
ESKİŞEHİR
Seyfi Östürk
GAZİANTEP
Süleyman Ünlü

GÜMÜŞANE
Nureddin Özdemir
HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan
HATAY
Abdullah Cilli
Ahmet Sırrı Hocanoğlu
İÇEL
Mazhar Arıkan
İSTANBUL
Ömer Zekâi Dorman
Saadet Evren
İZMİR
Osman Sabri Adal
Kadri Özek
KARS
Sırrı Ökten
Bahtiyar Vural
KASTAMONU
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu
KIRKLARELİ
Mehmet Alâeddin Eriş
Pikret Filiz
Hasan Tahsin Uzun

KIRŞEHİR
Memduh Erdemir
Halil Özmen
KOCAELİ
Şahabettin Bilgisu
Nihat Erim
KONYA
İhsan Kabadayı
Kadirean Kaflı
Ömer Kart
Abdüssamet Kuzucu
Vefa Tanır
Cahit Yılmaz
KÜTAHYA
Sadrettin Tosbi
MANİSA
Neriman Ağsoğlu
Yakup Kadri Karaos-
manoğlu
Nusret Köklü
Nahit Yenişehirlioğlu
MARAS
Enver Kaplan

MARDİN
Mehmet Ali Arıkan
Şevki Aysan
MUĞLA
Adnan Akarea
NİĞDE
Mehmet Altınsoy
Asım Eren
ORDU
Yusuf İzzettin Ağaoğlu

Ferda Güley
RİZE
Erol Yılmaz Akçal
SAMSUN
Mehmet Başaran
Fevzi Ceylan
Bahri Cömert
Fevzi Geveç
İlyas Kılıç

SİRT
Hayrettin Özgen
SİVAS
Adil Altay
Rahmi Çeltekli
Cevad Ödyakmaz
TOKAT
H. Ali Dizman
UŞAK
İbrahim Bulanalp

VAN
Şiikrü Kösercioğlu
YOZGAT
İsmail Hakkı Akdoğan
Mustafa Kepir
Celâl Sungur
ZONGULDAK
Yusuf Ziya Yücebیلgin

[Çekinseler]

ADANA
Hasan Aksay
Cavit Oral
AFYON KARAHİSAR
Veli Başaran
ANKARA
İsmail Rüşti Aksal
İbrahim İmirzahoğlu
Mehdi Mihçioğlu
Emin Paksüt
BITLİS
Müştağ Okumuş
BOLU
Kâmil İnal
ÇANAKKALE
Burhan Arat

DENİZLİ
İbrahim Kocatürk
GİRESUN
İbrahim Etem Kılıçoğlu
HATAY
Bahri Bahadır
İÇEL
Celâl Kılıç
İhsan Önal
İSTANBUL
Ziya Altınoğlu
Suphi Baykam
Nurettin Bulak
Tahsin Demiray
Ali Coşkun Kırcan
İZMİR
Ali Naili Erdem
İhsan Gürsan

Şinasi Osman
KARS
Hasan Erdoğan
KAYSERİ
Turhan Feyzioğlu
Mehmet Sağlam
KONYA
Kemal Ataman
Fakih Özlen
Salt Sina Yücesoy
KÜTAHYA
Ahmet Bozbay
Ali Erbek
MUĞLA
Hilmi Baydur
NEVŞEHİR
Ramazan Demirsoy

SİRT
Cevdet Aydın
SİNOP
Mustafa Kaptan
Haşim Tari
SİVAS
Mahmut Vural
TRABZON
Ekrem Dikmen
Ahmet Şener
TUNCELİ
Fethi Ülkü
URFA
Sabri Kılıç
YOZGAT
Turgut Nizamoğlu

[Oya katılmayanlar]

ADANA
Yusuf Aktimur
Mehmet Geçioğlu
Kasım Gülek
Ahmet Karamüftüoğlu
Melih Kemal Küçüktepepınar
AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâki
AĞRI
Nezhat Güngör
AMASYA
Reşat Arpacıoğlu
ANKARA
Raf Aybar
Fuat Börekeçi

Ferhat Nuri Yıldırım
ANTALYA
Rafet Eker
ARTVİN
Sabit Osman Avcı
Saffet Eminagaçoğlu
AYDIN
Hilmi Aydınçer
Mustafa Şiikrü Koç
Nedim Müren
Reşat Özarda (I.)
BALIKESİR
Cihat Bilgehan
Gökhan Evliyaoğlu
Cevat Kanpulat
Ahmet İhsan Kırmış

Süreyya Koç
Cihat Turgut
BİLECİK
Orhan Tuğrul
BİNGÖL
Halit Rıza Ünal
BOLU
Turgut Çulha (I.)
Fuat Ümit
BURDUR
Mehmet Özbey
BURSA
Hikmet Akalın
Edip Rüşti Akyürek
Cevdet Perin (I.)
Mustafa Tayyar

Ziya Uğur
İsmail Yılmaz
Baha Cemal Zağra
ÇANAKKALE
Refet Sezgin
ÇANKIRI
Rahmi İnceer
Nurettin Ok (Bşk. V.)
ÇORUM
Muzaffer Dündar
DENİZLİ
Mehmet Çobanoğlu
Renzi Şenel
DIYARBAKIR
Hilmi Göldoğan

EDİRNE
Talât Asal (L.)
ELÂZİG
Naci Güray
Ömer Faruk Sanaç
Kemal Satır (B.)
ERZİNCAN
Sadık Perinçek
Naci Yıldırım
ERZURUM
Ertuğrul Akçs
Cevat Dursunoğlu
Tahsin Telli
ESKİŞEHİR
Ertuğrul Gazi Sakarya
GAZİANTEP
Osman Orhan Bilen
Kudret Mavitan
Mithat San
GİRESUN
Ali Çiçeoğlu
Nizamettin Erkmen
Ali Köymen
GÜMÜŞANE
Necmeddin Küçüker
Sabahattin Savacı
HATAY
Ali Muhsin Bereketoğlu
Şekip İnal
Sâki Zorlu
İÇEL
Burhan Bozdoğan
İSPARTA
Sadettin Bilgiç
İSTANBUL
Ferruh Bozheyli
(Bşk. V.)
Orhan Eyiiboğlu
Muhiddin Güven

Ahmet Oğuz
Şahabettin Orhon (L.)
Selim Sarper
Sabri Vardarlı
Abdurrahman Yazgan
Malik Yolaç (B.)
İZMİR
Mehmet Ali Aytaş
Ragıp Gümüspala
Saim Kaygan
Lebit Yurdoğlu (B.)
KARS
Rıza Yalçın
KASTAMONU
Avni Doğan (L.)
Fethi Doğançay
İhsan Şeref Dura

Ali Özdikmenli
KAYSERİ
Abdülhalim Aras
Hüsamettin Gümüspala
Vedat Âli Özkan
KIRŞEHİR
Ahmet Bilgin
KOCAELİ
Hâldan Kısayol
Süreyya Sofuoğlu (L.)
KONYA
Selçuk Aytan
İrfan Baran
Ahmet Gürkan
Mekki Keskin
(Bşk. V.)
KÜTAHYA
Mehmet Kesen
Sezai Sarpaşar
MALATYA
H. Avni Akçit

Nurettin Akyurt
Ahmet Fırat
İsmet İnönü (Başba-
kan)
Halit Ziya Özkan
MANİSA
Hurrem Kubat
MARAŞ
Hasan Fehmi Evliya
Ali Hüdayioğlu
Adnan Karaküçük
MARDİN
Esat Kemal Aybar
Seyfi Güneçtan
MUĞLA
İlhan Tekinalp
MUŞ
Sait Mutlu
Sami Öztürk

NEVŞEHİR
Halit Fikret Aka
Ali Baran Numanoğlu
NİĞDE
Haydar Özalp
Oğuzdemir Tüzün
ORDU
Ata Bodur
Orhan Naim Hazinedar
Şadi Pehlivanoğlu
Ata Topaloğlu
RİZE
Fuad Sirmen (Başkan)
Cevat Yalçın

SAKARYA
Burhan Akdağ
Ekrem Aliçan
Nuri Bayar
Hami Tezkan

SAMSUN
Ali Fuat Alihan
Hâmit Kiper
Hüseyin Özalp (L. Ü.)
SIİRT
Adil Yaşa
SİVAS
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Sebati Hastaoğlu
Ahmet Kangal
Güner Sarısözen
TOKAT
Mehmet Kazova
Zeyyat Kocamemi
Bekir Şeyhoğlu
Ali Rıza Ulusoy

TRABZON
Selâhattin Güven
Nazmi Ökten
Ali Rıza Uzuner
Zeki Yağmurdereli (L.)
TUNCELİ
Vahap Kuşoğlu
URFA
Osman Ağan
Celâl Önel
USAK
Ahmet Tahtakılıç

VAN
İhsan Bedirhanioğlu
Muslih Görentaş (L. Ü.)
ZONGULDAK
Ahmet Fuat Ak
Kenan Esengin
Feyzi Fırat (L.)
Ramiz Karakaşoğlu
Sadık Tekin Müftüoğlu

[Açık üyelikler].

Aydın	1	Manisa	1
Erzurum	1	Muş	1
Hatay	1	Trabzon	1
İstanbul	1	Zonguldak	1
Kocaeli	1	Yekân	9

M. Meclisi B : 42 28 . 1 . 1964 O : 1

Talât Aydemir, Osman Deniz, Fethi Gürcan, Erol Dinçer hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair kanun teklifinin Fethi Gürcan'a ait (c) fıkrası hakkında verilen oyların sonucu.

(Ölüm cezasının yerine getirilmesi kabul edilmiştir.)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 289
Kabul edenler : 191
Reddedenler : 68
Çekinmeyenler : 30
Oya katılmayanlar : 152
Açık üyelikler : 9

[Kabul edenler]

ADANA Cavît Oral Kemal Sarıbrahimoğlu İbrahim Tekin Ahmet Topaloğlu ADİYAMAN Arif Atalay Mahmut Deniz Mehmet Özbay Ali Turanlı AFYON KARAHİSAR Veli Başaran Hasan Dinçer Şevki Güler Mehmet Turgut Asım Yılmaz Şükri Yüzbaşıoğlu AĞRI Kerem Özcan AMASYA Mustafa Kemal Karan ANKARA Burhan Apaydın Nihat Berkkan Bülent Eoovit İsmail Gence İbrahim Sıtkı Hatipoğlu İbrahim İmirzahoğlu İhsan Köknel Zühtü Pehlivanlı İlyas Seçkin Ahmet Üstün	Abdülhak Kemal Yö- rükk ANTALYA Etem Ağva İhsan Ataöv Ömer Eken Hasan Fehmi Boztepe Nazmi Kerimoğlu Nihat Su AYDIN Orhan Apaydın İsmet Sezgin BALIKESİR Ahmet Aydın Bolak Kaya Bulut Fenni İslimyeli Mehmet Tiritioğlu BİLECİK Şadi Binay BITLİS Nafiz Giray BOLU Zeki Baltacıoğlu Ahmet Çakmak Kemal Demir BURDUR Fethi Çelikkbaş Nadir Yavuzkan BURSA Sadrettin Çanga İbrahim Öktem Ekrem Paksoy Ahmet Türkel	ÇANAKKALE Süreyya Endik Şefik İnan ÇANKIRI Kâsım Arar ÇORUM Abdurrahman Güler Hilmi İncesulu Faruk Küreli Necmi Ökten İhsan Tombuş DENİZLİ İbrahim Kocatürk Hüdsai Oral DIYARBAKIR Vefik Piringcioğlu Alp Doğan Şen EDİRNE Süleyman Bilgen İlhami Ertem Nazmi Özogul ELAZIĞ Nurettin Arıçoğlu Hürrem Müftügil ERZİNCAN Zeynel Gündoğdu ERZURUM Cevat Dursunoğlu Gıyasettin Karaca Adnan Şenyurt ESKİŞEHİR Şevket Asbuzoğlu Celâlettin Uzer Aziz Zeytinoğlu	GAZİANTEP Muzaffer Canbolat Ali İhsan Göğüş Hüseyin İncioğlu GİRESUN Mustafa Kemal Çilesiz Naim Tirali GÜMÜŞANE Halis Bayramoğlu Nureddin Özdemir HAKKÂRİ Ahmet Zeydan HATAY Bahri Bahadır İÇEL Mehmet Ali Arslan Yahya Dermancı Sadık Kutlay İSPARTA Ali İhsan Balım Lokman Başaran Mustafa Güleçgil İSTANBUL İbrahim Abak Ziya Altınoğlu Cihad Baban Suphi Baykam Mahmut Rıza Bertan Nurettin Bulak Ratip Tahir Burak Saadet Evren Ali Coşkun Kırcı Hilmi Oben Naci Öktem
---	---	---	--

Vahyi Özarar
İlhami Sancar
İsmail Haklı Tekinel
Hüsamettin Tiyangan
Reşit Ülker
Zeki Zeren

İZMİR

Şükrü Akkan
Şeref Bakışık
Muzaffer Dügemeçi
Ali Naili Erdem
Arif Ertunga
İhsan Gürsan
Ziya Hanhan
Nihat Kürşat
Necip Mirkelâmoğlu
Mustafa Uyar

KARS

Necmettin Akan
Lâtif Aküzüm
Kemal Kaya
Kemal Okyay
Sırrı Öktem

KASTAMONU

Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay

KAYSERİ

Turhan Feyzioğlu
Mehmet Gökler
Mehmet Sağlam

Bahri Yazır
Mehmet Yüceler
KIRKLARELİ
Abdurrahman Altuğ
Mehmet Alâeddin Briş
Hasan Tahsin Uzun

KOCAELİ

Şahabettin Bilgisu
Nihat Erim
KONYA
Abdüsamet Kuzucu
Fakih Özfakih
Vefa Tanır
Snit Sına Yücesoy

KÜTAHYA

Ahmet Bozbay
Ali Erbek
Rauf Kırar

MALATYA

Mehmet Delikaya

MANİSA

Süleyman Çağlar
Muammer Erten
Şevket Raşit Hatip-
oğlu
Nusret Köklü
Hilmi Okçu
Yakup Yakut

MARAŞ

Kemal Bağcıoğlu

Kemali Bayazıt
MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Vahap Dizdaroğlu

MUĞLA

Cevdet Oskay
Turan Şahin
NEVŞEHİR
Ramazan Demirsoy

NİĞDE

Ruhi Soyer

ORDU

Refet Aksoy
Ferda Güley
Arif Hikmet Onat

RİZE

Arif Hikmet Güner

SAKARYA

Muslihittin Gürer
Yusuf Ulusoy

SAMSUN

Mehmet Başaran
Nurettin Ceritoğlu
Bahri Cömert
Kâmrân Evliyaoğlu
Fevzi Geveci
Osman Şahinoğlu

ŞİRT

Cevdet Aydın
Süreyya Öner

SİNOP

Mahmut Alicanoğlu
Cemil Karahan
SİVAS

Adil Altay
Güner Sarısözen
Reşat Turhan
Tahsin Türkay

TEKİRDAĞ

Turhan Kut
Hayri Mumcuoğlu
Orhan Östrak

TOKAT

Sabahattin Baybura
TRABZON

Ekrem Dikmen

Ahmet Şener

TUNCELİ

Fethi Ülkü

URFA

Atalay Akan
Kemal Badıllı
Kadri Eroğan
Bekir Sami Karahanlı

UŞAK

Ali Rıza Akbıykoğlu
YOZGAT

İsmet Kapısız
Veli Uyar

ZONGULDAK

Saphi Konak
Mehmet Ali Pestileli

[Reddedenler]

ADANA

Ali Bozdoğanoglu
Ahmet Suvrun

AMASYA

İsmail Sarıgöz
Nevzat Şener

ANKARA

Hüseyin Ataman
Osman Bülüktaş
Mustafa Kemal Erko-
van

Muhlis Ete

ARTVİN

Nihat Ata

AYDIN

Melâhat Gedik
Mustafa Şükrü Koç

BALIKESİR

Mithat Şükrü Çavdar-
oğlu

BİNGÖL

M. Sıddık Aydar

ÇANAKKALE

Ahmet Nihat Akay

ÇORUM

Nuri Ahıskaloğlu

DENİZLİ

Sinan Bosna
İsmail Ertan

DIYARBAKIR

Adnan Aral
Şehmus Arslan
Yusuf Azizoglu
Recai Iskenderoğlu

EDİRNE

Fahir Giritlioğlu

ERZİNCAN

Hüsamettin Atabeyli

ERZURUM

Turhan Bilgin

Nihat Diler

Şerafettin Konuray

ESKİŞEHİR

Seyfi Öztürk

GAZİANTEP

Süleyman Ünlü

HATAY

Abdullah Cilli
Ahmet Sırrı Hocaoğlu

İÇEL

Mazhar Arıkan

İSTANBUL

Ömer Zekâi Dorman
Oğuz Oran

İZMİR

Osman Sabri Adal
Kadri Özek

KARS
Bahtiyar Vural
KIRKLARELİ
Fikret Filiz

KIRŞEHİR
Memduh Erdemir
Halil Özmen

KONYA
Kemal Ataman
İhsan Kabadayı
Kadircan Kafılı
Ömer Kart
Rüştü Özal

Faruk Sükan
Cahit Yılmaz
KÜTAHYA
Sadrettin Tosbi

MANİSA
Neriman Ağaoğlu
Yakup Kadri Karao-
manoğlu
Nahit Yenisehirlioğlu

MARAS
Enver Kaplan
MUĞLA
Adnan Akarca

NİĞDE
Mehmet Altınsoy
Asım Eren

ORDU
Yusuf İzzettin Ağaoğlu
RİZE

Erol Yılmaz Akçal
SAMSUN
Fevzi Ceylan
İlyas Kılıç
SIIRT

Hayrettin Özgen
SİVAS
Rahmi Çeltikli

Cevdet Odysakmaz
TEKİRDAĞ

Fethi Mahramlı
TOKAT

H. Ali Dizman
Reşit Önder

TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu

VAN
Şükrü Köserelsoğlu
YOZGAT
İsmail Hakkı Akdoğan
Mustafa Kepir

[Çekinserler]

ADANA
Hasan Aksay

ÇANKIRI
AGRI
Rıza Polat

ANKARA
İsmail Rüştü Aksal
Mehdi Mihçioğlu
Emin Paksüt

BİTLİS
Müştak Okumuş
BOLU

Kâmil İnal
ÇANAKKALE
Burhan Arat

İZMİR
Şaban Keskin

DENİZLİ
Âtıf Şohoğlu

ESKİŞEHİR
İbrahim Cemalcılar

GİRESUN
İbrahim İtem Kılıçoğlu

İÇEL
Celâl Kılıç
İhsan Önal

İSTANBUL
Tahsin Demiray

Mustafa Kaptan
Şinasi Osma

KARS
Hasan Erdoğan
Kemal Güven

KASTAMONU
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu

KONYA
Fakih Özlen

MARDİN
Şevki Aysan

MUĞLA
Hilmi Baydur

SİNOP
Haşim Tarı

SİVAS
Mahmut Vural

URFA
Sabri Kılıç

UŞAK
İbrahim Bulanalp

YOZGAT
Turgut Nizamoglu
Celâl Sungur

ZONGULDAK
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Yusuf Aktimur

Mehmet Geçioğlu
Kasım Gülek
Ahmet Karamüftüoğlu
Melih Kemal Küçükte-
pepınar

AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâki

AGRI
Nevzat Güngör

AMASYA
Reşat Arpacıoğlu

ANKARA
Raif Aybar

Fuat Börekçi
Ferhat Nuri Yıldırım

ANTALYA
Rafet Eker

ARTVİN
Sabit Osman Avcı

Saffet Eminağaoğlu
AYDIN

Hilmi Aydınçer
Nedim Müren

Reşat Özarda (I.)
BALIKESİR

Cihat Bilgehan
Gökhan Evliyaoğlu
Cevat Kanpulat

Ahmet İhsan Kırmılı
Süreyya Koç

Cihat Turgut
BİLECİK

Orhan Tuğrul
BİNGÖL

Halit Rıza Ünal
BOLU

Turgut Çulha (I.)
Fuat Ümit

BURDUR
Mehmet Özbey

BURSA
Hikmet Akalın
Edip Rüştü Akyürek

Cevdet Perin (I.)
Mustafa Tayyar

Ziya Uğur
İsmail Yılmaz

Baha Cemal Zağra
ÇANAKKALE

Refet Sezgin
ÇANKIRI

Rahmi İnceler
Nurettin Ok (Bşk. V.)

ÇORUM
Muzaffer Dündar

DENİZLİ
Mehmet Çobanoğlu
Remzi Şenel

DİYARBAKIR
Hilmi Güldoğan
EDİRNE
Talât Asal (İ.)
ELÂZİĞ
Naci Güray
Ömer Faruk Sanaç
Kemal Satar (B.)
ERZİNCAN
Sadık Perinçek
Naci Yıldırım
ERZURUM
Ertuğrul Akça
Tahsin Telli
ESKİŞEHİR
Ertuğrul Gazi Sakarya
GAZİANTEP
Osman Orhan Bilen
Kudret Mavitan
Mithat San
GİRESUN
Ali Cüceoğlu
Nizamettin Erkmen
Ali Kövmen
GÜMÜŞANE
Necmeddin Küçük
Sabahattin Savacı
HATAY
Ali Muhsin Bereketoğlu
Şekip İnal
Sâki Zorlu
İÇEL
Burhan Bozdoğan (İ.)
İSPARTA
Sadettin Bilgiç
İSTANBUL
Ferruh Bozbeyli
(Bşk. V.)
Orhan Eyüboğlu

Fahrettin Kerim Gökay
Muhiddin Güven
Ahmet Oğuz
Şahabettin Orhon (İ.)
Selim Sarper
Sabri Vardarlı
Abdurrahman Yazgan
Malik Yolac (B.)
İZMİR
Mehmet Ali Aytaş
Ragıp Gümüşpala
Saim Kaygan
Lebîb Yurloğlu (B.)
KARS
Rıza Yalçın
KASTAMONU
Avni Doğan (İ.)
Fethi Doğançay
İhsan Şeref Duru
Ali Özdikmenli
KAYSERİ
Abdülhalim Aras
Hüsamettin Gümüşpala
Vedat Âli Özkan
KIRŞEHİR
Ahmet Bilgin
KOCAELİ
Hâldan Kısayol
Süreyya Sofuoğlu (İ.)
KONYA
Seleçuk Aytan
İrfan Baran
Ahmet Gürkan
Mekki Keskin (Bşk. V.)
KÜTAHYA
Mehmet Kesen
Sezai Sarpaşar
MALATYA
H. Avni Akçit

Nurettin Akyurt
Ahmet Fırat
İsmet İnönü
(Başbakan)
Halit Ziya Özkan
MANİSA
Hürrem Kubat
MARAS
Hasan Fehmi Evliya
Ali Hüdayioğlu
Adnan Karaküçük
MARDİN
Esat Kemal Aybar
Seyfi Güneşan
Talât Oğuz
MUĞLA
İlhan Tekinalp
MUŞ
Sait Mutlu
Sami Öztürk
NEVŞEHİR
Halit Fikret Aka
Ali Baran Numanoğlu
NİĞDE
Haydar Özalp
Oğuzdemir Tüzün
ORDU
Ata Bodur
Orhan Naim Hazinedar
Şadi Pehlivanoğlu
Ata Topaloğlu
RİZE
Fuad Sirmen (Başkan)
Cevat Yalçın
SAKARYA
Burhan Akdoğan
Ekrem Allean
Nuri Bayar
Hami Tezkan

SAMSUN
Ali Fuat Alişan
Hâmit Kiper
Hüseyin Özalp (İ. Ü.)
SIIRT
Adil Yaşa
SİVAS
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Sebati Hastaoğlu
Ahmet Kangal
TOKAT
Mehmet Kazova
Zeyyat Kocamemi
Bekir Şeyhoğlu
Ali Rıza Ulusoy
TRABZON
Selâhattin Güven
Nazmi Ökten
Kâmuran Ural
Ali Rıza Uzuner
Zekâ Yağmurdereci (İ.)
TUNCELİ
Vahap Kışoğlu
URFA
Osman Ağan
Celâl Öncel
UŞAK
Ahmet Tahtakılıç
VAN
İhsan Bedirhanoğlu
Mus'ih Gürcütaş
(İ. Ü.)
ZONGULDAK
Ahmet Fuat Ak
Kenan Esengün
Feyzi Fırat (İ.)
Ramiz Karakaşoğlu
Sadık Tekin Müftüoğlu

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Manisa	1
Erzurum	1	Muş	1
Hatay	1	Trabzon	1
İstanbul	1	Zonguldak	1
Kocaeli	1		
		Yekûn	9

M. Meclisi B : 42 28.1.1964 O : 1

Talât Aydemir, Osman Deniz, Fethi Gürcan, Erol Dinçer hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair kanun teklifinin Erol Dinçer'e ait (d) fıkrası hakkında verilen oyların sonucu

(Ölüm cezasının yerine getirilmesi kabul edilmemiştir.)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 282
Kabul edenler : 117
Reddedenler : 123
Çekinmeyenler : 42
Oya katılmayanlar : 159
Açık üyelikler : 9

[Kabul edenler]

ADANA
İbrahim Tekin
Ahmet Topaloğlu
ADIYAMAN
Mahmut Deniz
Mehmet Özhay
AFYON KARAHİSAR
Mehmet Turgut
Asım Yılmaz
Şükrü Yüzbaşıoğlu
AGRI
Kerem Özcan
ANKARA
Burhan Apaydın
Nihat Berkkan
Bülent Ecevit
İhsan Köknal
İlyas Seçkin
Abdülhak Kemal Yö-
rüklü
ANTALYA
İhsan Ataöv
Ömer Eken
Nazmi Kerimoğlu
Nihat Su
AYDIN
Orhan Apaydın
İsmet Sezgin
BALIKESİR
Kaya Bulut
Fennî İslimyeli
Mehmet Tiritioğlu

BİLECİK
Şadi Binay
BİTLİS
Nafiz Giray
BOLU
Zeki Baltacıoğlu
Ahmet Çakmak
Kemal Demir
BURDUR
Fethi Çeliklebaş
Nadir Yavuzkan
BURSA
Sadrettin Çanga
İbrahim Öktem
ÇANAKKALE
Süreyya Endik
ÇANKIRI
Kâzım Arar
ÇORUM
Abdurrâhman Güler
Faruk Küreli
Neemi Ökten
İhsan Tombuş
DENİZLİ
Hüdaî Oral
DIYARBAKIR
Vefik Pirinçioğlu
Alp Doğan Şen
EDİRNE
İlhamî Ertem
Nazmi Özoğul

ELAZIG
Nurettin Ardicioğlu
Hürrem Müftügil
ERZURUM
Gıyasettin Karaca
Adnan Şenyurt
ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
Celâlettin Uzer
Aziz Zeytinioğlu
GAZİANTEP
Muzaffer Canbolat
Ali İhsan Göğüş
Hüseyin İncioğlu
GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
Naim Tıralı
GÜMÜŞANE
Halil Bayramoğlu
İÇEL
Mehmet Ali Arslan
Yahya Dermancı
Sadık Kutlay
İSPARTA
Ali İhsan Bahm
Lokman Başaran
Mustafa Güleğil
İSTANBUL
İbrahim Abak
Mahmut Rıza Bertan
Ratip Tahir Burak
Naci Öktem

Vahyi Özarrer
İlhamî Sancar
İsmail Hakkı Tekinel
Hüsamettin Tıyanşan
Reşit Ülker
Zeki Zeren
İZMİR
Şükrü Akkan
Şeref Bakgık
Muzaffer Döğemeç
Arif Ertunga
Ziya Hanhan
Necip Mirkelâmoğlu
Mustafa Uyar
KARS
Necmettin Akan
Kemal Kaya
Bahtiyar Vural
KASTAMONU
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay
KAYSERİ
Mehmet Güker
Mehmet Yüceler
KIRKLARELİ
Abdurrâhman Altağ
KONYA
Faruk Sükan
KÜTAHYA
Rauf Kıray

MALATYA Mehmet Delikaya	MUĞLA Turan Şahin NİĞDE Ruhi Soyer ORDU Refet Aksoy Arif Hikmet Onat	SAMSUN Osman Şahinoğlu SİNOP Mahmut Alicanoğlu SİVAS Tahsin Türkay TEKİRDAĞ Turhan Kut Fethi Mahramlı Orhan Öztrak	URFA Atalay Akan Kemal Badrılı Kadri Eroğan Bekir Sami Karahanlı
MANİSA Süleyman Çağlar Muammer Erten Şevket Raşit Hatipoğlu Yakup Yakut	RİZE Arif Hikmet Güner	TOKAT Sabahattin Baybura	UŞAK Ali Rıza Akbıykoğlu
MARAŞ Kemal Bağcıoğlu Kemali Bayazıt	SAKARYA Yusuf Ulusoy		ZONGULDAK Suphi Konak Mehmet Ali Pestileci

[Reddedenler]

ADANA Ali Bozdoğanoglu Cavit Oral Kemal Sarıbrahimoğlu Ahmet Savrun	BALIKESİR Ahmet Aydın Bolak Mithat Şükrü Çavdar- oğlu	GÜMÜŞANE Nureddin Özdemir HAKKÂRİ Ahmet Zeydan	Nihat Erim KONYA Kemal Ataman İhsan Kabadayı Kadirenn Kafılı Ömer Kart Abdüsamet Kuzucu Rüştü Özal Fakih Özfakih Fakih Özlen Vefa Tanır Cahit Yılmaz Sait Sına Yücesoy
ADIYAMAN Arif Atalay Ali Turanlı AFYON KARAHİSAR Hasan Dinçer Şevki Güler	BİNGÖL M. Süddik Aydar ÇANAKKALE Ahmet Nihat Akay ÇORUM Nuri Ahşkalhoğlu DENİZLİ Sinan Bosna İsmail Ertan İbrahim Koçatürk Âtîf Şohoğlu	HATAY Bahri Bahadır Abdullah Cilli Ahmet Sırrı Hoçnoğlu İÇEL Mazhar Arıkan İhsan Önal İSTANBUL Ömer Zekâi Dorman Sandet Evren Oğuz Oran	KÜTAHYA Ahmet Bozbay Ali Erbek Sadrettin Toshi
AĞRI Rıza Polat AMASYA İsmail Sarıgöz Nevzat Şenör	DIYARBAKIR Adnan Aral Şehmus Arslan Yusuf Azizoglu Recai İskenderoğlu EDİRNE Fahri Giritlioğlu ERZİNCAN Hüsamettin Atabeyli Zeynel Gündoğdu	İZMİR Osman Sabri Adal Ali Naili Erdem Kadri Özek KARS Sırrı Öktem KASTAMONU İsmail Hakkı Yılanlıoğlu KAYSERİ Bahri Yazır	MANİSA Neriman Ağaoğlu Yakup Kadri Karaca- manoğlu Nusret Köklü Hilmi Okçu Nahit Yenşehircioğlu
ANKARA Hüseyin Ataman Osman Bölükbaşı Mustafa Kemal Erko- van Muhlis Ete İsmail Gence İbrahim Sıtkı Hatip- oğlu İbrahim İncirzahoğlu Zühütü Pehlivanlı	ERZURUM Turhan Bilgin Nihat Diler Cevat Dursunoğlu Şerafettin Konuray ESKİŞEHİR Seyfi Öztürk GAZİANTEP Süleyman Ünlü	KIRKLARELİ Mehmet Alâeddin Eriş Fikret Filiz Hasan Tahsin Uzun KIRŞEHİR Memduh Erdemir Halil Özmen KOCAELİ Şahabettin Bilgin	MARAŞ Enver Kaplan MARDİN Mehmet Ali Arıkan Şevki Aysan MUĞLA Adnan Akrean Cevdet Oskay
ANTALYA Hasan Fehmi Boztepe ARTVİN Nihat Ata AYDIN Melâhat Gedik Mustafa Şükrü Koç			

NİĞDE
Mehmet Altınsoy
Asım Eren
ORDU
Yusuf İzzettin Ağaoğlu
Ferda Güley
RİZE
Erol Yılmaz Akçal
SAMSUN
Mehmet Başaran
Fevzi Ceylan

Bahri Cömert
Fevzi Geveci
İlyas Kılıç
ŞİRT
Süreyya Öner
Hayrettin Özgen
SİNOP
Mustafa Kaptan
Cemil Karahan
SİVAS
Adil Altay

Rahmi Çeltekli
Cevad Odyakmaz
Reşat Turhan
TOKAT
H. Ali Dizman
Reşit Önder
TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu
Ekrem Dikmen
Ahmet Şener
Kâmuran Ural

UŞAK
İbrahim Bulanalp
VAN
Şükrü Köserelsoğlu
YOZGAT
İsmail Hakkı Akdoğan
İsmet Kapısız
Mustafa Keçir
Celâl Sungur
ZONGULDAK
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Çekinserler]

ADANA
Hasan Aksay
AFYON KARAHİSAR
Veli Başaran
ANKARA
İsmail Rüştü Aksal
Mehdi Mihçoğlu
Emin Paksüt
Ahmet Üstün
ANTALYA
Etem Ağva
BITLİS
Müştak Okumuş
BOLU
Kâmil İnal
BURSA
Ekrem Paksoy
Ahmet Türkel

ÇANAKKALE
Burhan Arat
Şefik İnan
ÇANKIRI
Şaban Keskin
ÇORUM
Hilmi İncesulu
EDİRNE
Süleyman Bilgen
ESKİŞEHİR
İbrahim Cemalçılar
GİRESUN
İbrahim Etem Kılıçoğlu
İÇEL
Celâl Kılıç
İSTANBUL
Ziya Altınoğlu
Suphi Baykam

Nurettin Bulak
Tahsin Demiray
Ali Coşkun Kırcı
Hilmi Oben
İZMİR
İhsan Gürsan
Şinasi Osma
KARS
Hasan Erdoğan
Kemal Güven
KAYSERİ
Turhan Foyzoğlu
Mehmet Sağlam
MARDİN
Vahap Dizdaroğlu
MUĞLA
Hilmi Baydur

NEVŞEHİR
Ramazan Demirsöz
SAKARYA
Muslihittin Gürer
SAMSUN
Kâmran Evliyaoğlu
ŞİRT
Cevdet Aydın
SİNOP
Haşim Tarı
SİVAS
Mahmut Vural
TUNCELİ
Fethi Ülkü
URFA
Sabri Kılıç
YOZGAT
Turgut Nizamoğlu

[Oya katılımcıyanlar]

ADANA
Yusuf Aktimur
Mehmet Geçioğlu
Kasım Gülek
Ahmet Karamüftüoğlu
Melih Kemal Küçükte-
pepınar
AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâki
AGRI
Nevzat Güngör
AMASYA
Reşat Arpacıoğlu
Mustafa Kemal Karan

ANKARA
Rayif Aybar
Fuat Börekçi
Ferhat Nuri Yıldırım
ANTALYA
Rafet Eker
ARTVİN
Sabit Osman Avcı
Saffet Eminsığaoğlu
AYDIN
Hilmi Aydınçer
Nedim Müren
Reşat Özarda (I.)
BALIKESİR
Cihat Bilgehan

Gökhan Evliyaoğlu
Cevat Kanpulat
Ahmet İhsan Kırmalı
Süreyya Koç
Cihat Turgut
BİLECİK
Orhan Tuğrul
BİNGÖL
Halit Rıza Ünal
BOLU
Turgut Çulha (I.)
Fuat Ümit
BURDUR
Mehmet Özhay

BURSA
Hikmet Akalın
Edip Rüştü Akyürek
Cevdet Perin (I.)
Mustafa Tayyar
Ziya Uğur
İsmail Yılmaz
Baha Cemal Zağra
ÇANAKKALE
Refet Sezgin
ÇANKIRI
Rahmi İnceler
Nurettin Ok (Bşk. V.)
ÇORUM
Muzaffer Dündar

DENİZLİ
Mehmet Çobanoğlu
Remzi Şenel
DIYARBAKIR
Hilmi GÜLDOĞAN
EDİRNE
Talât Asal (İ.)
ELAZIĞ
Naci Güray
Ömer Faruk Sanaç
Kemal Satır (B.)
ERZİNCAN
Sadık Perinçek
Naci Yıldırım
ERZURUM
Ertuğrul Akça
Tahsin Telli
ESKİŞEHİR
Ertuğrul Gazi Sakarya
GAZİANTEP
Osman Orhan Bilen
Kudret Mavitan
Mithat San
GİRESUN
Ali Cüceoğlu
Nizamettin Erkmen
Ali Köymen
GÜMÜŞHANE
Neemeddin Küçük
Sabahattin Savaş
HATAY
Ali Muhsin Bereketoğlu
Şekip İnal
Sâki Zorlu
İÇEL
Burhan Bozdoğan (İ.)
ISPARTA
Sadettin Bilgiç
İSTANBUL
Cihad Baban
Ferruh Bozbeyli
(Bşk. V.)

Orhan Eyüboğlu
Fahrettin Kerim Gökay
Muhiddin Güven
Ahmet Oğuz
Şahabettin Orhon (İ.)
Selim Sarper
Sabri Vardarlı
Abdurrahman Yazgan
Malik Yolaç (B.)
İZMİR
Mehmet Ali Aytuğ
Ragıp Gümüşpala
Saim Kaygan
Lehit Yurdoğlu (B.)
KARS
Lâtif Aküzüm
Kemal Okyay
Rıza Yalçın
KASTAMONU
Avni Doğan (İ.)
Fethi Doğançay
İhsan Şeref Dura
Ali Özdikmenli
KAYSERİ
Abdülhalim Aras
Hüsamettin Gümüşpala
Vedat Âli Özkan
KIRŞEHİR
Ahmet Bilgin
KOCAELİ
Hâldan Kısayol
Süreyya Sofuoğlu (İ.)
KONYA
Selçuk Aytan
İrfan Baran
Ahmet Gürkan
Mekki Keskin
(Bşk. V.)
KÜTAHYA
Mehmet Kesen
Sezal Sarpaşar

MALATYA
H. Avni Akşit
Nurettin Akyurt
Ahmet Fırat
İsmet İnönü
(Başbakan)
Halit Ziya Özkan
MANİSA
Hürrem Kubat
MARAS
Hasan Fehmi Evliya
Ali Hüdayioğlu
Adnan Karaküçük
MARDİN
Esat Kemal Aybar
Seyfi Güneşan
Talât Oğuz
MUĞLA
İlhan Tekinalp
MUŞ
Sait Mutlu
Sami Öztürk
NEVŞEHİR
Halit Fikret Aka
Ali Baran Numanoğlu
NİĞDE
Haydar Özalp
Oğuzdemir Tüzün (İ.)
ORDU
Ata Bodur
Orhan Naim Hazineci
Şadi Pehlivanoglu
Ata Topaloğlu
RİZE
Fuad Sirmen (Başkan)
Cevat Yalçın
SAKARYA
Burhan Akdağ
Ekren Alican
Nuri Bayar
Hami Tezkan
SAMSUN
Ali Fuat Alişan

Nurettin Ceritoğlu
Hâmit Kiper
Hüseyin Özalp (İ.Ü.)
SIIRT
Adil Yaşa
SIVAS
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Sebati Hasanoğlu
Ahmet Kangal
Güner Sarısözen
TEKİRDAĞ
Hayri Mumeuoğlu
TOKAT
Mehmet Kazova
Zeyyat Kocamemi
Bekir Şeyhoğlu
Ali Rıza Ulusoy
TRABZON
Salâhattin Güven
Nazmi Ökten
Ali Rıza Uzuner
Zeki Yağmurdereli (İ.)
TUNCELİ
Vahap Kışoğlu
URFA
Osman Ağan
Celâl Öncel
UŞAK
Ahmet Tahtakılıç
VAN
İhsan Bedirhanoglu
Muslih Görentaş (İ.Ü.)
YOZGAT
Veli Uyar
ZONGULDAK
Ahmet Fuat Ak
Kenan Esengin
Fevzi Fırat (İ.)
Ramiz Karakaşoğlu
Sadık Tekin Müftüoğlu

[Açık üyelükler]

Aydın	1	Manisa	1
Erzurum	1	Muş	1
Hatay	1	Trabzon	1
İstanbul	1	Zonguldak	1
Kocaeli	1	Yekûn	9

SON SÖZ YERİNE

MM ve CS 'de yapılan mason, masonlar hakkında yapılan görüşmeler, sorgulamalar; Milletvekili ve Senatörlerin kişisel duyarlılığı ile yapılmış, hiçbir siyasi parti kurumsal olarak parti kimliği ile ya da lider bu sorgulamalara, eleştirilere destek vermemiş, sahip çıkmamış. Bireysel olarak yapılan girişimler, hep bir duvara çarpıp dönmüş, arkada güçlü bir el tarafından bastırılmış, sonuçsuz bırakılmış.

Muhafazakâr kimliği benimsemiş gözüken AP, DP, MHP hiçbir zaman masonların sorgulanmasından hoşlanmamış; bu yönde yapılan girişimlere ya sert tepkiler verilmiş, ya da sessiz kalınmış. MNP - MSP ve CHP milletvekilleri ve senatörler, mason tarikatı, locaları üzerine gitmişler. Ancak CHP ve MSP koalisyon hükümetlerinin CHP'li, MSP'li İçişleri Bakanları da, diğer Bakanlar gibi sessiz kalmış, mason locaları üzerine gidilmemiş.

1960 askeri darbesi döneminde de masonlar desteklenmiş, güçlenmişler. 1960 sonrasında mason locaları daha büyük bir özgürlüğe kavuşmuş, kendilerini Türk Devletine ait olarak görmeyen azınlıklardan gruplar, Türkiye aleyhine ve mason locaları içinde örgütlenmelerine daha bir güçlü ve hızlı olarak devam etmişler.

Bu dönemde, Türkiye'deki varlığını daha da genişleten, güçlendiren Amerika, mason örgütleri üzerinde de yeniden yapılanmaya gitmiş; mason tarikatının denetimi, Fransa'dan alınarak, Amerika – İngiliz denetimine geçirilmiş. Bu iktidar el değiştirmesi, masonlar arasında bölünmeye yol açmış. Bu konuyu, Demirel'in masonluk süreci de içinde olarak ayrı bir araştırma yazısında ele alacağım.

Üç Gencin idamının onaylanması sürecinde masonlar, Üç Gencin idamında etkin görev almışlar. Günümüz mason tarikatı tepesinde olan masonlar; Üstadlarının, Ustalarının idamları sahiplenip, Kabul oyu vermelerini eleştirmeden; Denizlere sahip çıkıyor gözükmeleri ayrı bir ikilyüzlülük ve sahteciliktir.

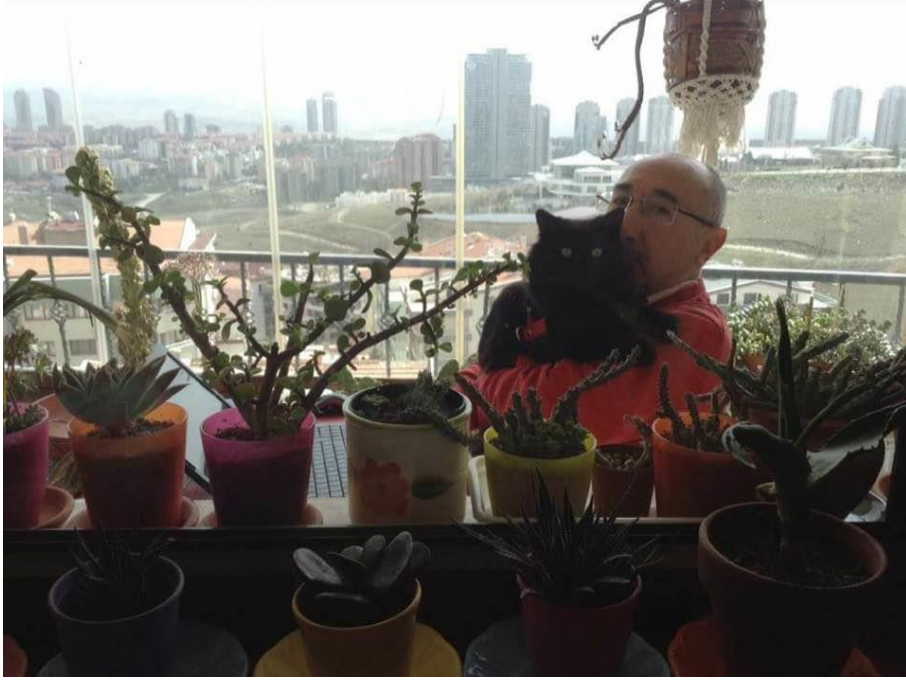
KAYNAKÇA

- Balcioglu, N. (2004, Mart). Cenup Yıldızı, Gaziantep Mason Locası. *Sabah Zeugma*.
- Hayrullah Örs, S. U. (1996). *Bazı Meşhur Masonlar* (2. Baskı b.). Mimar Sinan Yayınlar, Sayı.19.
- Soysal, İ. (1978). *Türkiye ve Dünyada Masonluk ve Masonlar*. İstanbul: DER Yayınları.
- Ülkü, A. E. (1990, Nisan). Marmara Muhterem Locası. *Şakul Gibi*(23), 28-30.

Hürol Tasdelen,

“delikanlı toplumcu ozan”

Ustam Attilâ İlhan

Özgeçmiş

Babam Gümrü doğumlu Karslı, annem Üsküp doğumlu İstanbullu...

Kars, Arpaçay da bir küçük köy evinde doğdum ve sonrasında, babamın memuriyeti boyunca Lise 2'ye kadar hep Doğu da yaşadım; Doğu Anadolu, Güney Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz,'da yaşadım.

Ankara Gazi Lisesi, ODTÜ Elektrik – Elektronik Mühendisliği (Lisans ve Yüksek Lisans) bitirdiğim okullar.

ODTÜ'de okurken şiir yazdım, dergilerde yayımladım; Ustam Attilâ İlhan'dan el aldım. Sonra 21 yaşımda şiir yazmayı bıraktım ama şiir yaşamayı asla.

Eşim İlkiz ile 28 yıldır yaşam yoldaşlığı içinde 1 oğlumuz var.

Son 3 yıldır mühendisliği bıraktım, yazıyorum. İçlerinde 10 yıl bulunduğum Mason Tarikatına dair bildiğim herşeyi, bilimsel yöntemle, belge ve kanıtlara dayalı olarak;

15 yaşımdan bu yana hücrelerimde yüklü edebiyat ve yazma tutkumla, birikimimle yazıyorum.

Yazıyor ve tarihe, meraklısına bırakıyorum.